

A GYERMEK

ÉS AZ IFJÚSÁG

DAS KIND • L'ENFANT

ZEITSCHRIFT DER
UNGARISCHEN GESELLSCHAFT
FÜR KINDERFORSCHUNG
UND JUGENDKUNDE

ORGANE DE LA SOCIÉTÉ
HONGROISE POUR L'ÉTUDE DE
L'ENFANT ET DE LA
JEUNESSE

ALAPÍTOTTA: NAGY LÁSZLÓ 1907.

BOGNÁR CECIL

KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTI

CSER JÁNOS

FŐMUNKATÁRS

SZÉKELY KÁROLY

XXIX. ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1937.

7—10. SZÁM

KIADJA A MAGYAR GYERMEKTANULMÁNYI TÁRSASÁG

Inhalt. — Table des matières.

<i>K. Székely:</i> Zum Gedächtnis Dietrich Tiedemanns, des ersten Kinderforschers	161
<i>P. Draskovits:</i> Psychologische Untersuchungen zur Feststellung der Reife für die höhere Schule	162
<i>Dr. J. Cser:</i> Wortschatz der ungarischen Kinder im 10—14. Lebensjahr	162

Ungarische Gesellschaft für Kinderforschung und Erziehungswesen. Präsident: **Prof. Dr. J. Duzár.** Geschäftsführender Präsident: **Prof. Dr. C. Bognár.** Sekretär: **Dr. J. Cser.** Sitz der Gesellschaft: Budapest, VIII., Mária Terézia-tér 8. Ungarn.

A Magyar Gyermektanulmányi Társaság új kiadványai:

Gyermektanulmányi Füzetek.

Új folyam. Szerkeszti: Weszely Ödön.

1. Cser János: A figyelem kísérleti vizsgálata a 10—14 éves korban. 1.— P
2. Weszely Ödön: A gyermektanulmány továbbfejlesztése. 1.— P
3. Schmidt Ferenc dr.: Reálgimnáziumi tanulók képleírásai. (Adalék a képfelfogás pszichológiájához.) . . . 1.— P
4. Benedek László dr.: A tanulás egészségtana 1.— P
5. Weszely Ödön dr.: A tudat alatti lelki élet és a nevelés 1.— P
6. Kováts Albert dr.: Amerikai tantárgy-tesztekről. . . . 1.— P

MEGJELENT:

Domokos Lászlóné és Blaskovich Edit dr.: Az alkotó gyermek az Új Iskolában 3.80 P

Tiedemann Detre, az első gyermektanulmányozó emlékére

Írta: Székely Károly.

Százötven évvel ezelőtt, 1787-ben egy német tudományos folyóiratban tanulmány jelent meg a gyermek lelki képességeinek fejlődéséről. Szerzőjének, *Tiedemann Detre* marburgi egyetemi bölcselet-tanárnak (1748—1803) nevét ma már alig ismerik; emlékét jóformán csak említett kis értekezése¹ tartotta fenn. Ennek azonban nagy a tudományos jelentősége: voltaképpen ez az első igazi gyermektanulmányi mű a világirodalomban.

A XVIII. századot a pedagógia századának szokták nevezni. Valóban, az érdeklődés addig soha nem tapasztalt módon fordult akkoriban a nevelés kérdései felé, s egyre-másra jelentek meg a nevelés javítását követelő munkák. Közöttük legnagyobb hatása kétségtelenül *Rousseau* Emiljének volt. Ő is, majd utána a filantropisták és mások is mind erősebben hangsúlyozták, hogy a nevelésben és oktatásban a gyermek természetét figyelembe kell venni és az eljárásokat ehhez kell alkalmazni.² Mindezek az óhajtasok azonban jórészt jámbor kívánságok maradtak, hiszen *Trapp Ernő*, a filantropisták elméletirója még 1780-ban is arról panaszkodik, hogy nem történtek tervszerű pedagógiai megfigyelések, pedig kellő számú helyesen végzett és megbízható tapasztalat nélkül a neveléstudomány igazi és teljes rendszerét nem lehet megírni.

Az első ilyen tervszerű megfigyeléseket köszönhetjük *Tie-*

¹ *Tiedemann*: Über die Entwicklung der Seelenfähigkeiten bei den Kindern. (Hessische Beiträge zur Gelehrsamkeit und Kunst, 1787. évf. II. és III. kötet.) Újra kiadta *Ufer Chr.* (Altenburg, 1897.) Magyarul megjelent *Pethes János* fordításában az „Evangélikus Népiskola” 1899. évfolyamában és különnyomatban is. Minthogy a német eredetihez nem férhettem hozzá, ezt a különnyomatot (Tapasztalatok a gyermek szellemi képességeinek fejlődéséről. Sopron, 1899. Röttig) használtam.

² Ezekre a követelésekre nézve l. *Fináczy Ernő*: Az újkori nevelés története (Budapest, 1927) c. művének 119—120., 141—144., 192., 201. és 258. lapját.

demann Detre kis értekezésének. Ebben 1781. július 23-án született fiáról³ közöl 1784. február 14-ig, tehát a gyermek harmadfél éves koráig terjedő megfigyeléseket. Teszi ezt kifejezetten azért, mert látja, hogy „a lélektannak az a része, amely a lelki tehetségek fejlődésével foglalkozott, bár ennek a nevelésre és a lélek helyes ismeretére való fontosságát valamennyien elismerjük, mégis nagyon hézagos”, és reméli, hogy példája az élesebb szemű és a gondosabb megfigyelőket arra buzdítja, hogy „megfigyeléseiket az ő tapasztalatainak megigazítására és helyesbítésére a közjóra bocsássák”. Hangsúlyozza, hogy megfigyelései „nem tartanak ugyan igényt arra, miszerint általános szabályoknak tekintessenek, hiszen tudjuk, hogy valamint a felnőttek, úgy a gyermekek közül is az egyik gyorsabban halad előre, de az az egy előnye ennek az egy megfigyelésnek is megvan, hogy a lehető haladások közül *eggyel* megismertet, s azt, ami eddig teljesen határozatlan volt, annyira-amennyire meghatározza”.⁴

Megfigyeléseit időrendben, mintegy naplószerű feljegyzések alakjában adja elő, de nem terjeszkedik ki mindenre, csak azokról az életnyilvánulásokról számol be, amelyekben a gyermek fejlődésének egy-egy újabb lépését látja. Nem is elégszik meg avval, hogy csupán feljegyezze az új jelenségeket, hanem — bölcselőhöz illően — magyarázni, értelmezni is törekszik őket, elmélgedéseket is fűz hozzájuk. Fejtegetéseiből nemcsak a tudós éles szeme villan elénk, hanem az apa meleg tekintete is; egyszerű-másszor az az érzésünk, hogy születői szeretete többet láttat vele fiacskája életnyilvánulásaiban, mint amennyit egy hideg megfigyelő észrevenne. A megfigyelések egyaránt kiterjeszkednek a gyermek érzéklésének fejlődésére, képzetvilágának és emlékezetének gyarapodására és működésére, érzelmeinek és indulatainak megnyilvánulásaira, beszélőképességének fokozatos kialakulására, akarati életének és gondolkodó képességének gazdagodására. Hogy képet alkothassunk ennek a legelső gyermektanulmányi munkának tárgyalási módjáról, kegyeletes érzéssel iktatjuk ide egy rövid szakaszát:

„Az elmélgedés és a pontosabb megkülönböztetési képesség jelei [1782] május 13-án mutatkoztak. Ha valami újnak vagy különösnek tetszett neki, hogy a körülötte levők figyelmét is felhívja, e dologra rámutatott s mellette azt mondta: 'ha! ha!' Hogy ez a rámutatás és felkiáltás másokhoz volt intézve, kitűnt abból, hogy azonnal megnyugodott a gyermek, mihelyt az illetők tudtára adták, hogy azt észrevették. Látható ebből,

³ A magyar fordítás szerint ugyan augusztus 23-án született, de ez — mint a szöveg további folyamán kiderül — nyilván elírás.

⁴ *Tiedemann—Pethes*, i. m. 7. l.

mennyre természetünkben van, hogy másokkal ezt közöljük s másokat is részesítsünk abban, ami bennünket érdekel. Az elmélkedést kezdetben a tovább tartó, különösen kellemes benyomások gépiesen ingerlik, e benyomásokhoz csatlakoznak az utóérzetek, majd az elmélkedés és az érzet összevegyül. Ha azonban már bizonyos képzetek szokottabbá váltak s közöttük összeköttetés létesült, akkor az újat és szokatlanabbat a gyermek hamarabb észreveszi s az észrevétel minden hosszabb feltűnés nélkül is végbemegy. Innen van, hogy a nagyon kis gyermekeknél az elmélkedésből mit sem vehetünk észre. Ehhez járul, hogy a képzetek szaporodásával növekedik az e felé való törekvés, s így a lélek folyton új meg új benyomásokra vár. Azt, hogy a gyermeknek egyes képzetei tökéletesek s szokottak voltak, abból is észre lehetett venni, mert a gyermek atyját a puszta látás alapján több egyén közül megismerte."⁵

Tiedemann szükkörű és bizonyos rendszerességre törekvése ellenére is igen hézagos megfigyeléseiből az azóta eltelt másfél század kutatásai — saját kívánsága szerint is — természetesen sokat „megigazítottak és helyesbítettek” ugyan, de érdekei kétségtelenek. Bár művét csak 1851-ben követte hasonló célú munka,⁶ az általa elültetett mag mégis termékeny talajba hullott és kihajtott; megvalósult az, amit értekezése befejezésében⁷ megjósolt: „A sok megfigyelés egybevetése, összehasonlítása által még többre is rájövünk és a lélektannak egy fontos, de eddig csak kevésbé művelt része, a pedagógiának alapja az, amelyik az ember szellemi tehetségeinek fejlődését vizsgálja, tetemesen előrehalad a figyelések eredményes segélyével”.

Legyen ez az igénytelen pár sor Társaságunk és folyóiratunk hálaájának jele tudományszakunk megalapításának másfél százados évfordulóján.

⁵ Tiedemann—Pethes, i. m. 20. lap.

⁶ Löbisch: Entwicklungsgeschichte der Seele des Kindes.

⁷ Tiedemann—Pethes: i. m. 29. lap.

Lélektani vizsgálatok a népiskolából a középiskolába lépő tanulók képességeinek megállapítására

Írta: Draskovits Pál.

E cikkben a szegedi Ferenc József Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézetében végzett vizsgálatokról számolok be. A vizsgálatoknak célja volt megállapítani az elemi iskola negyedik (4.) osztályú tanulóinak alkalmasságát a középiskolai tanulmányok végzésére.¹

Célkitűzésünk, mint előbb említettük, az volt, hogy olyan képességeket állapítsunk meg, amelyek a középiskolai tanulmányok végzésére szükségesek, és így reálisan megalapozott véleményadással segítségére lehessünk mind a szülőknek, mind a tanítóknak a gyermekek kiválogatásában. Itt említem meg, hogy a szegedi Országos Gyermekvédő Liga Központi Gyermekvédelmi Irodájához számos esetben fordultak a szülők az azzal a kérdéssel, hogy gyermekük alkalmas-e a továbbtanulásra. Bár a Binet-Simon, vagy Terman féle képességpróbákkal is megvizsgáltam őket, jelen sorozat sokkal eredményesebbnek mutatkozott. A továbbiakban a kísérlet ismertetése után, az észlelést, az eredmény megállapításának módját és a szerintük javítandó kísérleteket közöljük. Elgondolásunk szerint a kísérletet a szülők társadalmi állására való tekintet nélkül: belvárosi, külvárosi és tanyai jellegű telepi iskolák tanulóin végeztük el. A megvizsgált tanulók mindkét nembe tartoznak, körülbelül egyenlő arányban.

A teszt-sorozat 13 próbából áll, amelyet *Johannes Burkersrode* és munkatársai állítottak össze Lipcsében.²

A próbákat átültettük magyarra, s csak a legszükségesebb módosításokat végeztük el, mert mindenben ragaszkodtunk az eredetihez. A továbbiakban úgyis kitérünk részletesen az általunk észlelt helytelenségekre és, a kívánt módosításokra. További célunk az, hogy a most megvizsgált gyermekeket középiskolai tanulmányaik során figyelemmel kísérjük. Az összehasonlításról majd egy újabb cikkben számolunk be.

¹ Ezeket nagyrészt személyesen vezettem, de segítségemre voltak a Szeminárium tagjai és a Tanárképző Főiskola több hallgatója, akiknek ezúton is hálás köszönetemet fejezem ki. Szeretettel és hálával emlékezem meg *dr. Várkonyi Hildebrand* professzorról, aki erkölcsi és anyagi támogatásával járult hozzá a vizsgálatok végrehajtásához.

² Anweisung zu dem Testheft für die Feststellung der Gutbegabten des 4. Schuljahres. (Pädagogisch-Psychologische Arbeiten aus dem Institut des Leipziger Lehrervereins.) Leipzig, 1933. XX. Band, II. Teil. Verlag der Dürr'schen Buchhandlung.

Általános utasítás: A gyermekek elfoglalják helyüket, ki-
osztjuk a próbafüzeteket és így szólunk: „A füzetet megfordí-
tani nem szabad, csak akkor, ha mondom. — Figyeljete^k most
rá^m! Olyan dolgotatot írunk, amelyet itt az iskolában még nem
csináltak. Nem lesz nehéz, de nagyon jól kell figyelnetek.
Dolgozzon mindenki jól és gyorsan, ahogyan csak tud,
senki se nézzen a másik füzetébe. Aki kész az írással, az azon-
nal tegye le a ceruzát és tegye rá az itatóst a füzetre. Mindent
csak egyszer mondok, kérdezni nem szabad, ezért nagyon figyel-
jete^k! Ha valakinek kitört a ceruzája hegye, az jöjjön ki hoz-
zám, én adok neki másikat. Bármilyen zaj, csengetés, láрма
történik, ne is figyeljete^k oda. Most fordítsátok meg a füze-
teket!”

A kísérletek ismertetése és vezetése.

I. Fogalmak megkülönböztetése. Itt a fogalmi megkülön-
böztetés élességét vizsgáljuk. Két fogalmat adunk, amelyek
közé egy harmadikat kell a gyermeknek keresnie. Szóbeli
árnyalatokra (népnyelv, tájszó) nem kell súlyt helyezni.

„Lapozzatok! Fönt balra láttok egy nagy egyest (1), s mel-
lette egy kis „a” betűt. Olvassuk el együtt hangosan az első
két szót. (Megtörténik.) Az ifjú és az öreg között egy üres
vonalat találtok. Erre a vonalra kell keresnünk egy olyan szót,
amelyik a kettő közé illik. Gondolkozzatok, melyik az a szó?
(Felnőtt.) A vonalra ezt a szót írjuk tehát, mert ez tartozik
oda.” (Ha a gyermekek nem jönnek rá, nem baj, akkor ráve-
zetjük őket a helyes megoldásra.) „Pista, olvasd el a követ-
kezőt. (Függőleges-vízszintes.) Keressük meg a kettő közé illő
szót. (Ferde.) Írjuk az üres vonalra! Most tegyété^k le a ceru-
zát és figyeljete^k ide! Minden egyes helyen keresséte^k meg azt
a szót, ami a közép^{re} illik! Vegyéte^k fel a ceruzát! Mindenki
magában gondolkozzék és szó nélkül írja be a közép^{re} illő szót.
Kezdjéte^k!”

15 mp múlva: „A következőt írjátok!”

Minden szópárhoz 15 mp munkaidőt adunk, ebben az olva-
sás is bennfoglaltatik. Az egész kísérlet ideje 5 perc. A 20. fel-
adat után: „Tegyéte^k le a ceruzát!” A húsz feladat:

1. menni.....rohanni	11. világos.....sötét
2. tanonc.....mester	12. száraz.....vizes
3. egészséges.....halott	13. beszélni.....kiabálni
4. sok.....semmi	14. jég.....gőz
5. langyos.....forró	15. csepegés.....zuhatag
6. pocsolya.....tenger	16. fehér.....fekete
7. bimbó.....gyümölcs	17. tolni.....hajítani
8. kezdet.....vég	18. suttagás.....ordítás
9. tipegni.....futni	19. félénkség.....borzadás
10. szén.....hamu	20. pazarlás.....fösvénység.

II. Fogalomrendszerezés és alkotás. A fogalmi gondolkodás vizsgálata ebben a kísérletben abból áll, hogy az összekevert fogalmakból az egybetartozókat (hármát-hármát) ki kell keresni, mellérendelt foglmac sorává kell rendszerezni és egy fölérendelt fogalmat kell hozzájuk keresni. (Viszonyítás.)

Utasítás: „A nagy kettes (2) mellett több szót láttok, olvassuk el ezeket, de csak magunkban. Ezekből három-három szó összetartozik. A szavak alatt minden sorban négy (4) vonal van. Az első három vonalra felírunk három egybetartozó szót. Keressük ki! (Ló, kutya, kecske.) Ezt a három szót az egyes (1) mellett kezdve leírjuk, de egymás mellé, nem egymás alá! Írjatok! Most ehhez a három szóhoz valamilyen címet fogunk keresni. (Háziállat.) Ugyanígy járunk el a következő szavaknál is. (Tölgyfa, akác, bükk: lombos fa; zápor jégeső, hó: csapadék.) Most figyeljete, a következő feladatot mindenkinek magának kell megoldania. Figyelmesen dolgozzatok és gyorsan, mert a következő oldalon tizszer három szót találtok. Ha valaki nem leli meg a három szóhoz a címet, az nem baj, hagyja üresen a vonalat, és később, ha megtalálja, odairhatja. Csak azokat a szavakat szabad felhasználni, amelyek nyomtatásban láthatók. Ceruzát! Kezdjétek!”

benzin	kávé	nap	hegedű	kakaó
hold	oroszlan	csillagok	párdúc	tea
spiritusz	zongora	olaj	citera	tigris. Idő:
5 perc.				

Ezután: „Fejezzétek be és kezdjétek meg azonnal a következő csoportot!”

kaszálni	észrevenni	varrni	feküdni
törölgetni	szántani	tudni	seperni
ül	vetni	aludni	mérni
olvasni. Idő: 5 perc.			mosni

„Fejezzétek be! Ceruzát letenni!”

Fontos, hogy a gyermekek csak a 15 megadott fogalmat rakják rendbe. Ez a kísérlet elsősorban a gyengébb képességűek és a kisegítőiskolások vizsgálatára alkalmas.

III. Emlékezet: a) *értelmes szavak emlékezete.* Értelmes anyaggal vizsgáljuk a gyermekek emlékező képességét. Felolvasunk egy rövid történetet, amelyből 20 elemet kell megjegyezni. Általában két típust találunk a megoldásban. Az egyik az elemeket a történet lefolyásának sorrendjében idézi vissza, a másik rendszertelen összevisszaságban. A jobbtehetségű gyermekek rendszerint az első csoportba tartoznak.

Utasítás: „Egy történetet olvasok fel nektek. Figyeljétek és jegyezzétek meg jól, mert utána le kell írnotok, amire em-

lékeztek. Nem kell mindent leírni, csak a főneveket, egyes szavakat. Most kezdem a történetet."

„Pista édesapja egy gramofongyárban dolgozott. Az apa egy napon megengedi Pistának, hogy a gyárat megnézze. Bemennek a gyár kapuján és látják, hogy a kapusnak külön kis házikója van. A kapus az ajtóban állott. A kapun túl lévő nagy tér faraktár gyanánt szolgál, hatalmas fatörzsek és farakások vannak a téren. Ezekből készítik a gramofon-dobozokat. A térre két sín pár kanyarodik be, egészen idáig jönnek a vasúti kocsik, amelyeken a fatörzseket hozzák. Az apa és Pista látják, hogy két vasúti kocsiból fatörzseket gurítanak ki a munkások. Pista már régen éles lármát hall, ami a fűrészmalomból jön, ahol a hatalmas fatörzseket szétfűrészelik nagy fűrészekkel. Pistát az édesapja elvezeti az asztalos-műhelybe is, ahol a gramofon-dobozokat készítik. Az asztalos-műhely után következik egy magas épület, sok teremmel, itt állítják össze a szerkezetet és illesztik a dobozba. A gramofonhoz lemezek is tartoznak, ezeket a lemez-műhelyben préselik. A nagy présekből szép, csillogó kerek lemezek kerülnek elő. Ezzel Pista látogatása is véget ért, igaz, hogy elég soká is tartott. Visszafelé futva teszi meg az utat. Mégegyszer mindenen végigjártatja a szemét: a lemezeken, a lemez-műhelyen, a nagy préseken, a termeken, melyekben a szerkezetet készítik, az asztalos műhelyen, ahol a dobozokat csinálják, a fűrészmalmon, ahol a nagy fűrészek lármáznak, a vasúti kocsikon, a síneken, a faraktáron, ahol a farakások és fatörzsek hevernek. Elérkezik a kapus házikójához. A kapus az ajtóban áll és barátságosan int búcsút. Pista ezután elköszön édesapjától s örömmel gondol arra, hogy mi mindent fog elmesélni barátjainak."

„Ti nem vagytok most benn a gyárban, mint Pista volt, csak gondolatban. Mégis szeretném látni, mit tudtok elmondani ebből a történetből. Írjátok fel, de csak egyes szavakban, főnevekben (névelő nélkül), amire emlékeztek. Írjátok gyorsan, a szép írás nem fontos. Mégegyszer hangsúlyozom, nem kell mondatokat írni, csak szavakat! A hármas (3) számnál üres hely van, oda írjátok! Ceruzát! Kezdjétek!"

Munkaidő: 5 perc. Utána: „Tegyétek le a ceruzát!"

IV. Emlékezet: b) számemlékezet. Rövid történet keretében 20 értelmesen összefüggő számot adunk.

Utasítás: „A négyes (4) számnál ismét egy-egy rövid történetet találtok. Ebben több szám szerepel, ezeket jegyezzétek meg, mert emlékezetből le kell írnotok. Én hangosan felolvasom nektek a történetet, ti pedig figyelemmel velem együtt olvastok magatokban és egyúttal megjegyzitek a számokat. Felolvasom:"

„Szegeden 37 iskolás gyermek a tanító úrral Hódmezővásárhelyre megy kirándulásra. Beszállanak egy III. osztályú

kocsiba. Együtt utazik velük 4 apa és 2 anya is. Indulás június 26, visszaérkezés június 28. A kirándulás célja Hódmezővásárhely megtekintése. A rökusi állomásról indul a vonat reggel 7 órakor, a 6. vágányról. Megérkeznek 9 órakor. Minden gyermek 1 pengő 78 fillért fizet a vasúti jegyért. Az út hossza 59 km. Vásárhelyről kirándulást tesznek a tanyavilágba, amelynek 1244 lakosa van. Éjszakai szállásért 35 fillért fizetnek fejenként, ebédért pedig 55 fillért. A második napon átmennek Szentesre, amelynek több iskolája van 1215 tanulóval. Vásárhelytől 20 km-nyire fekszik. A harmadik napon 3 km-t gyalogolnak. Majd vonatra szállnak d. u. 5 órakor, megérkeznek Szegedre 8 órakor és leszállnak a 3. vágányon.

Fordítsatok a másik oldalra! Ott láttok fönn három sorban kérdéseket, ezek előtt kis vonások vannak, ezekre a vonásokra írjátok majd azután azokat a számokat, amelyeket megjegyeztek! Figyelem! Senkinek sem szabad visszalapozni! Én majd kérdezni fogok a szám után és ti azt a megfelelő szó elé írjátok. A számot nem szabad hangosan mondani. Írjátok!

Hányan mentek kirándulni.....	lásért.....
Hányadik osztályon utaztak.....	Mennyibe került az ebéd.....
Hány anya kísérte őket.....	Szentesen hány iskolás gyermek van.....
Hány apa volt velük.....	Hány km-re van Vásárhely Szentestől.....
Hányadikán indultak el.....	Hányadik napon gyalogoltak tovább.....
Hányadikán jöttek vissza.....	Hány km-t tettek meg gyalog....
Hány órákor indultak Vásárhelyről.....	Mikor indultak visszafelé.....
Hányadik vágányról indultak...	Hány órákor érkeztek Szegedre.....
Mennyibe került a vasúti jegy.....	Hányadik vágányon szálltak le.....
Hány km volt az út.....	
Hány lakó élt a tanyán.....	
Mennyit fizettek az éjjeli szállásért.....	

„Tegyétek le a ceruzát!” Munkaidő minden egyes kérdésre 6 mp. (De ebben az időben nincsen benne a kérdés ideje, ez pusztán a gondolkodás és az írás ideje. Hogy azonban ne kelljen az időmérő órát állandóan megállítani és megindítani, 8 mp-t számíthatunk. A vizsgálat tehát ebben az esetben $20 \times 8 \text{ mp} = 160 \text{ mp}$: 2 perc 40 mp.)

V. Szövegkiegészítés. A kombinatórikus tevékenységgel kapcsolatban arról a gondolkodásbeli funkcióról van szó, amely az önálló gondolkodás elérésében nagyjelentőségű. Több-kevesebb izolált elemnek új értelemmel bíró egésszé való összefoglalása az intelligencia egyik legrégebbi és legbiztosabb vizsgálati eszköze. Minél kevésbé áll fenn annak a lehetősége, hogy tisztán emlékezetszerűen és tisztán beszédmechanikusan egészítsük

ki a hézagokat, annál inkább növekszik annak a valószínűsége, hogy valóban kombinatorikus képességet fogtunk fel.

Utasítás: „Az ötös (5) szám alatt három mondatot találtok, amelyben egyes szavak hiányoznak. Nézzük meg az első mondatot! Keressük meg azt a szót, amelyik hiányzik. (Segítsünk.) Vegyük elő a ceruzát! Írjátok bele a hiányzó szót! Tegyétek le a ceruzát!” Így járunk el a második és a harmadik próbamondattal is. Most az alábbi kis mesében fogjátok kitölteni a hiányzó szavakat. Ez a mese a kígyóról és a gyíkról szól. Minden vonás egy-egy szót jelöl. Egy vonásra csak egy szót szabad írni, és nem többet. Olvassátok el először az egész történetet és csak azután kezdjétek hozzá a kitöltéshez. Ha nem találjátok meg egy-egy vonásnál a megfelelő szót, hagyjátok el, folytassátok csak tovább, s később térjétek vissza. Ahol két vonás van, oda két szót kell írni. Ceruzát elő! Kezdjétek!”

A kígyó és a gyík.

Jancsi barátaival be az erdőbe. A nap szépen
át a magas és világos rajzolt
az útra. Hangtalanul haladtak a mohán. Egyszer
csak Jancsi hirtelen, mintha földbe gyökerezett
volna. A kezét tette. Tudtára akarta
a barátainak, legyenek. mit
..... észre? Az út közepén egy nagy kígyó mozgott. A
..... mindjárt megismerték fején
két világos foltról. A gyíkot fogott. A gyík feje és
első lábai már benn voltak kígyó A
gyík erősen kapálódzott hátsó, de hiába. A
..... nagyon a gyíkot. Elkialtolták
magukat és a kígyó felé rohantak. A meg-
ijedt, és eltűnt a bokrok között.

Munkaidő 6 perc, utána: „Elég! Tegyétek le a ceruzát!”

VI. Szerkesztő találgatás. Ebben a kísérletben szemléletes geometriai elemekkel és formákkal vizsgáljuk a kombinációs tevékenységet. Az egyes elemek a szemléletes gondolkodás útján értelemmel bíró egésszé egyesítendők.

Utasítás: „A nagy hatos (6) mellett láttok egy egész sor kockát, amelyekben különböző ábrák vannak. Az elsőben van egy nagy négyszög és két kicsi. Ha azt a nagyot szétvágánánk, megkapnók azt a két kicsit. Ki tudná megmondani, hogy hol kell kettévágni? (Középutt.) De mi azt a nagy négyszöget nem tudjuk kettévágni, azért ceruzával húzzátok majd meg, hogy hol kellene szétvágni. Tegyétek elő a ceruzát és jelöljétek meg. A második próbát is együttesen megoldjuk. Most a többi egyedül jelölitek meg. Mindegyik kockában baloldalon van egy nagyobb rajz és jobboldalon egy kisebb. Az a feladatotok, hogy

a nagy rajzokat mindenütt úgy jelöljétek meg, hogy a kis rajzok láthatók legyenek benne. Én mindig előre mondom, hogy melyik kocka következik. Aki eggyel készen van, az nézze a következőt, de írni csak akkor szabad, ha én mondom. Vegyétek kézbe a ceruzát! Következik az első számú kocka!" — 20 mp után: „Következik a második!" A 12. feladat után: „Tegyétek le a ceruzát!"

Munkaidő: kockánként 1—3. 20 mp = 60 mp, 4—12. 30 mp = 270 mp. Összesen 330 mp, 5 perc és 30 mp.

VII. Megkülönböztető képesség. Ez a kísérlet megfigyelőképességet és bizonyosfokú emlékezeti készséget is vizsgál. A feladat az, hogy 8 hasonló rajzból és képből két egyformát találjon.

Utasítás: „Lent három sor képet láttok. Nézzük meg az első sort. Itt különböző rajzok vannak: utcai lámpa, kopasz fa, jelzőtábla, fenyőfa, lombos fa. Ezek közül kettő teljesen egyforma. Vajjon melyik az? (Utcai lámpa.) Jelöljétek meg a két lámpát egy-egy kereszttel. Együttes munkával végezzük el még a következő két sort. Most az lesz a feladatotok, hogy a következő oldalon ti magatok keressétek ki a teljesen egyforma rajzokat, s mindig jelöljétek meg lent egy kis kereszttel a két egyforma rajzot. Ha véletlenül rossz helyre rajzoltátok volna a keresztet, ne gumizzátok ki, hanem kerítsétek be egy kis karikával, s tegyétek oda a keresztet, ahová való. Tehát mindkét egyforma rajz alá tegyetek keresztet. Vegyétek kézbe a ceruzát! Fordítsunk át a másik oldalra. Első sor!" ... 10 mp. ... „Második sor!" ... 10 mp. stb. A 20. feladat után: „Tegyétek le a ceruzát! Csukjátok be a füzetet."

Munkaidő: 20×10 mp = 200 mp, 3 perc és 20 mp.

E kísérlet után 7—8 perc szünetet tartunk.

VIII. Megbízás. Itt a gyermeknek az összetett feladatok elvégzésére való készségét vizsgáljuk. Három mozzanata van ennek a kísérletnek: felfogás, gondolkozás és emlékezet. Együtt vizsgáljuk az iskolai munka elvégzésére irányuló készséget is.

Utasítás: Ez a kísérlet tíz feladatból áll, ebből öt szóbeli és öt írásbeli. A kísérletvezető elolvassa egyenként a szóbeli feladatokat és a gyermekek megoldják. ... „Lapozzatok a 8. lapra és az itatóssal fedjétek le a 6. számtól lefelé lévőket. Figyeljétek nagyon ide, mert minden feladatot csak egyszer mondom. A ceruzát csak akkor szabad felvenni, ha mondom. Az egyes számnál öt karikát láttok. Írjatok egy ötöst (5) a negyedik karikába, egy hetest (7) a másodikba, és egy nyolcast (8) az utolsóba. Vegyétek a ceruzát! Írjatok!" ... 20 mp múlva: „Tegyétek le a ceruzát!"

„Következik a második feladat: minden négyszögbe írjatok egy nagy V betűt, minden háromszögbe egy nagy Á-t és

minden üres körbe egy-egy nagy R betűt, és húzzatok alá azokat a betűket, amelyekből egy szót lehet csinálni. Írjátok!" ... 40 mp után: „Tegyétek le a ceruzát!”

A harmadik feladatban egy sor betű és egy üres vonal van. „Minden betűt, amely egynél többször fordul elő, írjátok az üres vonalra, azután csináljátok ezekből a betűkből egy szót, s húzzatok alá kétszer azokat a betűket, amelyek legtöbbször fordulnak elő.” 60 mp után: „Tegyétek le a ceruzát!”

Negyedik feladat: „Az első rajz köré, tehát ahol a pontok és a vonások vannak, húzzatok egy kört, a nagy M mellé írjátok egy nagy A betűt, s abba az üres térbe, amely a X mellett van, írjátok bele a 9-es számot és azt az osztályt, amelybe jártok. Írjátok!” ... 40 mp után: „Tegyétek le a ceruzát!”

Ötödik feladat: „Adjátok össze a két középső számot és írjátok az összeget az ott látható kör mellé, azután adjátok össze az első és a hatodik számot és írjátok bele a körbe, s végül húzzatok alá azt a számot, amely eggyel kevesebb, mint az utolsó előtti. Ceruzát! Írjátok!” 20 mp után: „Ceruzát le!” „Figyeljete jól ide. A többit most egyedül fogjátok megcsinálni. A feladat mindenütt oda van írva.”

6. Kösd össze a négyzetek szemben lévő csúcsait és ugyan-ezen vonalakat a körben is húzd meg.

7. Számold meg e hosszú szóban a betűket, és ha több, mint 11, akkor a feleslegesekeket húzd át és írd oda, hogy sok. (Idiosynkrasis.)

8. Írd a folyó év két első számát a négyszögbe, és a körbe írd a másik kettőt.

9. Keresd ki a legnagyobb számot, húzd alá és írd föléje, hogy hányszor van meg benne a kettő (2) ... (52897 ... 34796 ... 167242 ... 12471 ... 48337 ...)

10. Írd a legnagyobb körbe azt a betűt, amely az elegendő szóban legtöbbször előfordul. A legkisebb kör alá tégy egy keresztet és a többibe írd be a vezetékneved kezdő betűjét.

Minden 35 mp után utasítsuk a gyermekeket a következő feladat megoldására. A 10. feladat után: „Tegyétek le a ceruzát!”

Munkaidő: 5 feladat után összesen 180 mp, 5 feladat után összesen 175 mp, összesen 355 mp = 5 perc és 55 mp.

IX. Számolás. Ez a kísérlet részben a figyelem vizsgálatára szolgál. A gyermekeknek 20 kockába elhelyezett, különböző vonalakkal álló csoportokat kell megszámlálni, minden segédeszköz nélkül, csak szemmel.

Utasítás: „A nagy 9 mellett egy egész sor kockát látnak, amelyekben különböző jelek vannak. Nektek ezeket a jeleket meg kell számolnotok, de csak szemmel. Minden kockában alul van egy kis kocka, ebbe kell majd beleírni azt, hogy mennyit számoltatok meg. Először együtt csináljuk. Vegyétek

a ceruzát és a kezetekeket tegyétek a padba. Most szemmel számoljuk meg, az első kockában hány jel van. (8) Ezt azonnal írjuk bele a kis kockába.” Ilyen együttes munkával elvégezzük a négy próbaszámolást. „Most a többi egyedül fogjátok megszámlálni és beleírni. Én mindig meg fogom mondani, hogy melyik kocka következik. Ha valaki nem volna kész, hagyja abba és kezdje a következőt. Ha már beírtátok a kis kockába a számot, a kezetekeket azonnal tegyétek a padba. Kezdjük tehát! Következik az első kocka!” ... 12 mp után: „Második!”

Munkaidő: 1—5 kocka à 12 mp: 60 mp, 5—13 kocka à 15 mp: 120 mp, 14—20 kocka à 20 mp: 140 mp. Összesen 320 mp = 5 perc 20 mp.

A 20. feladat után: „Tegyétek le a ceruzát!”

X. Emlékezet: c) Idegen szavak megtartása. Ez a kísérlet az emlékezetet az idegen szavakra és a szóképekre vizsgálja meg. 10 szópárt kell megjegyezni: egy-egy jövevényszót és azt az idegen szót, amiből származik. A tanulás hallás, látás, hangos olvasás, tetszés szerinti tanulás és írás után történik, hogy minden tanulási típus ki legyen elégítve. Egy kis hangulatos bevezetésben utalunk arra, hogy honfoglaló őseink idegen népeket találtak itt és ezektől egyes szavakat eltanultak, ilyen szavakat fogunk mi is most megtanulni. De nem egyet, hanem kettőt kell egyszerre megtanulni. „Előbb én olvasom fel nektek a szavakat, aztán olvassátok ti is.” A felolvasásnál az összetartozó szavak közé azt mondjuk: annyit jelent, mint... (pl. ulica annyit jelent, mint utca).

utca...ulica, apáca...opatica, kecske...kecsike, asztal...sztol, kolbász...klbász, bolha...blha, Esztergom...Sztregom, medence...medenica, szelence...szelenica, parancsol...poracsiti.

„Most olvassátok együtt hangosan. Minden szópár után egy kis szünetet tartunk, ezalatt mondjátok magatokban, hogy jól megtanuljátok. Ha azt mondom: tovább, azonnal olvassátok a következő szópárt. (Szópáronként 5 mp szünetet tartunk.) Most mindenki magában tanulja. (1 perc.) A szópárokból mindenütt egy idegen és egy magyar szó szerepel. Én mindig a magyar szót fogom mondani, s ti az ottlévő vonalra az idegen szót írjátok majd. Most még nem szabad nézni az idegen szót. (Sorba haladva kérdezzük a magyar szót és annyi időt engedünk, amíg minden gyermek leírja.) Most tanuljátok mégegyszer magatokban. (1 perc.) ... A következő lapon ott felül vannak a szavak. Fordítsátok meg a füzetet! Ceruzát kézbe! Asztal... Írjátok mellé az idegen szót!” (12 mp után mondjuk a második szót.)

Az utolsó szó után: „Tegyétek le a ceruzát!”

Munkaidő: 10×12 mp = 2 perc.

XI. Számsorok folytatása. Itt a számviszonyok felismeré-

sének képességét vizsgáljuk, 12 megkezdett számsort kell folytatni. A számolásbeli képességet a számolásbeli jártasságtól el kell választanunk. Itt a számolásbeli jártasság lehetősége már eleve ki van zárva. Vannak olyan gyermekek, akik a matematikában jó közepesek, de itt erős kiesést mutatnak.

Utasítás: „A 11-es szám mellett 12 számsort láttok, nektek ezeket folytatnotok kell és a mellettük lévő két vonalra két számot kell írnotok. Nézzétek meg a kis a) melletti számsort. Hogyan kell ezt folytatni? (14, 16.) Írjátok a 14-et az első, a 16-ot a második vonalra.” ... Ugyanígy együttesen megcsináljuk még a próbaszámsort. Majd így szólunk: „Tegyétek le a ceruzát. Most egyedül folytassátok tovább. Én mindig mondom, hogy melyik sor következik. Ha valaki hamarabb készül el, az gondolkodhatik a következőn. Ceruzát kézbe. Kezdjük.” 30 mp után: „Kezdjük a második sort!” A 12. sor után: „Tegyétek le a ceruzát!”

Munkaidő: $12 \times 30 \text{ mp} = 360 \text{ mp} = 6 \text{ perc}$.

1. 5, 10, 15, 20, 25, 30,	7. 1, 7, 2, 7, 3, 7,
2. 14, 16, 18, 20, 22, 24,	8. 21, 23, 23, 25, 25, 27,
3. 1, 4, 7, 10, 13, 16,	9. 20, 19, 20, 18, 20, 17,
4. 46, 44, 42, 40, 38, 36,	10. 38, 36, 33, 31, 28, 26,
5. 1, 8, 15, 22, 29, 36,	11. 20, 22, 29, 31, 38, 40,
6. 25, 22, 19, 16, 13, 10,	12. $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, 1, 2, 4, 8,

XII. Számolási műveletek felismerése. Ez a kísérlet 15 egyszerű feladtból áll, amelyekben egyetlen számtani műveletet kell végrehajtani. A műveletet fel kell ismerni és csak ezt kell melléje írni, a műveletet nem kell elvégezni. A feladat kettős: részben a számtani vonatkozások felismerése, részben a végrehajtandó műveletek felismerése.

Utasítás: „A következő lapon néhány számtani művelet van. Nektek azonban nem kell kiszámítani, hanem csak ki kell gondolni, hogy összeadás, kivonás, szorzás, vagy osztás-e a példa és csak ezt kell a jobboldali vonásra írni. Azonban nem jellel, hanem betűvel kell kiírni. Nézzük meg az első példát:

1. Egy kg cukor 1.32 pengőbe kerül, mennyibe kerül 10 kg?
2. Tegnap a fürdőben 172 ember volt, ma csak 89, mennyivel voltak ma kevesebben?

3. Jancsinak három testvére van, együtt kapnak 100 golyót, ezt egyenlően kell elosztani, mennyit kapnak egyenként?

Elolvassuk az első feladatot. „Mit kell itt kiszámítani? Milyen műveletet kell elvégezni?” (Szorzás.) „Ezt írjuk tehát a vonalra: szorzás.” Így elvégezzük együtt a három próba-feladatot, majd így szólunk: „A többi ti egyedül csináljátok meg. Én mindig mondom, hogy melyik példa következik. Ceruzát

elő! Kezdjétek! Első példa!" 20 mp után: „A második!" A 15. példa után: „Tegyétek le a ceruzát!"

1. Egy anya két üzletben vásárol. Az egyikben 2.79, a másikban 1.87 pengőt fizet. Mennyi volt a kiadása?

2. Pista 1.63 pengőért bevásárol, egy öt pengőssel fizet, mennyit kap vissza?

3. 3 kg alma 1.78 pengőbe kerül, mennyibe kerül 1 kg?

4. Károly 15 éves. Ő ötször olyan idős, mint az öccse. Hány éves az öccse?

5. Ernőnek 85 golyója van, nyer még 19-et, mennyije lesz neki?

6. Imrének 62 golyója van, elveszít 19-et, mennyi marad még neki?

7. Egy anya cseresznyét akar venni, az egyik kosárban van a 20 filléres, a másikban a 25 filléres. A drágábbat választja, mennyit kell fizetnie, ha 12 kg-t vesz?

8. Az iskolában tízóraira tejet kapnak a tanulók. A földszinti osztályokban 75 üveg tej kell. Az első emeleti osztályokban 193, a II. emeletiekben 154 és a III. emeletiekben 167. Mennyi tejet kap az iskola?

9. Pál 3 óra alatt kerékpáron 36 km utat tesz meg. Milyen messze van egy óra után?

10. Mária az iskoláig 2 és fél km utat tesz meg. Mennyit tesz meg egy héten?

11. Két fiú áll egymás mellett. Az egyik 117 cm magas, a másik 39 cm-rel alacsonyabb. Milyen magas az utóbbi?

12. Egy munkás 14 nap alatt tisztít ki egy árkot. Hány nap kell 7 munkásnak?

13. Egy hajón annyi élelmiszer van, hogy 45 személynek 90 napig elég. De a hajón csak 15 személy van. Mennyi ideig elég a 15 személynek az élelmiszer?

14. Ha egy számot ötször veszek, 885-öt kapok. Mekkora ez a szám?

15. Egy hegy lejtőjén három ház áll egymás alatt. A legmagasabb 387 méterrel van az alsó és 195 méterrel a középső felett. Hány méterrel áll a középső ház magasabban, mint a legalsó?

XIII. Munkatempó. Utasítás: „Fordítsunk az utolsó lapra. Kis kockákat láttok, ezekbe jeleket kell rajzolni. Az elsőbe kis karikát, a másodikba keresztet, a harmadikba kis háztetőt (\triangle), a negyedikbe egyenlőség-jelet. (Felrajzolom a táblára!) Rajzoljátok ti is le. Az ötödik kockában kezdjük. Ha a sor végére értek, s pl. a kereszt volt az utolsó, akkor az új sorban elsőnek a háztető következik. Néha azt mondom majd, hogy tegyetek vesszőt, akkor egy ilyen vesszőt tesztek (a táblán megmutatom). Olyan gyorsan rajzoljátok, ahogyan csak tudtok." ... A

kísérlet 5 percig tart. Minden 30 mp után vesszőt tetetünk. A 11. vessző után még 10 mp-ig dolgozhatnak. Utána: „*Elég! Az első és az utolsó vesszőt húzzátok meg jó erősen. Tegyétek le a ceruzát!*”

A vizsgálatok helye, általános leírások és eljárások. A vizsgálatokat az alábbi szegedi elemi népiskolákban hajtottuk végre:

Szeged

belvárosi elemi fiú- és leányiskola	Klebelsberg-telepi elemi fiúiskola
alsóvárosi elemi fiú- és leányiskola	Kecskés-telepi elemi fiúiskola
rókusi elemi fiúiskola	Szegedi r. k. Zárdaiskola (elemi leányiskola)
mórávárosi elemi fiúiskola	Szegedi zsidó elemi fiúiskola. ³
felsővárosi elemi fiúiskola	

Megvizsgáltunk 412 IV. osztályos elemi iskolás fiú- és leánytanulót. Arra törekedtünk, hogy ne megkülönböztetett anyagot, hanem az átlagos nivón mozgó intelligenciájú, gyengébb és jobb eredményt elérő tanulókat vizsgáljunk meg. A szülők társadalmi állása tekintetében sem tettünk kivételt. A kísérletet tömegvizsgálat keretében hajtottuk végre. Egységes időpontban, d. e. 9 és 11 óra között. Egy-egy vizsgálaton a kísérletvezetőn kívül még 4—5 ellenőrző is jelen volt; a gyermek munkásságát szigorúan ellenőriztük, és ha valamelyik gyermeknél a legcsekélyebb önállótanságot észrevettük, munkáját nem értékeltük. A vizsgálat a belvárosi iskolában kb. 40 perccel rövidebb időt vett igénybe, mint a külvárosi iskoláknál, ahol a megértetés nehézsége növelte a kísérleti időt.

Előzetes feltevésünk az volt, hogy a belvárosi iskolák eredménye lesz a legkedvezőbb. Ez valóra is vált.

E vizsgálatokból messzebbmenő következtetéseket levonni nem volt szándékomban, csupán a próbasorozat alkalmasságát óhajtottuk megállapítani. Ezért az átöröklés kérdésével egyáltalán nem is foglalkoztunk, mert nem láttuk célunk megvalósításához szükségesnek, másrészt a megvizsgált tanulók száma nagyon is kicsi ahhoz, hogy csak megközelítőleg is reális vélelmenyt mondhatnánk az átöröklés kérdésében. Inkább a közvetlen okok közül a környezet hatására tértünk ki akkor, amikor a szülők társadalmi állása szerint is csoportosítottuk az eredményeket.

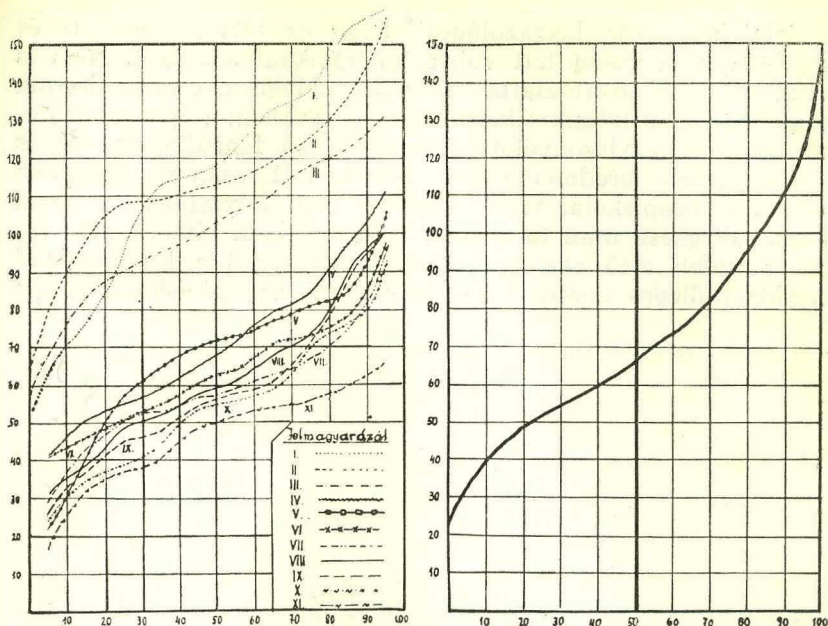
³ Ez iskolák vezetőinek és tanító testületének ezúton is hálás köszönetemet fejezem ki azért a szívességért és megértő segítségért, amit a kísérletek elvégzése közben tanúsítottak.

Értékelés. Az egyes kísérletek értékelése az eredeti próbasorozatban foglalt utasítások szerint pontok és % szerint történék. Az eredeti értékelés szerint egy-egy helyesen megoldott kérdés egy (1) pontot és a kísérlet számával arányban álló 100%-nak megfelelő arányos % számot ér. De ez az értékelés nem egységes, mert némely kísérletnél egy-egy helyes megoldás két pontot, illetve 10%-ot számít. (Pl. az I. kísérletnél van 20 feladat, ha valaki megold 5 feladatot, az eredménye 5 pont, azaz 25%, a 8. kísérletnél egy helyes megoldás két pontot, illetve 10%-ot számít.) Bár a végső eredményt ez nem befolyásolja, mégis eltértem az értékelésben az eredetitől. Erre két ok készletett. Az egyik az, hogy a Székesfővárosi Pedagógiai Szeminárium Lélektani Laboratóriumában folytatott kísérletek értékelése sokkal gyorsabb és egyszerűbb, és valóban helyesnek ítélem Cser János véleményét, amidőn ezt írja: „... lélektani intézeteink régen óhajtott együttműködésének nélkülözhetetlen alapfeltétele egy közösen elfogadott módszer, amely első elkerülhetetlen állomása a magyar lélek újabban széleskörűre tervezett vizsgálatának”.⁴ Örömmel állok szolgálatába annak az eszmének, amit ez a pár sor kifejez és nagyon boldog leszek, ha csak kevéssel is, de hozzájárulhatok ennek a kívánatos egységes módszernek a terjesztéséhez. Másrészt pedig örömmel dolgozom vidéken azokkal a kipróbált módszerekkel, amelyeket az említett Laboratóriumból vettem kölcsön.

Az értékelésben tehát nagyon egyszerűen járhatunk el. A mennyiségi értékelés egyszerű, annyi pontja van a kísérleti személynek, ahány feladatot helyesen megold. Miután nálunk nem az volt a cél, hogy egyéni kiválóságokat állapítsunk meg, hanem a kísérlet használhatóságára helyeztük a fősúlyt, az egyéni kiváló és nagyon gyenge megoldásokat nem is vettük figyelembe, hanem a 412 megvizsgált tanuló, helyesebben egy-egy iskola IV. osztályú tanulóinak rangsorát állítottuk fel rangsorgörbék (ogive-ok) segítségével.

A 412 vizsgált együttes rangsorgörbéjéből az egyéni értéket és a rangsort a következő eljárással állapíthatjuk meg: pl. az egyik tanuló pontszáma 123, megkeressük a függőleges számoszlopban a 123-at és most jobbra megyünk addig, amíg a görbét el nem érjük. Ettől a metszésponttól függőlegesen lefelé haladunk és megállapíthatjuk, hogy ennek a tanulónak a rangértéke 95, ami azt jelenti, hogy az átlagnál (50%) sokkal jobb, bár a legjobbat nem éri el. Az egyesített iskolák eredményét összehasonlító rangsorgörbénél még az egyes iskolák általános eredménye is kitűnik. (L. 1. ábrát.)

⁴ A figyelem kísérleti vizsgálata a 10—14 éves korban. Bp. 1933. (Különnyomat „A Gyermek” 1933. évf. 6—10. számaiból.)

1. ábra. — A 11 iskola egyesített rangsorgörbéi. 2. ábra. — A 412 tanuló egységes rangsorgörbéje.

Jelmagyarázat: I.: zsidó iskola. — II.: belvárosi leányiskola. — III. belvárosi fiúiskola. — IV.: zárda leányiskola. — V.: rókusai iskola. — VI.: alsóvárosi leányiskola. — VII.: Szilléri-úti iskola. — VIII.: móravárosi iskola. — IX.: alsóvárosi iskola. — X.: kecskéstelepi iskola. — XI.: Klebelsberg-telepi iskola.

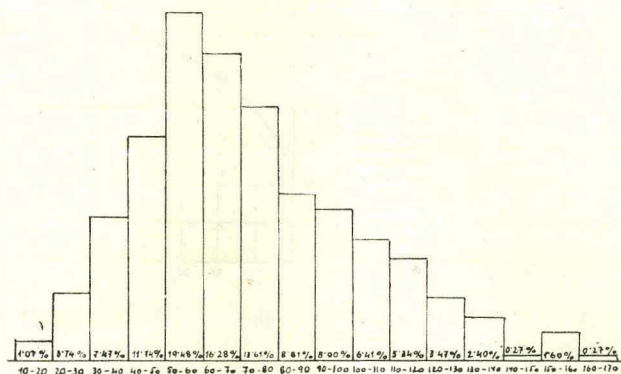
Az értékelés munkája a kísérletvezetőre nagy feladatot ró, mert alaposan végezve hosszadalmas munka, különösen segítség nélkül. A kilencedik kísérletnél az értékelés rostával történt és ez némileg gyorsabbá tette.

Észlelések. A kísérlet eredményének értékelése után néhány eredményt és észrevételt közlünk.

Az előttünk lévő rangsorgörbékről megállapíthatjuk, hogy a 412 megvizsgált tanuló eredménye az átlagos (50%-os) megoldáson alul van, mert kb. $\frac{2}{3}$ -a esik a görbének 10—50-ig terjedő szakaszára és csak $\frac{1}{3}$ -a az 50—100-ig terjedő részre. (2. ábra.)

Az abszolút jó megoldás esetén, ha valaki az összes feladatokat a lehető legjobban megoldja, akkor az elérhető legnagyobb pontszám 213, ami 100%-os megoldásnak felel meg.

Kísérleteink során beigazolódott, hogy ez túlságos merész és nagyigényű kívánság lett volna tanulóinkkal szemben. Nem is értük el, mert jóval alatta mozgunk. Mégis azt állapíthatjuk meg, hogy kísérletünk sikerrel járt s csaknem teljesen megfelelt azoknak a viszonyoknak, amelyek ma fennállanak, vagyis a kísérletben eredményesnek feltüntetett számnál nagyobb számban középiskolai tanulmányokat nem folytatnak az elemi iskola elvégzése után tanulóink, a középiskola viszont nem fogad be több első osztályos tanulót, mint ezt a kísérletekből megközelítőleg pontosan látjuk. Mi a középiskolai tanul-

3. ábra. — Az eredmény megoszlása pontszám szerint.

mányok folytatására alkalmasnak minősítettük azokat a tanulókat, akiknél a helyesen megoldott feladatok pontszáma a számtani középarányosság alapján áll. A közepes és természetesen az ennél jobb megoldásokat megfelelőnek minősítettük. A szegedi népiskolákban végzett kísérleteknél a leggyengébb 12, a legeredményesebb pedig 169 pontot eredményezett.

A 3. számú ábra szerint csoportosítottuk a % és pontszám szerint az eredményeket és ezek megoszlását. A megoldások összességéből vontunk számtani középarányt, s az így kapott eredmény alapján a 85 pontszám lett a megfelelőség alsó határa. Amíg a németországi kísérleteknél csaknem 85%-os helyes megoldást és ennél fogva középiskolai tanulmányokra való alkalmasságot állapítanak meg, addig mi 27.91%-os helyes megoldással a valóságot állapítottuk meg. Sehogyssem hihető el, hogy a mi tanulóink elmaradottabbak lennének, különösen ilyen nagy arányban, a német tanulókkal szemben. Bár itt vitatkozni nem óhajtok, mégis meg kell állapítanom, hogy ezek a német eredmények nem nélkülözik a németeknél oly sokszor tapasztalt valószínűtlenül eszményi eredmény-gyártást, más-

részt a kimagasló eredmény úgy is előállhatott, hogy a gyermekeket csak a műveltebb és jobbmódú társadalmi állású szülőkéből választották ki. Ez természetesen csak feltevés, mert a szerző erre nem utal. Mi túlnyomó részben a legszegényebb szülők gyermekeit vizsgáltuk, s így is a 412-ből 114-et minősít vizsgálatunk eredménye középiskolai tanulmányokra alkalmasnak.

A továbbiakban a németországi kísérletekkel való összehasonlítás kérdésével nem kívánunk foglalkozni, csupán a mi kísérleteink eredményeire és észrevételeinkre szorítkozunk.

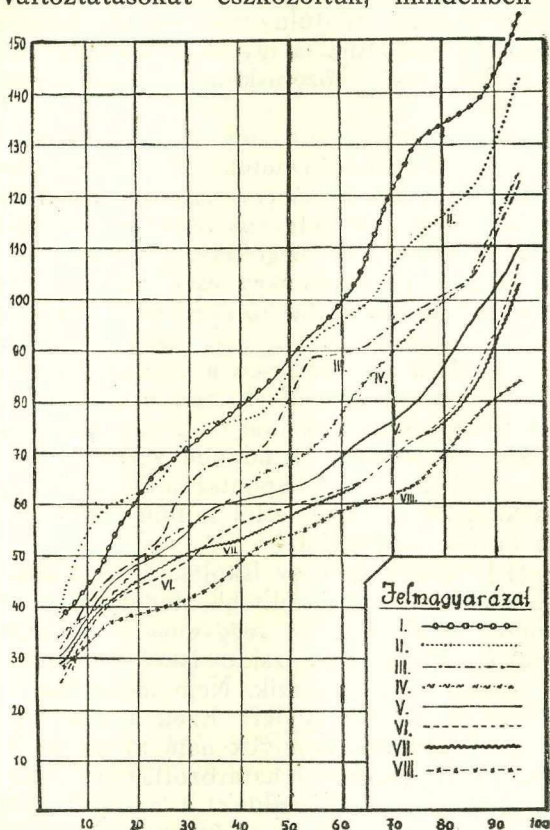
A 3. számú ábrán a megoldások pontszám és százalék szerinti megoszlását látjuk. A megoldások legnagyobb százaléka az 50—60-ig terjedő pontszámokra esik, ahol az egész anyag 19.48%-a helyezkedik el. Kissé túlságosan is nagy ez a megoszlás, ami azzal magyarázható, hogy ezek a kísérletek részleteikben nem feleltek meg teljesen a magyar gyermekek gondolkodásának. Az egyes kísérletek annyira különböző területeit ölelik fel a képességeknek, hogy nem is lehet csodálkozni, ha a gyermekek egységesen és minden kísérlet megoldásában nem lehettek kiválóak. A 80. pontszámtól a 140-ig arányos, egyenletes csökkenést találunk, ettől felfelé már csak kis számban találunk helyes megoldást.

Az első (1.) számú ábra az iskolák összehasonlított eredményeit tárja elénk. A legsikerültebb megoldást a zsidó elemi iskola tanulóinál találjuk és a leggyengébb a tanyai jellegű Klebelsberg-telep iskolája. A zsidó iskola után a belvárosi leány-, majd fiú-iskola következik. Nem mehetünk el felületesen e mellett az eredmény mellett. Ezek a kísérletek részben olyan feladatokból állanak, amelyek nem kívánnak különös elmélyülést, csak gyors, azonnali határozottságot, amit a zsidókban nagyobb mértékben megtalálunk, a magyar gyermek alapos, de kissé lassú gondolkodásával és munkatempójával szemben. Igazolja ezt a feltevést az is, hogy azokban a feladatokban, amelyekben bizonyosfokú elmélyedés szükséges, a zsidó tanulók inkább gyenge megoldást tanúsítottak. Az ő rátermetőségüket előmozdítja az is, hogy a családon belül a mindennapi élet küzdelmeihez tartozó problémába bevonják és a való élettel megismertetik őket. Ezeken az okokon kívül még az is hozzájárul az eredményesebb megoldáshoz, hogy amíg a többi iskolában 45—55-ös létszámú osztályokkal találkoztunk, addig náluk 20—22-ös létszámúak az osztályok.

A negyedik (4.) számú ábrán a szülők társadalmi állása szerint csoportosítottuk és állítottuk viszonyba a megoldásokat. A legkitűnőbb megoldást a kereskedő, a leggyengébbet pedig a szabadfoglalkozású szülők gyermekei érték el. A szülők társadalmi állása szerint a sorrend a következő: 1. kereskedő, 2. tisztviselő, 3. katona, 4. iparos, 5. közalkalmazott, 6. föld-

műves, 7. munkás és 8. szabadfoglalkozású szülők gyermekei.

Már előbb is említettük, hogy a kísérleten csak a legszükségesebb változtatásokat eszközöltük, mindenben ragaszkod-

4. ábra. — A tanulók szüleik társadalmi állása szerinti felosztása.
Jelmagyarázat: I.: kereskedő szülő. — II.: tisztviselő szülő. — III.: katona szülő. — IV.: iparos szülő. — V.: közalkalmazott szülő. — VI.: földműves szülő. — VII.: munkás szülő. — VIII.: szabadfoglalkozású szülő.

tunk az eredetihez. A nyelvbeli kifejezhetőség egyes esetekben kényszerített ugyan magyarosításra és a magyaros gondolkodásmód szerinti változtatásra, de ezek a módosítások lényegesen nem változtatták meg a próbákat. Egy esetben teljes változtatást is eszközöltünk. A negyedik kísérletnél (számemlékezet) azt találtuk, hogy az ottani kirándulás nem felel meg a mi viszonyainknak, mert a német nép amúgy is szeret kirándulni és a kirándulások az ottani iskolákban sokkal általánosabbak, mint nálunk. Ezért egy más, a mi viszonyainak megfelelőbb kis történetet iktattunk be. Ezt azonban csak a leány-tanulóknál alkalmaztuk. A kis történet összeállításáért

Sáray Julianna tanárnő kollégámnak mondok köszönetet. A kis történet a következő:

„Szombaton, május 2-án 3 testvér elhatározta, hogy édesanyjuk helyett kimennek a piacra. Már 7 órakor teljesen készen állottak az indulásra. Mindegyikük kezében kosár volt. Mariskának, a legidősebbnek 5 pengőt adott az édesanyja. Boldogan mentek végig a Szentháromság-utcán, s útközben azzal szórakoztak, hogy megszámlálták lépéseiket. 3540 lépést tettek, míg a Rudolf-téri piacra értek. A kocsik 12 sorban álltak és rengeteg ember nyüzsgött közöttük. Lehetek vagy 1800-an. A testvérek is a vásárlók közé vegyültek, csirkét akartak venni. Találtak is egy kedvükre való, lehetett talán 90 deka. Az asszony 1.50 pengőre tartotta, de lealkudták 1.35 pengőre. A szomszéd kocsinál hónapos retket árultak, csomóját 3 fillérért. A gyerekek 10 csomót vettek belőle. Azután egy asszony előtt mentek el, akinek a kosarában 17 tojás volt. Hogy a tojás néni? — kérdezték. — 6 fillér — felelte az asszony. A gyerekek átszámlálták kosarukba a tojást, de 2 törött volt, és így csak 15-öt vettek meg. Friss túróm és tejfelem is van — mondotta az asszony. A gyerekek megkóstolták és vettek is 3 csomó túrót és 7 deci tejfelt. Ezért összesen 1 pengő és 20 fillért fizettek. Most már mindent megvettek és nagy örömmel mentek hazafelé. Mariska útközben összeszámolta, hogy mennyit költöttek: 3 pengő és 96 fillért. Olcsón vásároltak.”

Az eredmény ezzel némileg jobb lett, mint a fiúknál.

Mást nem változtattunk meg, bár szükségesnek bizonyult volna. Az első észrevételünk az, hogy nincs meg a fokozódó nehézség elve. Technikai összeállítása a sorozatnak nem helyes, mert az elején az 1. és 2. kísérlet túlságosan is nehéz ahhoz, hogy bevezető legyen és ezek után a harmadik (3.) kísérlet aránytalanul könnyebb, amivel szerintünk sokkal helyesebb lett volna a kezdés. A számemlékezet módosításáról már előbb szólottunk, a sorrend itt talán megfelelő. A szövegkiegészítés is a nehezebb feladatok közé tartozik, ami a megoldásban is mutatkozott. Szerintünk helyesebb lett volna a következő sorrend:

1. Emlékezet (értelmes szók emlékezet).	8. Szövegkiegészítés.
2. Emlékezet (számemlékezet).	9. Fogalmak megkülönböztetése.
3. Emlékezet (idegen szók emlékezet).	10. Fogalomrendszerezés és alkotás.
4. Megkülönböztető képesség.	11. Számsorok folytatása.
5. Számolás.	12. Számolási műveletek felismerése.
6. Szerkesztő találgatás.	13. Munkatempó.
7. Megbízás.	

Ezek után már csak röviden vesszük sorra az egyes kísérleteket, és azokról a tapasztalatainkról számolunk be, amelyeket ezeknél külön észletünk. Az első kísérletnél, a fogalmak megkülönböztetésénél a helyes megoldások száma nagyon kevés. Itt is, mint a többi kísérletnél is a megoldásra szánt idő kevésnek bizonyul, ha pár másodperccel fel lehetne emelni az időt, kísérleteink lényegesen javulnának. Ez a megoldási nehézség vonatkozik a második kísérletre is. A harmadik, az értelmes szók kísérlete már sokkal könnyebb és nagyobb számú helyes megoldást eredményezett. A számemlékezet nem volt nehéz, különösen a mi módosított szövegünk megoldása az átlagos 40—50%-os eredményt elérte a gyengébb tanulónál. Szerintünk a hatodik kísérlet nem tartozik szorosan az alkalmasság megállapításához. A találgatás képessége nem elengedhetetlenül szükséges az eredményes iskolai munkához. A megkülönböztető képességet vizsgáló kísérlet annyira könnyűnek bizonyult, hogy következő vizsgálatainknál nem is szerepelhet.

A tizedik kísérletnél, az idegen szavak emlékezetének vizsgálatánál arra a megállapításra jutottunk, hogy a magyar gyerekek az idegen szavak megtanulását eredményesen és gyorsan végzik. A számsorok folytatása és a számbeli viszonyok felismerése voltak azok, amelyek megoldásában a zsidó tanulók tűntek ki.

Összefoglalva a kísérletek eredményét, megállapíthatjuk, hogy néhány kisebb módosítással eredményesen alkalmazhatók a középiskolai tanulmányokra való alkalmasság megállapítására.

E sorok írója örömmel venné, ha a magyar gyermektanulmányozással foglalkozók is kísérletet tennének a sorozattal, és annak előnyeit a magyar szülők és gyermekek tanulmányi segítése érdekében felhasználnák. Ügyszintén csak köszönettel adoznánk azoknak is, akik észrevételeiket velünk közölnék az általam nem tapasztalt eredmények vagy helytelenségek szempontjából.⁵

⁵ Kívánatra díjtalanul megküldöm a teszt-sorozatot a vizsgálati füzzel együtt. Érdeklődők forduljanak a következő címre: Draskovits Pál, Szeged, Tudományegyetem, Pedagógiai-Lélektani Intézet. D. P.

A magyar gyermek szókincse a 10—14 éves korban.

A használt szavak gyakorisági szótára.

Közli: Cser János dr.

1. A Fővárosi Pedagógiai Szeminárium Lélektani Laboratóriumában folyamatban lévő gyermeknyelvi kutatások eddigi eredményéről már két ízben is jelent meg beszámoló.¹ Tanulmányomban elsősorban a szabad asszociációs eljárás történetével, eddigi alkalmazásával, kivitelével, az eredmények feldolgozásának és főképen a szókincs gyarapodásának s összetételének *menyiségi* viszonyaival foglalkoztam. *Kováts Albert* pedig a külföldi és magyar gyermekek szókincsét vetette egybe az alább következő szótár segítségével, és egyúttal tömören vázolta e kérdés nagy jelentőségét.

E jelentőség kézenfekvő. Minden tantárgy tanításának főeszköze a nyelv. A tanítás csak úgy lehet eredményes, ha a gyermek megérti a tanító kifejezéseit, s később tudja is helyesen alkalmazni. Kétségtelen tehát, hogy a gyermek szókincsének ismeretére elsősorban a nevelőnek van szüksége. Bár ennek a fontosságával eddig is tisztában voltak, mindazonáltal ez a pedagógiai követelmény nálunk eddig csak jelszó maradt. A valóságban ugyanis nem rendelkezünk olyan adatokkal, amelyek felvilágosítottak volna bennünket egy-egy kor biztosan ismert szókincséről. Magától értetődőleg nemcsak a tanítás *élő* *nyelve* szorul reá erre a nélkülözhetetlen támaszra. Nagy horderejű kérdés a *tankönyvek* nyelvezete és szókincse is. De még általánosabban tekintve a dolgot: *minden tervszerű nyelvi megnyilatkozásnak, amely a gyermekre irányul, figyelemmel kell lennie az egyes korok szókincsére.* A korszótárak tehát hasznos szolgálatot tehetnek a tanítás élő nyelvének, a tankönyvírásnak, idegen nyelvek, siketnémák s nagyothallók, helyesírás, gyorsírás, fogalmazás tanításának, valamint a szó- és fogalommagyarázatoknak, meghatározásoknak stb. De ugyanígy értékesíthetik még a gyermekkel foglalkozó más tudományok és intézmények, pl. a gyermekgyógyászat, a gyermeklélektan, a gyógypedagógia, a gyermekvédelem és gyermekbíróság is.

2. Hazai lélektani kutatásainkban, a biztató kezdettel

¹ L. Cser János dr.: Szabad kapcsolás próbája a 10—14 éves korban. A Gyermekek és az Ifjúság, 1935. 181. sk. lk. — Kováts Albert dr.: Külföldi és magyar gyermekek szókincsének összehasonlítása. Pedagógiai Szeminárium, VIII. (1937—1938.) 196. sk. lk.

szemben, amely főképen a kisgyermekkorra irányult,² a legutóbbi időben nagy hiányosság mutatkozik ezen a téren. Az iskoláskor szókincsére vonatkozólag úgyszólván semmi megbízható adattal nem rendelkezünk. Ez nagyjából érthető is. A szókincs tanulmányozása nagy szervezetet, hosszú időt és kitartást igényel. Már pedig a mi gyermektanulmányi és lélektani intézeteink ezideig legnagyobbbészrt nélkülözték ezeket a feltételeket.

3. *Kováts Albert* idézett dolgozatában helyesen mutat rá arra, hogy a szókincs tanulmányozásának az úgynevezett *gyakorisági szótárak* megjelenése adott új lendületet. A gyakorisági szótárak többnyire az *írott nyelv* szavainak összeszámlálásán alapulnak. Nagy mennyiségű, különböző fajta (újság, regény, líra, filozófia, törvények, más tudományok stb.) írott szöveg több milliónyi szavát osztályozták az előfordulás gyakorisága szerint. E téren kezdeményezésnek tekinthető *Kaeding Fr. W.*³ műve, amely a gyorsírás tökéletesítése érdekében készült. *Ayres* a helyesírás tanításának szolgálatában dolgozta ki az első ilyen angol munkát.⁴ *Thorndike*, a kiváló amerikai pszichológus szótára készítésekor még inkább a tanítás és nevelés érdekét tartotta szem előtt.⁵ Körülbelül 5 millió, 41 féle természetű szövegben előforduló szót osztályozott az előfordulás gyakorisága szerint, s 10 ezer szónak állapította meg a gyakorisági jelzőszámát. Hasonló munkát végzett *Horn E.* az angol nyelv egy másik szótárának összeállításával.⁶ E két utóbbi kutató eredményei és jelölési módja némileg eltérnek egymástól. Az egyesítésre Japánban vállalkozott *Faucett* és *Maki*, még egy nagy gyakorisági szótárral ajándékozván meg az angol nyelvet.⁷ Az amerikai hasonló természetű munkák közül még *Eaton*-é érdemel figyelmet.⁸ Ez elsősorban az idegen nyelveket

² *Éltes Mátyás*: Adatok a gyenge tehetségű gyermek képzet- és szókincsének megismeréséhez. Budapest, 1903. 16. l. Dolgozat a Gyógypedagógiai Intézetekhez kapcsolt államilag segélyezett pszichológiai laboratóriumból. I. Vezető-tulajdonos: dr. Ranschburg Pál. — *Viktor Gabriella*: A gyermek nyelve. A gyermeknyelv irodalmának ismertetése főként nyelvészeti szempontból. Nagyvárad, 1917. — *Bakonyi Hugó*: A gyermeknyelvi szókincs fejlődése. A Gyermek, XII. évf. 1918. 337. sk. lk. — E két utóbbi művet különösen az igen gondosan összeállított hazai és külföldi irodalom teszi értékké. — *Kenyeres Elemér dr.*: A gyermek beszédének fejlődése. Szülők Könyvtára 6—8. sz. Budapest, [1928]. — *Dobos László*: Adatok a fővárosi tanulók szókincséhez. Budapesti Polgári Iskola. I. 1936—37. 9. l.

³ *Fr. W. Kaeding*: Häufigkeitswörterbuch der deutschen Sprache. 1896—98.

⁴ *L. P. Ayres*: A measuring scale for ability in spelling. New York, 1920.

⁵ *E. L. Thorndike*: The Teacher's Word Book. New York, 1921.

⁶ *Ernest Horn*: A Basic Writing Vocabulary. Iowa, 1926.

⁷ *L. Faucett—I. Maki*: A Study of English Word Values. Statistically Determined from the Latest Extensive Word-Counts. Tokyo, 1932.

⁸ *Helen S. Eaton*: Comparative Frequency List. International Auxiliary Language Association. New York, 1934.

összehasonlítani kívánó pedagógusnak tanulságos. Itt ugyanis *négy nyelv* (angol, francia, német és spanyol) szavainak gyakorisági mutatóját találhatjuk meg, s ezenkívül még eszperantó nyelven is megvan az egyes szavak jelentése. Többnyelvűségének előnyével szemben azonban csak az első ezer leggyakoribb előfordulást tartalmazza.

Pusztán a francia nyelvre is Amerikában készült — tudunkkal — az első ilyenféle munka. *Henmon*, a wisconsini, majd a Yale egyetem tanára végezte el ezt a szószámlálást,⁹ majd néhány év múlva követte ezt a talán ma már jobban elterjedt *Vander Beke*-féle összeállítás.¹⁰ Európában Genfben végezték az első francia gyakorisági szóvizsgálatot, de ezt is amerikai csinálta. *Prescott D. A.* ismételte meg a szabad asszociációs próbát, s az eredményképen kapott szótárt is megjelentette.¹¹

A német nyelv kisebb terjedelmű, de újabb keletű gyakorisági szótárát *Morgan* adta ki.¹² Nemrégiben hazánkfia Bakonyi Hugó is állított össze egyet,¹³ amelyben ugyan kétségbevonja azt, hogy a leggyakoribb szavak egyben a legismertebbek is, de az ismertség fokát vizsgáló módszer hiányában túlnyomórészt ő is a gyakorisági mutatószám elfogadására kényszerül.

Az irodalomban még szereplő idegen gyakorisági szótárakról igen jó felvilágosítással szolgál *Coleman A.* összefoglaló könyvészeti munkája, amely az amerikai modernnyelvoktatási bizottság megbízásából készült.¹⁴ Magyar nyelven eddig csak egy gyakorisági szótár megjelenéséről tudunk; *Nemes Zoltán* készítette el a magyar parlamentben elhangzott beszédekéből.¹⁵ Ez is a gyorsírás érdekében készült, mint a németek első szótára.

4. Az egyébként nagy értéket jelentő gyakorisági szótárak kifogásolt hibája (erre *Kováts Albert* is rámutat), hogy az *írott* nyelv szavait tartalmazzák, s ez természetesen más, mint a *beszélt* (aktív) szókincs. Ezért tekinthető a *Buckingham*-tól ajánlott s általunk is alkalmazott szabad asszociációs eljárás nagy nyereségnek, mert ez főképen a gyermek beszélt (aktív)

⁹ V. A. C. *Henmon*: French Word Book, 1924.

¹⁰ G. E. *Vander Beke*: French Word Book, New York, 1929.

¹¹ D. A. *Prescott*: Le vocabulaire des enfants des écoles primaires de Genève. Archives de Psychologie. XXI. k. 1929. 225 sk. lk.

¹² B. Q. *Morgan*: A German Frequency Word Book, Based on Kaeding's Häufigkeitwörterbuch der deutschen Sprache. New York, 1928.

¹³ *Hugo Bakonyi*: Die gebräuchlichsten Wörter der deutschen Sprache. München. E. n. [1933?]

¹⁴ A. *Coleman*: An Analytical Bibliography of Modern Language Teaching 1927—1932. Chicago-Illinois, 1933.

¹⁵ *Nemes Zoltán dr.*: A magyar parlamenti nyelv leggyakoribb szavai. Az Egységes Magyar Gyorsírás Könyvtára. 66. sz. Szeged, 1933.

szókincsét hozza felszínre, s így szerencsésen egészíti ki az előző módon kapott adatokat.

Az eljárás pontos és részletes ismertetése idézett tanulmányomban megtekinthető. Lényege röviden az, hogy a kísérleti személyek 15 percig leírnak — kevés kivételtől eltekintve — minden szót, ami eszükbe jut, arra törekedvén, hogy minél többet írjanak. A megbízhatóság érdekében kívánatos, hogy lehetőleg sok gyermeket vonjunk bele a vizsgálatba.

A mi vizsgálatunk 4.483 gyermekben történt, akik 400.501 szót írtak összesen, de a szószámlálást csak 1000 gyermek teljesítményén hajtottuk végre.

Az I. táblázatból kitűnik, hogy még így is 89.705 szót kellett osztályoznunk.¹⁶ A szavakat egyenként kártyalapokra írtuk. Ezen több csoportban oszlottak el a gyakoriságot jelző számok. Külön voltak a fiúké s külön a lányoké, mégpedig évjáratok szerint (10—11—12—13—14. év) és ezek is két-két csoportra tagolva, kedvező illetőleg kedvezőtlen anyagi körülményeiknek megfelelően. Ez a részletösszegezésekkel együtt 42 rovatot jelent s még további tanulságos feldolgozást enged meg, főképen a környezet hatásának tanulmányozására. Egyelőre azonban ennek a tárgyalásától hely hiányában el kell tekintenünk.

Az amúgyis hosszadalmas munkát főleg az nehezítette meg, hogy ezt a próbát is próbafüzetbe írták a gyermekek, s így nem vagdalhattuk a lapokat egyes szavakra szét. A statisztikai feldolgozást ez ugyanis lényegesen megkönnyíti. Ezzel az eljárással a korok közti megkülönböztetés úgy érhető el, hogy előre megállapíttatván a gyermekek korát, különböző színárnyalatú papírost adunk az egyes évjáratoknak. A többi szempontot pedig úgy vehetjük figyelembe, hogy először az egyes csoportok szótárát állítjuk össze és csak azután egyesítjük őket.

Kor Alter	Fiúk-Knaben		Lányok-Mädchen		Összesen—Zusammen	
	Száma Zahl	Leírt szavak Geschr. Wörter	Száma Zahl	Leírt szavak Geschr. Wört.	Gyermekek Kinder	Leírt szavak Geschr. W.
10	100	5.425	100	6.931	200	12.356
11	100	7.499	100	7.938	200	15.437
12	100	8.189	100	9.135	200	17.324
13	100	9.616	100	10.972	200	20.588
14	100	12.374	100	11.626	200	24.000
Összesen Zusamm.:	500	43.103	500	46.602	1000	89.705

I. táblázat. — A korcsoportokba eső tanulók és a leírt szavak száma.

Tabelle I. — Die Zahl der Kinder und der geschriebenen Wörter in Altersgruppen.

¹⁶ A közel egy évig tartó feldolgozás fáradtságos munkájában résztvettek: Balogh Béla, Baranyai Margit, Borsi Katalin, Csath István, Ferter Edit, Hauser Emil, Hauser Olga, Hints Tivadar, Kathi József, Kenese

A korcsoportokat itt is a már többször ismertetett módon határoltuk el. 10 évesnek vettük a 9 év 7 hó és 10 év 6 hó közé, 11 évesnek a 10 év 7 hó és 11 év 6 hó, 12 évesnek a 11 év 7 hó és 12 év 6 hó közé tartozó gyermekeket s i. t.

Kor	E korban ismert összes szavak	2-szer vagy 2-odszor elő- fordult szavak	E korban ismertté váló szavak	Előző korban ismert, de nem ismételt szó
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10		1178		
11	1839	1660	661	179
12	2413	2051	574	362
13	3007	2472	594	535
14	3767	3048	760	719

II. táblázat. — A szókincs évenkénti gyarapodása és megoszlása.
Tabelle II. — Das Wachstum und Verteilung des Wortschatzes in
Altersjahren.

A II. táblázaton a szókincs évenkénti megoszlását és gyarapodását látjuk (v. ö. A Gyermekek és az Ifjúság, 1935. 190. l.). Ebből kitűnik, hogy a szabad asszociációs eljárással 3767 használt szót találtunk a 10—14 éves korban. A (4) oszlop számaiból megállapíthatjuk, hogy a 11., de főleg a 14. évben gazdagodik legerősebben ebben a szakaszban a gyermek szó-
kincse.

A szótár második felében három csoportban közölt leggyakoribb szavak a következő megoszlást mutatják:

Gyakorisági jelzőszám	Szavak száma	Hozzá tartozó előfordulása	Az összes leírt szavakra vonat- koztatott %
200-nál nagyobb	81	29.546	32.93%
100—200	111	15.513	17.29%
50—100	185	12.903	14.38%
50-nél nagyobb összesen	377	57.962	64.60%

III. táblázat. — A leggyakoribb szavak száma és előfordulása.
Tabelle III. — Die Zahl und Häufigkeit der häufigsten Wörter.

	Leggyakoribb szavak száma	Az előfordulás %-a
Ayres (angol)	50	50
	300	75
Kaeding (német)	66	50
	250	75

IV. táblázat. — Ugyanaz Ayres és Kaeding szótára szerint.
Tabelle IV. — Dasselbe bei Ayres und Kaeding.

Gyula, Kovács Aladár, Kugler Károly, László Kálmán, Radnai Béla,
Székely Izabella, Tavas Iván.

Ezek az arányok nagyjából egyeznek a mieinkkel. Ha figyelembe vesszük, hogy a névelők, amelyek mindkét idegen nyelvben a leghasználtabb szavak, nálunk bizonyos megkötöttség miatt úgyszólván alig fordultak elő, akkor még nagyobb mérvűnek állapíthatjuk meg ezt a hasonlóságot. Az a meglepő tény, hogy 60—70 szó az egész használt szókincs felét, kb. 300 szó pedig a háromnegyed részét teszi ki, igazolja legjobban a gyakorisági szótárak jelentőségét a nevelésben.

	Főnév	Ige	Egyéb
1. Szótárunk összes szava (3767 szó; 89.705 előf.):	85.— ⁰ / ₀	8.— ⁰ / ₀	7.— ⁰ / ₀
2. Leggyak. 377 szó (65 ⁰ / ₀). 57.962 előfordulás:	91.7 ⁰ / ₀	4.6 ⁰ / ₀	3.7 ⁰ / ₀
3. Ayres 300 szó (75%):	21.— ⁰ / ₀	28.— ⁰ / ₀	51.— ⁰ / ₀
4. Kaeding 250 szó (75%):	14.— ⁰ / ₀	20.— ⁰ / ₀	66.— ⁰ / ₀

V. táblázat. — A szavak szófajták szerinti megoszlása.
Tabelle V. — Die Verteilung der Wörter nach Wortarten.

A fenti kimutatás pedig a szófajták előfordulás szerinti megoszlását tartalmazza, Ayres és Kaeding eredményeivel együtt. Itt igen nagy eltolódást észlelhetünk az arányokban. Az ok kiderítésével érdemes lenne foglalkozni.

5. Értékes eredményekkel járna szótárunknak idegen gyakorisági szótárakkal való *részletes* összehasonlítása is. Általánosságban *Kováts Albert dr.* nagyfokú egyezést talált. Megállapította, hogy az angol nyelv leggyakoribb szavai fellelhetők a 10—14 éves magyar gyermek használt szókincsében. Az eltérés különösen akkor válik jelentéktelenné, ha a magyar és a többi európai nyelv között fennálló alapvető különbségeket is tekintetbe vesszük. Szigorúan véve azonban szótárunkat, csak *Prescott*-ével vethetjük össze, aki genfi, francia anyanyelvű gyermekeket vizsgálva, teljesen azonos módon jutott adataihoz. De még így is hiába keressük nálunk az önálló szóalakban nem élő viszonykifejezéseket, azaz *ragokat*. A kísérlet során ugyanis nem volt szabad ragozott szót írni. A ragok használatának gyakoriságát külön kidolgozandó eljárással kellene vizsgálat tárgyává tenni. E sajátosan magyar természetű kérdés egyik megoldásra váró érdekes feladata a magyar gyermektanulmánynak.

6. Az anyag feldolgozása során több szónál feltűnő különbség mutatkozott a fiúk és lányok gyakorisági jelzőszáma között. A feltételezhető okok nyomozása során azonnal nyilvánvalóvá lett, hogy elsősorban az *érdeklődés* nemek szerint eltérő iránya játssza a legnagyobb szerepet. A feltevés igazolása és hasznosítása érdekében az 50-nél többször előforduló szavak közül kiválogattuk azokat, amelyeknek jelzőszáma hozzávetőleg négyötödrész aránynál *nagyobb eltérést* mutatott a nemek között. Ezután az alábbi csoportokba foglaltuk össze e szavakat:

ember, testrészek, ennivaló, játék — sport, harc, foglalkozás, ruha — öltözködés — viselet, ház — bútor — berendezés, eszközök, jel, iskolai szavak, technika, állatok, virágok, gabonafélék, fémek, időjárás — természeti jelenségek, cselekvések, tulajdonságok, színek.

E csoportok nem szigorú rendszerezés alapján keletkeztek. Leginkább bizonyos életközösségi szempontok lebegtek a csoportosításkor előttünk.

Az eljárás, mint az az 50-nél többször előforduló szavak fogalomkörök szerinti csoportosításából (l. VI. táblázat) kiviláglik, meglepően eredményesnek bizonyult. A húsz fogalomkör között találkoznak olyan csoportok, ahol *csak fiúk*, s olyanok, ahol *csak leányok* szerepeltek nagyobb számmal. A vegyesen előforduló csoportok száma természetesen a legnagyobb, de tartalmilag ezek is érdekes és jellemző adatokat szolgáltatnak.

Fiúk	Leányok	Vegyes
	1. Ember	
	3. Ennivaló	2. Testrészek
5. Harc		4. Játék — sport
6. Foglalkozás		(l.) 7. Ruha — öltözködés — viselet
		(l.) 8. Ház — bútor — berendezés
		9. Eszközök
		10. Jel
		(l.) 11. Iskolai szavak
12. Technika		
13. Állatok		
15. Gabonafélék	14. Virágok	
16. Fémek		
		17. Időjárás — természeti jelenségek
		18. Cselekvések
		19. Tulajdonságok
	20. Színek.	

VI. táblázat. — Az 50-nél többször előforduló, nemek szerint nagyobb eltérést mutató szavak fogalomkörei.

A fenti csoportosításból láthatjuk, hogy a fiúk a *harc, foglalkozás, technika, állatok, gabonafélék, fémek* fogalomkörében

járnak egyedül, a leányok pedig az *ember, ennivaló, virágok, színek* csoportjában. Ezek igen figyelemreméltó adatok, főleg a fiúkra nézve. A vegyes csoportokat közelebből szemügyre véve a *ruha — öltözködés — viselet* csoportban csak három szó (ing, nadrág, nyakkendő) látunk a fiúk oldalán, de 23-at a leányokén, amelyek közül 5 ékszeret jelent. Ugyancsak nagy az aránytalanság a *testrészek, ház — bútor — berendezés, az iskolai szavak és tulajdonságok* című csoportban. A szavak végigolvasása magyarázat nélkül is világos képet ad e kor érdeklődésének nemek szerint eltérő irányáról. Igén jellemző például az *eszközök* csoport: a fiúknál főképp *ipari szerszámmot, anyagot* találunk (kalapács, szög, drót stb.), a leányokénál inkább *házi, konyhai* dolgokat. *Iskolai* szó a fiúknál úgyszólván nincs is (csak a *betű*), a leányoknál a *tanulás eszközei, tárgyai* nagy számban megellelhetők. A *cselekvések* a fiúknál a *testi erő* töbözódását sejtetik, a leányok többnyire a *konyhai, iskolai cselekvések köréből* válogattak.

Ebben a szócsoportosításban a genfi szótár alapján összehasonlítás kedvéért közöljük a francia gyermekeknél tapasztalt szóelőfordulásokat is. *Prescott* nyolcszáz s egynéhány gyermek teljesítményét dolgozta fel, úgyhogy nagyjából egyötödreszt kell a magyar számokból levonnunk, hogy megközelítő pontossággal vethessük össze a kétféle eredményt.

Nincsen szándékunkban itt a meglepő hasonlóság részletezése, ezt az olvasóra bizzuk. Útbaigazításul csak annyit jegyzünk meg, hogy bár több fordítási nehézség zavarólag játszik közre, túlnyomó többségben *azonosak az arányok*, de igen sokszor a gyakorisági jelzőszám szerinti *sorrend* is. A magyar szók ugyanis gyakorisági nagyság sorrendjében állanak az egyes csoportokban.

A példa talán kellő világossággal szemlélteti az érdeklődés vizsgálatának *új módszerét*. Az egész szótár nagy értéket jelent ebből a szempontból, s további feldolgozásra vár. — Mi ugyanis csak az 50-nél nagyobb jelzőszámú szavakat vettük figyelembe. A kisebb gyakoriságú szavak bizonyára még további érdekességeket eredményeznének.

Az 50-nél többször előforduló szavak, fogalomkörök szerinti csoportosítása a nemek közti különbség alapján

Ember	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
<i>Fiúk:</i>				<i>bácsi</i>	11	45	56
—	—	—	—	<i>oncle</i>	42	64	106
<i>Leányok:</i>				Testrészek			
<i>asszony</i>	27	47	74	<i>Fiúk:</i>			
<i>femme</i>	59	39	98	<i>fej</i>	95	75	170
<i>néni</i>	18	45	63	<i>tête</i>	66	55	121
<i>tante</i>	43	59	102				

	F.	L.	Ö.
<i>fog</i>	51	35	86
dent	33	60	93
<i>Leányok:</i>			
<i>haj</i>	111	220	331
cheveu	131	186	317
<i>kéz</i>	98	158	256
main	88	111	189
<i>szem</i>	85	144	229
oeil	75	105	180
<i>orr</i>	79	109	184
nez	77	114	191
<i>száj</i>	68	85	153
bouche	65	103	168
<i>köröm</i>	44	78	122
ongle	29	72	101
<i>ujj</i>	32	49	81
doigt	61	90	151
<i>kar</i>	27	39	66
bras	45	101	146
<i>nyak</i>	23	28	51
cou	18	19	87

Ennivaló

<i>Fiúk:</i>	—	—	—
<i>Leányok:</i>			
<i>kenyér</i>	82	106	188
pain	84	98	182
<i>cukor</i>	67	87	154
sucré, bonbon	79	75	154
<i>vaj</i>	33	48	81
beurre	13	10	23
<i>gyümölcs</i>	29	63	92
fruit	41	70	111
<i>csokoládé</i>	23	36	59
chocolat	59	57	116
<i>főzelék</i>	20	31	51
légume	35	70	105

Játék, sport

<i>Fiúk:</i>			
<i>golyó</i>	45	20	65
boule	2	7	9
<i>futball</i>	49	6	55
football	12	—	12

	F.	L.	Ö.
<i>Leányok:</i>			
<i>baba</i>	20	124	144
poupée, poupon	12	65	77
<i>játék</i>	62	81	143
jeu	20	24	44
<i>karika</i>	24	43	57
cercle	14	5	19

Harc

<i>Fiúk:</i>			
<i>puska</i>	80	16	96
fusil	41	11	52
<i>katona</i>	52	32	84
soldat	26	10	36
<i>bot</i>	50	35	85
bâton	16	14	30
<i>ágyú</i>	64	14	78
canon	36	9	45
<i>kard</i>	44	21	65
épée, sabre	35	4	39

<i>Leányok:</i>	—	—	—
-----------------	---	---	---

Foglalkozás

<i>Fiúk:</i>			
<i>tanár</i>	69	47	116
professeur	2	6	8
<i>tanító</i>	31	19	50
maître	6	8	14

<i>Leányok:</i>	—	—	—
-----------------	---	---	---

Ruha, öltözködés, viselet

<i>Fiúk:</i>			
<i>ing</i>	103	70	173
chemise	98	100	198
<i>nadrág</i>	133	38	171
pantalon	88	56	144
<i>nyakkendő</i>	59	32	91
cravate	46	26	72

<i>Leányok:</i>			
<i>cipő</i>	271	359	630
soulier	167	186	353
<i>ruha</i>	167	397	546
habit, vêtement	72	48	120

	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
<i>óra</i>	174	220	394	<i>kapu</i>	37	25	62
montra, horloge	92	101	193	porte	168	170	338
<i>gyűrű</i>	25	166	191	<i>tégla</i>	51	36	87
anneau, bague	18	64	82	brique	4	—	4
<i>szemüveg</i>	78	111	189	<i>L é a n y o k :</i>			
lunette	45	43	86	<i>asztal</i>	329	420	749
<i>kötény</i>	4	167	171	table	156	178	334
tablier	74	184	258	<i>szék</i>	285	394	679
<i>csatt</i>	14	145	159	chaise	145	154	297
boucle	2	24	26	<i>ablak</i>	311	360	671
<i>lánc</i>	61	100	161	fenêtre	210	212	422
chaîne	38	14	52	<i>szekrény</i>	220	305	525
<i>szalag</i>	10	124	134	armoire	144	168	312
ruban	8	92	101	<i>ágy</i>	75	129	204
<i>gallér</i>	49	78	127	lit	67	99	166
col	43	32	75	<i>kert</i>	62	129	191
<i>blúz</i>	10	115	125	jardin	60	69	129
blouse	8	30	38	<i>cserép</i>	61	108	169
<i>szoknya</i>	6	87	93	tuile	54	31	85
jupe, jupon	16	135	151	<i>szoba</i>	69	114	183
<i>zokni</i>	18	72	90	chambre	71	75	146
chaussette	76	86	162	<i>tükör</i>	26	92	118
<i>sál, kendő</i>	34	112	146	miroir, glace	43	61	104
châle	2	1	3	<i>konyha</i>	37	69	106
<i>kesztyű</i>	12	73	85	cuisine	60	60	120
gant	15	18	33	<i>zongora</i>	20	83	103
<i>zsebkendő</i>	32	52	84	piano	33	48	81
mouchoir	35	51	86	<i>hőmérő</i>	39	58	97
<i>öv</i>	11	60	71	thermomètre	8	6	14
ceinture	6	12	18	<i>függöny</i>	22	67	89
<i>retikül</i>	3	62	65	rideau	32	62	94
réticule, sac	159	152	311	<i>naptár</i>	24	63	87
<i>karkötő</i>	7	55	62	almanach, calendrier	4	7	11
bracelet	17	56	67	<i>kerítés</i>	35	46	81
<i>gyöngy</i>	5	55	60	clôture, haie	5	6	11
perle	6	3	9	<i>mennyezet</i>	26	47	73
<i>fülbevaló</i>	2	55	57	plafond	65	75	140
boucle (d'oreilles)	—	10	10	<i>párna</i>	22	47	70
<i>törülköző</i>	12	38	50	coussin, oreiller	9	29	38
essuie-main	2	6	8	<i>szőnyeg</i>	21	45	66
				tapis	24	36	60
Ház, bútor, berendezés				<i>kút</i>	37	26	63
<i>F i ú k :</i>				puit	5	12	17
<i>tető</i>	50	27	77	<i>tűzhely</i>	20	38	58
toit	71	73	144	fourneau, âtre,			
				foyer	97	104	201

	F.	L.	Ö.
<i>keret</i>	24	34	58
cadre	26	36	62
<i>roló</i>	12	42	54
store	40	30	70
<i>személtáda</i>	15	36	51
boite à ordures	1	1	2

Eszközök

<i>Fiúk:</i>			
<i>kalapács</i>	90	29	119
marteau	26	17	43
<i>szög</i>	76	30	106
angle	10	5	15
<i>drót</i>	63	34	97
fil	55	54	109
<i>kapa</i>	47	23	70
csavar	49	16	65
vis	17	6	23
<i>ásó</i>	37	25	62
bêche	9	3	12

Leányok:

<i>kanál</i>	84	109	193
cuiller	35	42	77
<i>tányér</i>	57	113	170
tasse	29	75	104
<i>pohár</i>	51	108	159
verre	47	48	95
<i>tű</i>	45	92	137
aiguille	31	46	77
<i>doboz</i>	37	96	133
boite	145	172	317
<i>fésű</i>	21	108	129
peigne	7	39	46
<i>kosár</i>	44	79	123
corbeille	35	42	77
<i>cérna</i>	42	79	121
fil	55	54	109
<i>lábas</i>	31	76	107
casserole	59	57	116
<i>kefe</i>	28	69	97
brosse	17	30	47
<i>fazék</i>	23	62	85
pot	44	49	92
<i>szappan</i>	29	55	84
savon	30	30	60

Jel	F.	L.	Ö.
<i>Fiúk:</i>			
<i>kereszt</i>	40	24	64
croix	12	5	17
<i>Leányok:</i>			
<i>zászló</i>	30	66	96
drapeau, tricolor	49	21	70

Iskolai szavak

<i>Fiúk:</i>			
<i>betű</i>	66	53	119
lettre	44	44	88
<i>Leányok:</i>			
<i>papír</i>	265	287	552
papier	95	101	196
<i>táska</i>	223	281	504
serviette	51	66	117
sac	159	152	311
<i>radír</i>	111	220	331
gomme	232	233	425
<i>írka, füzet</i>	256	343	599
cahier	228	144	472
<i>rajz</i>	79	104	183
dessin	66	60	126
<i>szám</i>	73	106	179
nombre, numéro	26	26	52
<i>tollszár</i>	44	76	120
porte-plume	17	9	26
<i>kézimunka</i>	15	105	120
travail manuel	8	13	21
<i>íratós</i>	29	77	106
papier buvard	96	105	201
<i>tintatartó</i>	36	57	93
encrier	216	214	430
<i>osztály</i>	38	53	91
classe	65	78	143
<i>kör</i>	35	54	89
cercle	14	5	19
<i>tanrend</i>	20	63	83
horaire	5	17	22
<i>torna</i>	24	50	74
gymnastique	4	13	17
<i>hegyező</i>	14	53	67
taille-crayon	1	2	3
<i>körző</i>	30	39	69

	F.	L.	Ö.
compas	45	28	73
számítan	24	39	63
arithmétique	16	13	29
ének	21	39	60
chant	34	48	82
szobor	19	34	43
statue	23	10	23

Technika*Fiúk:*

kocsi	189	158	347
brouette, char,			
chariot, voiture	139	74	213
autó	191	139	330
automobile	142	75	217
vonat	113	78	171
train	71	42	113
hajó	114	60	174
bateau	101	56	157
cső	80	55	135
tuyau	36	29	65
út	57	48	105
chemin, route	107	108	215
kerék	59	25	84
roue	44	15	59
hid	48	34	82
pont	44	25	69
csónak	53	21	74
canot	9	2	11
gyár	47	23	70
usine, fabrique	15	9	24
sin	45	18	63
rail	23	7	30
kerékpár	49	11	60
bicyclette, bécán	70	45	115
csengő	39	21	60
sonnette, -erie	20	12	32
zár	35	21	56
serrure	35	17	52
motor	41	15	56
moteur	12	4	16
vasút	35	16	51
chemin de fer	5	4	9
repülőgép	28	22	50
aéroplane	26	10	35

Leányok:

— — —

Állatok*Fiúk:*

ló	244	174	418
cheval	194	141	335
kutya	202	161	363
chien	190	178	368
macska	140	101	241
chat	160	183	343
tehén	124	78	202
vache	169	108	277
oroszlán	72	38	110
lion	98	57	155
szamár	62	41	103
âne	65	53	118
hal	78	62	140
poisson	65	45	110
csirke	57	43	100
poulet	33	25	58
kacsa	56	40	96
canard	64	58	122
elefánt	49	31	80
éléphant	63	25	88
kecske	49	30	79
chèvre	91	76	167
farkas	43	33	76
loup	38	47	85
tigris	50	23	73
tigre	81	40	121
egér	41	26	67
souris	78	67	145
fecske	40	24	64
hirondelle	35	43	78
veréb	46	18	64
moineau, pierrot	49	53	102
ökör	50	10	60
boeuf	87	46	133
hígyó	44	15	59
serpent	41	18	59
szarvas	33	23	56
cerf	11	21	32
őz	31	20	51
chevreuil	13	16	29

	F.	L.	Ö.
<i>béka</i>	28	22	50
<i>grenouille</i>	26	15	41

Leányok:

— — —

Virágok*Fiúk:*

— — —

Leányok:

<i>virág</i>	187	313	500
<i>fleur</i>	99	164	263
<i>rózsa</i>	53	104	157
<i>rose</i>	36	92	128
<i>levél</i>	63	85	148
<i>tulipán</i>	22	49	71
<i>tulipe</i>	12	13	25
<i>ibolya</i>	29	39	68
<i>violette</i>	24	34	58
<i>növény</i>	27	35	62
<i>plante</i>	26	17	43
<i>liliom</i>	18	37	55
<i>lis</i>	5	10	15
<i>orgona</i>	21	34	55
<i>lilas</i>	1	1	2

Gabonafélék*Fiúk:*

<i>búza</i>	56	42	98
<i>froment</i>	41	33	74
<i>kukorica</i>	37	23	69
<i>maïs</i>	11	13	24
<i>árpa</i>	36	21	57
<i>orge</i>	6	10	16

Leányok:

— — —

Fémek*Fiúk:*

<i>vas</i>	148	101	249
<i>fer</i>	91	71	162
<i>arany</i>	78	108	186
<i>or</i>	36	32	68
<i>ezüst</i>	69	98	167
<i>argent</i>	38	42	80

	F.	L.	Ö.
<i>ólom</i>	44	35	79
<i>plomb</i>	14	7	21

Leányok:

— — —

Időjárás, term. jelenségek*Fiúk:*

<i>tó</i>	59	44	103
<i>lac</i>	95	79	174
<i>idő</i>	35	27	62
<i>temps</i>	16	9	25
<i>levegő</i>	41	31	72
<i>air</i>	18	12	30
<i>jég</i>	32	24	56
<i>glace</i>	36	50	86
<i>hó</i>	49	31	80
<i>neige</i>	30	49	79

Leányok:

<i>hegy</i>	106	146	252
<i>mont, montagne</i>	105	80	185
<i>tér</i>	40	64	104
<i>place</i>	16	16	32
<i>rét</i>	27	43	70
<i>prairie, champs</i>	66	66	132
<i>csillag</i>	28	36	64
<i>étoile, astre</i>	40	34	74
<i>ég</i>	25	36	61
<i>ciel</i>	53	65	118
<i>hold</i>	19	32	51
<i>lune</i>	40	36	76

Cselekvések*Fiúk:*

<i>futni</i>	116	57	173
<i>courir</i>	41	41	82
<i>ugrani</i>	55	13	68
<i>sauter</i>	18	20	38
<i>mászni</i>	50	18	68
<i>grimper</i>	4	1	5
<i>kiabálni</i>	45	23	68
<i>crier</i>	14	13	27
<i>úszni</i>	37	17	54
<i>nager</i>	11	3	14
<i>venni</i>	36	19	55
<i>acheter</i>	17	6	23

	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
vágni	33	19	52	<i>Leányok:</i>			
couper	8	17	25	szép	72	150	222
<i>Leányok:</i>				beau	20	28	48
olvasni	87	132	219	jó	61	93	154
lire	27	26	53	bon	20	12	32
nézni	72	91	163	rossz	58	81	139
regarder	15	13	28	mauvais	9	9	18
tanulni	69	93	162	csúnya	47	66	113
étudier, apprendre	7	15	22	vilain	12	16	28
beszélni	63	83	156	okos	25	39	64
parler, causer	23	36	59	sage, intelligent	12	21	33
rajzolni	43	64	107				
dessiner				<i>Színek</i>			
számolni	37	69	106	<i>Fiúk:</i>			
compter, calculer	9	16	25	—	—	—	—
sétálni	35	62	97				
promener	6	3	9	<i>Leányok:</i>			
varrni	19	47	66	piros	123	202	325
coudre	12	23	35	rouge	127	119	246
dolgozni	27	38	65	zöld	120	177	297
travailler	13	15	28	vert	99	95	195
kérni	16	48	64	kék	90	158	248
demander				bleu	96	94	190
énekelni	18	44	62	fehér	92	126	218
chanter	35	56	91	blanche	82	92	174
mosni	19	43	62	sárga	91	120	211
laver	18	23	41	jaune	75	72	147
látni	21	37	58	feke	72	111	183
voir	14	11	25	noir	114	132	246
főzni	14	39	53	barna	49	82	131
cuire	7	5	12	brun	31	32	63
<i>Tulajdonságok</i>				színes	44	78	122
<i>Fiúk:</i>				coloré			
kemény	87	64	151	lila	42	72	114
dur	8	5	13	violet	24	34	58

7. Tanulmányunk elején már röviden utaltunk a tanítási nyelv kérdésének jelentőségére, s a főbb alkalmazási területeket is megemlítettük. Szótárunk most már lehetővé teszi az érdeklődőknek, hogy a különböző tárgyak és évjáratok *tankönyveinek szókincsét* összevegyék a szótárral. Noha ez a hosszadalmas és fáradságos munka a már meglévő könyveken nem segít, legfeljebb annyiban, hogy biztosabbá teszi a tanításban a nehezebb szavak felismerését, mégis a jövő tankönyvíróinak

igen hasznos útmutatással szolgálhat. Szótárunkban ugyan nem választottuk szét, de a szavak előtt álló korjelző szám lehetővé teszi a szókincs *évenkénti gyarapodásának* pontos, csoportonkénti kimutatását. Ez az anyag valószínűleg újabb fejlődéstani jellegzetességek megállapítására ad módot.

8. Ha most már összefoglalásul mérlegelés tárgyává kívánjuk tenni a talált eredményeket, a következőket szögezhetjük le:

A szavak számáról megállapíthatjuk, hogy az általánosan ismert adatokkal szemben meglehetősen kicsi. Ez azonban érthető. Elsősorban azt kell hangsúlyoznunk, hogy itt a *használt* s nem az *értett* szókincsről van szó. A szavak írásában is voltak korlátozások. A névelőket, amelyek más számlálásokban a leggyakoribbaknak bizonyultak, szavakkal kapcsolatban nem volt szabad leírni, úgyszintén a tulajdonfőneveket sem. Hiányoznak a nálunk önálló szóként nem szereplő *ragok* is. Tehát nyelvünknek merőben elütő sajátosságai is különös gondosságra intenek bennünket az összehasonlításakor. A számlálásra kiszemelt ezer gyermek alapján véve kevés. Az egész anyag (400.501 szó) feldolgozása esetén közel 900 gyermek került volna egy-egy korcsoportba. Ez bizonyára lényegesen növelte volna az ismertnek minősíthető szavak számát. Azonban az ilyen rengeteg időt igénylő munka csak nagyszámú közreműködő segítségével oldható meg sikeresen. (Ezért lenne nagyjelentőségű a magyar pedagógusoknak ily célra való egyesülése, mert mint fentebb láttuk, világszerte értékes eredményeket mutatnak fel a gyermeknyelv tanulmányozásában.)

Az említett fogyatékosságok és nehézségek ellenére nagy kincsnek kell tekintenünk ez első magyar iskoláskori gyermekszótárunkat. A közel négyezer szó magában is érték, de használhatóságát fokozza még a biztos megjelenés korának feltüntetése (a szó előtt álló szám) s a nemenként is feltüntetett gyakorisági jelzőszám.

Feltehető, hogy jövő nevelési törekvéseink épen az eredményesség fokozása érdekében nagyobb mértékben vetnek számot a kérlelhetetlen valósággal. Ekkor különösen nemzeti mi voltunk legfőbb kincsét, magyar nyelvünket kell majd értékéhez illőbb figyelemben részesítenünk. Ennek megfelelően elkerülhetetlen lesz a gyermek nyelvének koronkénti és tájegységkénti mélyreható tanulmányozása. A szükség felismerése s a vizsgáló-szándék erősödése bizonyára más módokat is kitermel majd, nagyobb szervezet létesülése esetén általánosabb és gazdagabb eredményt is létrehozhat. Addig azonban szótárunk — reméljük — hasznos vezetője lesz a magyar nevelőnek akadályokkal és nehézségekkel teli útjában.

A szótár használata. A szavak előfordulásának számát az említett szótárak igen különféle módon jelölik. Ennek még az ismertetésétől is el kell e helyütt tekintenünk. Általában kétféle ez a mód: vagy megadják az előfordulás *abszolút számát*, vagy pedig az előfordulások szerint csoportokat alkotnak és e *csoportok jelét* függesztik a szó mellé. A mi szótárunk az előző jelölési mód szerint készült.

Szótárunk első részében betűrendes sorban találhatók meg az egyes, ismertnek minősített szavak. Az ismertség mérvét — mint azt már említett tanulmányomban megírtam — *Buckingham* után a legalább kétszeri előfordulás dönti el. Vagyis az általunk feldolgozott ezer gyermek szavai közül az került bele a szótárba, amelyet legalább két gyermeknél megtaláltunk. A gyakorisági jelzőszámok egymásközi összehasonlítását nagyban megkönnyíti az a körülmény, hogy épen ezer gyermekről van szó. Ez azt jelenti, hogy az a szó, amelyik minden gyermeknél előfordult, az 1000-es jelzőszámot kapja. (Természetesen ilyent egyet sem találunk. A gyakorisági jelző számok tehát tulajdonképpen *ezrelékszámok*, amennyiben az alap, amelyre vonatkoznak: az ezer. A szavak után három számoszlop látható. Az első a fiúkat (F.), a második a leányokat (L.), a harmadik pedig a kettőt együttvéve (Ö.) jelenti. A szavak előtt álló számból pedig azt állapíthatjuk meg, hogy melyik korban vált a fentebbi feltételek alapján a szó ismertté.

A szótár második része három csoportra tagolódik. Itt a leggyakrabban előforduló szavak találhatók meg. Az első csoport a 200-on felüli, a második a 100—200-as, a harmadik pedig az 50—100-as gyakoriságú szavakat tartalmazza.

I. Rész.

A 10—14 éves kor szótára.

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 a	1	1	2	10 agyag	24	17	41
14 abban	1	1	2	13 agyar	2	—	2
10 ablak	311	360	671	14 agyvelő	2	—	2
10 ablakos	6	1	7	13 ahol	1	1	2
12 ablakráma	1	2	3	10 ajak	2	5	7
12 abrosz	3	4	7	14 ajándék	1	1	2
10 acél	25	11	36	10 ajtó	244	275	519
14 adat	1	1	2	13 ajtókilincs	1	2	3
10 adni	14	17	31	14 akadémia	1	1	2
11 adó	1	2	3	14 akarat	2	1	3
14 agár	3	2	5	11 akaratlan	—	5	5
12 agg	4	3	7	10 akarni	4	3	7
11 agy	6	3	9	11 akasztani	4	3	7

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 akasztó	29	9	38	10 apa	38	34	72
13 akasztófa	2	1	3	14 apacs	2	—	2
11 akác	9	6	15	11 apadni	1	1	2
14 akácfa	1	1	2	13 apáca	—	4	4
12 aki	1	1	2	10 apály	5	—	5
11 akkor	3	3	6	14 apró	1	1	2
14 akkora	2	—	2	13 ara	3	1	4
14 akkumulátor	1	1	2	12 arab	2	2	4
12 akna	2	1	3	10 arany	78	108	186
11 akta	4	5	9	13 aranyos	2	7	9
11 aktatáska	—	2	2	13 aratás	2	1	3
12 akvárium	2	1	3	10 aratni	12	8	20
14 alabástrom	2	—	2	10 arc	18	28	46
10 alacsony	14	22	36	11 arra	2	6	8
10 alagút	11	4	15	12 aszfalt	7	3	10
13 alak	5	4	9	10 asszony	27	47	74
14 alany	2	—	2	10 asztal	329	420	749
11 alap	1	2	3	10 asztalos	20	13	33
11 alatt	9	8	17	13 asztalterítő	—	2	2
11 alá	5	—	5	13 atlasz	1	2	3
12 album	4	2	6	14 augusztus	—	2	2
11 alföld	8	4	12	10 autó	191	139	330
13 algebra	4	3	7	10 autóbusz	14	22	36
11 alj	—	6	6	11 autózni	3	1	4
14 alkatrész	1	1	2	10 az	3	5	8
14 alkohol	—	2	2	11 azért	5	4	9
14 alkonyat	1	2	3	11 azonnal	1	2	3
10 alma	141	158	299	12 azt	2	1	3
11 almafa	—	2	2	11 azután	3	5	8
10 aludni	70	85	155	11 ábc	1	1	2
11 aluminium	5	5	10	11 ábra	3	7	10
12 alvás	2	2	4	12 ács	5	3	8
14 amarra	2	—	2	10 ág	22	22	44
11 amaz	2	2	4	10 ágy	75	129	204
12 amerikai	2	2	4	10 ágyú	64	14	78
14 ami	3	—	3	10 ál	8	10	18
12 amott	4	5	9	11 álarc	3	1	4
14 analfabéta	2	—	2	10 áldani	2	2	4
12 ananász	2	2	4	13 áldozás	—	3	3
10 angol	16	13	29	10 áldozni	3	1	4
10 angyal	12	16	28	11 állam	6	4	10
13 antenna	8	1	9	10 állat	121	141	262
11 antilop	6	3	9	14 állatias	1	1	2
10 anya	37	37	74	12 állatkert	1	3	4
10 anyag	3	12	15	14 állattan	1	1	2
13 anyós	2	—	2	13 állás	5	—	5

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 állítmány	2	—	2	11 baka	11	1	12
10 állni	67	78	145	13 bakancs	4	—	4
11 állomás	12	5	17	13 bakkecske	1	1	2
11 állóvíz	—	2	2	11 bakter	1	1	2
10 állvány	18	30	48	10 bal	8	3	11
11 álmodni	2	2	4	14 baleset	3	—	3
10 álmos	4	3	7	13 balkon	1	4	5
14 álnok	2	—	2	10 balta	19	4	23
10 álom	8	12	20	14 bambusz	1	1	2
11 ápoló	1	1	2	11 banán	12	7	19
11 április	1	1	2	10 bank	5	4	9
10 ár	12	4	16	14 banya	1	1	2
11 áradni	—	2	2	10 barack	47	46	93
10 áram	18	1	19	10 barakk	—	6	6
13 árbóc	3	2	5	11 barát	9	7	16
13 árnyék	—	4	4	14 barátkozni	2	—	2
13 árnyékszék	2	—	2	12 barátnő	—	6	6
10 árok	9	5	14	11 barátság	1	1	2
10 árpa	36	21	57	13 barátságos	—	2	2
10 áru	7	3	10	12 barka	3	1	4
12 áruház	4	1	5	10 barlang	9	7	16
11 árulkodni	1	1	2	10 barna	49	82	131
11 árulni	7	1	8	13 barom	3	1	4
13 árus	1	2	3	14 barométer	—	2	2
11 árva	1	5	6	13 baromfi	8	3	11
11 árvácska	3	7	10	14 basszus	2	—	2
14 árvíz	2	—	2	14 bazalt	1	1	2
12 ásítani	2	—	2	13 bazilika	2	1	3
10 ásní	14	7	21	10 báb	4	3	7
10 ásó	37	25	62	12 bábu	3	—	3
11 ásvány	11	13	24	10 bácsi	11	45	56
13 átlátszó	1	2	3	11 bádóg	10	6	16
				11 bádógos	5	1	6
10 bab	24	43	67	11 bájos	4	8	12
10 baba	20	124	144	10 bál	3	10	13
13 babakocsi	—	2	2	11 bálna	14	2	16
13 babér	2	1	3	11 bámulni	2	1	3
14 bacillus	2	1	3	12 bánat	2	6	8
13 badar	2	—	2	13 bankódni	—	2	2
10 bagoly	7	5	12	12 bántani	2	1	3
10 baj	3	11	14	10 banya	15	9	24
14 bajnok	—	2	2	13 bányászni	—	2	2
14 bajonett	2	—	2	13 bár	6	1	7
13 bajor	1	1	2	10 bárány	20	15	35
12 bajusz	8	1	9	14 bárd	5	—	5
11 bak	7	2	9	10 bárka	3	3	6

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
12 báró	2	3	5	10 biciklizni	9	—	9
11 bársony	4	3	7	11 bicska	8	4	12
13 bátya	3	2	5	10 bika	29	17	46
11 bátor	—	7	7	14 bilincs	1	1	2
13 bátorság	1	1	2	11 bimbó	1	4	5
12 bátya	2	—	2	10 birka	16	7	23
14 bátyám	3	1	4	10 birkózni	6	—	6
11 be	8	7	15	10 bíró	12	5	17
14 becsalni	2	—	2	13 birsalma	1	2	3
11 becsukni	—	1	1	14 birtok	1	1	2
11 becsületes	1	1	2	10 bivaly	32	12	44
11 befőtt	3	7	10	11 bizony	2	1	3
13 bejönni	1	2	3	10 bizonyítvány	3	7	10
14 belga	2	1	3	12 biztosító	2	—	2
14 belőle	1	1	2	14 biztosítótű	—	2	2
11 benézni	2	1	3	10 blúz	10	115	125
12 benn	—	2	2	14 bódé	2	2	4
11 benzin	5	5	10	12 bodza	1	3	4
11 berek	1	5	6	14 bogáncs	2	—	2
12 berendezés	1	2	3	10 bogár	27	28	55
14 berregni	4	—	4	14 boglya	2	—	2
14 bestia	2	—	2	13 bogrács	1	1	2
10 beszéd	9	16	25	10 bohóc	3	2	5
14 beszédes	1	1	2	10 bokor	36	44	80
12 beszélgetni	4	1	5	11 bokréta	—	4	4
10 beszélni	63	83	146	12 boldog	3	8	11
10 beteg	16	23	39	12 boldogság	—	3	3
11 betegség	3	8	11	13 bolgár	1	1	2
10 betét	—	2	2	13 bolha	6	2	8
12 beton	4	1	5	11 bolond	6	1	7
11 betörő	7	—	7	10 bolt	26	17	43
10 betű	66	53	119	13 boltos	1	3	4
14 betyár	2	—	2	12 bolygó	5	—	5
10 béka	28	22	50	12 bomba	3	2	5
13 béke	3	—	3	10 bor	61	59	120
12 békés	—	3	3	11 borbély	6	5	11
12 bél	12	1	13	12 borda	2	2	4
11 bélés	—	2	2	12 bordásfal	4	5	9
11 bélyeg	13	4	17	12 bordó	2	3	5
13 béna	1	1	2	10 boríték	2	7	9
11 bér	3	1	4	10 borjú	30	11	41
14 bérc	—	2	2	12 borona	9	2	11
14 bérház	1	1	2	13 boronálni	2	—	2
14 bérmlás	—	2	2	11 borotva	7	3	10
13 bíbic	3	—	3	11 bors	10	10	20
10 bicikli	71	57	128	10 borsó	23	26	49

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 borszesz	1	1	2	12 bükk	7	5	12
13 borús	2	3	5	13 bükköny	1	1	2
14 borz	1	1	2	14 bűn	1	1	2
10 bosszantani	1	1	2	14 bűnös	1	1	2
10 bot	50	35	85	14 büszke	2	—	2
14 botrány	2	—	2				
14 boxolás	2	—	2	11 cápa	7	3	10
11 boxolni	6	—	6	13 cár	2	—	2
14 bozót	2	—	2	11 cement	3	3	6
12 bő	1	1	2	14 centiméter	1	1	2
11 bőgni	3	2	5	10 ceruza	308	352	660
13 bőgő	4	1	5	14 cet	3	—	3
10 bőgre	16	24	40	13 cédula	2	3	5
12 bölcs	1	4	5	13 cég	3	2	5
12 bölcső	—	2	2	12 cél	3	1	4
11 bölény	3	1	4	13 célozni	3	—	3
14 bömbölni	1	1	2	10 cérna	42	79	121
10 bór	32	31	63	11 cibál	1	1	2
10 bórond	—	7	7	10 cica	6	22	28
14 börtön	2	2	4	13 cifra	2	3	5
13 bőség	1	2	3	10 cigaretta	17	12	29
14 brikett	2	2	4	11 cigány	5	6	11
11 brilliáns	6	5	11	14 cilinder	2	—	2
14 brokát	2	—	2	10 cím	7	9	16
12 bronz	4	4	8	10 cimbalom	9	10	19
13 brostű	—	2	2	12 cimborá	—	3	3
14 bú	—	2	2	10 címer	39	28	67
12 búcsú	1	2	3	14 címke	1	1	2
13 búgni	2	—	2	14 cin	2	4	6
14 bugyi	—	2	2	10 cinege	7	7	14
11 bújni	2	2	4	12 cink	3	4	7
14 bukás	3	1	4	10 cinke	3	4	7
12 bukfenc	—	2	2	14 cintányér	4	—	4
14 buksza	2	—	2	10 cipész	15	9	24
14 bumeráng	2	—	2	14 cipó	3	—	3
10 bunda	3	10	13	10 cipő	271	359	630
10 burgonya	24	25	49	10 cipőfűző	8	6	14
13 bús	2	1	3	13 cipőkrém	1	1	2
11 búsulni	2	1	3	12 cipőpucoló	—	2	2
10 buta	23	19	42	12 cirkusz	2	4	6
11 butaság	—	3	3	10 citera	4	3	7
10 bútor	10	21	31	10 citrom	21	23	43
14 búvár	1	1	2	11 comb	2	5	7
10 búza	56	42	98	12 copf	—	7	7
12 búzavirág	—	3	3	11 copfos	—	2	2
12 buzogány	3	2	5	14 cölöp	2	—	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 cukor	67	87	154	13 csengetés	1	1	2
13 cukornád	2	1	3	14 csengetni	4	—	4
13 cukornád	2	1	3	10 csengő	39	21	60
13 cukorrépa	3	—	3	10 csepp	2	1	3
14 cukrász	1	2	3	14 cseppfolyós	2	—	2
12 cukrászda	1	1	2	13 csere	1	1	2
14 cukros	1	1	2	10 cserebogár	13	5	18
12 cvikker	3	1	4	12 cserepes	3	—	3
13 csajka	3	—	3	10 cseresznye	43	52	95
12 csak	2	3	5	14 cserélni	2	—	2
13 család	4	6	10	10 cserép	61	108	169
11 csalni	3	2	5	13 cserje	4	2	6
14 csalogány	2	1	3	10 cserkész	25	7	32
14 csaló	2	—	2	12 csermely	6	5	11
14 csalódás	1	1	2	14 cserző	2	—	2
10 csap	24	15	39	12 csevegni	1	2	3
13 csapadék	1	2	3	14 csépelni	3	1	4
12 csarnok	2	4	6	13 cséplőgép	4	2	6
10 csata	10	3	13	10 csésze	16	25	41
11 csatorna	17	4	21	10 csibe	6	7	13
10 csat	14	145	159	13 csicseregni	—	2	2
12 csattantani	1	1	2	10 csiga	19	13	32
12 csattogtató	1	1	2	13 csigasor	2	—	2
10 csavar	49	16	65	11 csík	—	7	7
14 csavarhúzó	3	—	3	10 csikk	3	1	4
13 csavaríron	2	—	2	11 csikó	8	5	13
11 csákány	7	1	8	11 csíkos	—	3	3
12 csákó	3	1	4	10 csikós	2	11	13
14 csámcsogni	—	2	2	10 csillag	28	36	64
13 csárda	2	1	3	10 csillár	9	5	14
12 császár	6	4	10	12 csillogó	—	3	3
10 csáva	2	—	2	11 csimpánz	3	1	4
13 csecsemő	5	—	5	10 csinálni	20	5	25
12 cseh	6	6	12	11 csinos	4	20	24
13 csekk	2	1	3	11 csintalan	3	5	8
11 cselekedni	2	3	5	13 csipesz	4	—	4
14 cselekmény	1	1	2	11 csípke	2	14	16
11 cselekvés	1	2	3	10 csípni	9	1	10
13 cseléd	1	6	7	11 csípő	2	5	7
14 cselló	2	—	2	12 csiríz	2	1	3
14 csempe	1	1	2	10 csirke	57	43	100
10 csend	2	6	8	14 csirkefogó	2	—	2
10 csendes	1	6	7	13 csiszolni	1	1	2
11 csendőr	8	4	12	13 csíz	1	1	2
14 csengeni	3	1	4	10 csizma	17	12	29
				13 csizmadia	1	1	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 csoda	3	6	9	12 datolya	10	5	15
11 csodálkozni	1	1	2	13 dália	1	3	4
11 csodás	—	2	2	13 dán	2	2	4
10 csokoládé	23	36	59	10 dátum	11	8	19
13 csókolni	1	1	2	11 de	4	3	7
12 csokor	4	6	10	13 december	3	1	4
10 csomag	3	5	8	14 delfin	2	—	2
13 csomó	1	1	2	13 deli	—	2	2
10 csónak	53	21	74	11 denevér	5	3	8
10 csónakázni	7	2	9	13 derék	3	1	4
10 csonka	4	1	5	13 derűs	1	1	2
10 csont	10	6	16	10 deszka	27	21	48
13 csontos	1	1	2	12 detektív	3	1	4
14 csontváz	1	1	2	12 dél	8	5	13
13 csoport	1	3	4	10 délben	6	6	12
13 csorda	2	—	2	13 délelőtt	—	4	4
14 csoszogni	2	—	2	14 délibáb	1	1	2
10 cső	80	55	135	13 délután	3	3	6
14 csőbőr	—	2	2	12 dér	4	3	7
13 csörögni	2	—	2	10 diaboló	1	16	17
14 csőr	2	3	5	13 diák	4	5	9
13 csősz	2	4	6	11 dícsérni	2	1	3
12 csúcs	4	8	12	14 dinamit	3	—	3
10 csúf	—	2	2	12 dinamó	7	1	8
10 csúfolkodni	—	2	2	10 dinnye	14	22	36
14 csúfolni	2	1	3	10 dió	50	40	90
11 csuka	9	3	12	11 diófa	—	2	2
13 csukló	2	3	5	10 dísz	10	12	22
10 csukni	7	3	10	13 díszíteni	1	1	2
10 csunya	47	66	113	10 díszített	—	3	3
14 csurran	1	1	2	10 dísznő	37	10	47
11 csúszni	4	1	5	13 díszpárna	—	2	2
13 csúzli	2	—	2	10 dívány	13	34	47
12 csűr	4	1	5	10 dob	33	5	38
13 csütörtök	2	2	4	11 dobálni	9	2	11
11 dada	—	2	2	13 dobhártya	2	1	3
14 dadogni	2	1	3	12 dobni	6	1	7
14 dagály	3	—	3	14 dobogás	2	1	3
10 dal	7	9	16	12 dobogni	2	—	2
13 dalolni	—	5	5	10 dobogó	72	86	158
14 dara	3	—	3	13 dobolni	2	3	5
10 darab	3	5	8	14 dobos	5	—	5
10 daráló	1	7	8	10 doboz	37	96	133
12 darázs	6	—	6	11 dohány	7	9	16
10 daru	7	2	9	11 doktor	5	4	9
				11 dolgozat	13	11	24

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 dolgozni	27	38	65	14 egyes	1	1	2
10 dolog	13	8	21	14 egyetem	—	4	4
12 dolomit	1	1	2	10 egyszer	5	3	8
10 domb	19	21	40	14 együtt	2	—	2
14 domború	1	1	2	13 egyszerű	1	1	2
12 dominó	—	2	2	11 eke	25	6	31
12 dongó	2	2	4	11 ekkor	1	2	3
14 dorong	1	1	2	10 el	4	1	5
13 dőlni	2	—	2	11 eladni	6	—	6
14 dönteni	1	1	2	13 elbeszélés	—	3	3
12 dörögni	3	2	5	13 eledel	1	2	3
14 dörzsölni	—	2	2	10 elefánt	49	31	80
12 drapp	—	8	8	14 elektromosság	4	1	5
14 drazsé	1	1	2	14 elektroszkop	1	1	2
11 drága	5	10	15	12 elem	9	3	12
12 drágakő	—	4	4	10 elemi	5	4	9
14 dráma	2	—	2	14 elengedni	2	—	2
14 dressz	2	—	2	13 elé	2	1	3
10 drót	63	34	97	11 elég	3	3	6
12 dublé	—	3	3	14 elégedetlen	—	2	2
14 dugattyú	3	—	3	10 elhagyni	—	2	2
11 dugó	17	3	20	12 ellenőr	2	5	7
13 dunna	4	—	4	13 ellenség	5	3	8
14 dunszt	5	—	5	13 ellipszis	3	2	5
12 dunyha	—	12	12	14 elme	1	2	3
11 durranni	3	—	3	10 elmenni	8	11	19
12 durva	1	2	3	14 elnök	—	2	2
12 dühös	2	1	3	14 elnyelni	1	1	2
				14 előadás	—	2	2
12 eb	4	5	9	14 előbb	1	1	2
10 ebéd	11	20	31	13 elől	2	1	3
12 ebédelni	6	1	7	13 előre	5	—	5
12 ebédlő	5	11	16	11 előszoba	3	5	8
10 ecet	3	10	13	14 előtt	—	4	4
10 ecset	24	22	46	10 elrejtteni	3	—	3
14 ecsettál	2	—	2	11 első	3	3	6
10 edény	19	30	49	13 eltelni	1	1	2
10 egér	41	26	67	13 elvinni	3	—	3
10 egész	6	3	9	10 ember	170	141	311
10 egészség	6	13	19	10 emberi	1	1	2
12 egészséges	4	4	8	10 emelet	23	15	38
14 egészségtan	1	1	2	10 emelni	7	—	7
13 egres	3	6	9	13 emelő	—	3	3
10 egy	28	20	48	14 emelőrúd	1	1	2
14 egyedül	3	—	3	14 emelődaru	2	—	2
10 egyenes	8	8	16	12 emelvény	2	1	3

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 emésztés	2	—	2	14 ezen	2	—	2
13 emitt	1	1	2	11 ezer	6	4	10
11 emlék	3	4	7	11 ezért	—	2	2
14 emléktábla	1	1	2	12 ezredes	4	3	7
11 emlős	2	1	3	10 ezüst	69	98	167
11 engedelmes	2	7	9				
12 engedetlen	—	7	7	14 éber	—	2	2
14 engedni	1	1	2	11 ébredni	2	4	6
10 enni	122	90	212	10 édes	18	27	45
11 ennivaló	2	3	5	11 édesanya	2	2	4
11 enyém	—	3	3	14 édesapa	1	1	2
12 enyv	4	—	4	10 ég	25	36	61
14 enyves	2	—	2	13 égbolt	1	2	3
11 eper	13	28	41	11 égetni	3	—	3
14 epe	3	—	3	13 égés	1	1	2
14 eposz	—	2	2	10 égni	12	5	17
10 erdő	62	52	114	14 égő	3	—	3
12 eredmény	4	2	6	10 éhes	2	6	8
12 eresz	7	1	8	14 éhezés	2	—	2
14 ereszteti	1	1	2	13 éj	1	3	4
12 erény	—	3	3	13 éjfél	2	1	3
10 erkély	8	11	19	11 éjjel	3	—	3
10 ernyő	11	22	33	14 éjjeli	—	2	2
10 erő	7	8	15	10 éjjeliszekevény	8	11	19
10 erőd	11	20	31	10 éjtszaka	4	4	8
10 erre	4	3	7	11 ék	2	4	6
10 erszény	6	13	19	11 ékesség	3	—	3
10 esernyő	12	24	36	10 ékszer	2	16	18
10 esni	24	7	31	10 él	3	1	4
10 eső	50	44	94	13 éledni	2	—	2
10 este	11	19	30	14 élelem	2	—	2
14 estély	2	2	4	12 élelmiszer	2	—	2
12 eszes	1	2	3	11 éles	5	6	11
14 eszkimó	3	—	3	12 élesztő	1	6	7
12 eszköz	1	2	3	10 élet	14	14	28
14 eszt	3	1	4	14 élénk	1	1	2
10 esztendő	1	2	3	11 éléskamra	3	8	11
12 etetni	1	—	1	14 élmény	1	1	2
13 eukaliptuszfa	—	2	2	14 élni	2	3	5
14 evezés	2	—	2	11 élő	2	2	4
11 evezni	4	6	10	14 élőlény	1	1	2
12 evező	4	3	7	14 élvezni	2	—	2
10 évés	6	4	10	11 én	5	7	12
11 evőeszköz	4	6	10	10 ének	21	39	60
14 expressz	2	—	2	10 énekelni	18	44	62
10 ez	6	10	16	10 ép	2	3	5

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 épen	—	3	3	12 faragó	1	4	5
10 építeni	9	9	18	10 farkas	43	33	76
12 építész	3	2	5	14 farkaskölyök	1	1	2
14 építkezés	1	1	2	14 farok	—	2	2
10 épület	11	20	31	11 faszén	4	3	7
11 ér	19	13	32	13 favágó	2	—	2
10 érc	9	11	20	10 fazék	23	62	85
11 érdekes	6	4	10	11 fácán	9	3	12
14 érdekesség	1	1	2	10 fáj	9	6	15
14 érdemjegy	2	—	2	10 fáradni	2	2	4
13 érdes	1	1	2	12 fáradt	3	1	4
10 érem	19	15	34	12 fátyol	1	5	6
10 érett	1	3	4	10 fázni	6	7	13
12 érezni	4	3	7	11 február	2	2	4
14 értelem	1	2	3	11 fecsegő	1	3	4
10 értendő	2	—	2	10 fecske	40	24	64
12 érték	2	2	4	12 fedél	1	4	5
13 érzelem	1	1	2	14 fedni	2	—	2
12 érzékeny	—	2	2	10 fedő	6	11	17
14 érzés	1	2	3	14 fegyelmezett	1	1	2
11 és	4	6	10	12 fegyver	4	1	5
10 ész	6	10	16	10 fehér	92	126	218
12 észak	4	2	6	10 fehérnemű	5	14	19
11 étel	10	25	35	10 fej	95	75	170
13 étterem	2	1	3	13 fejedelem	3	—	3
10 év	23	13	36	13 fejkendő	1	2	3
14 évszak	1	2	3	10 fejsze	4	—	4
				13 fejteni	2	2	4
10 fa	292	299	591	10 fekete	72	111	183
14 faág	—	2	2	10 feküdni	14	21	35
10 fagy	3	2	5	11 fel	6	4	10
14 faggyú	1	1	2	11 feladat	3	5	8
10 fagylalt	14	11	25	13 felelet	—	2	2
14 faház	1	1	2	14 felelés	1	1	2
13 fahéj	2	3	5	11 felelni	17	16	33
13 faj	2	1	3	13 felett	2	—	2
13 fajt	2	—	2	14 felette	1	2	3
13 fakanál	1	3	4	13 felébredni	1	1	2
10 fal	145	141	286	10 felhő	26	14	40
12 faláb	1	1	2	11 felkelni	3	3	6
13 falióra	1	3	4	13 felkelteni	2	—	2
10 falu	35	43	78	13 felkiáltani	—	2	2
14 falusi	2	—	2	13 fellépni	1	3	4
13 falvédő	—	6	6	10 felnőtt	4	11	15
10 faragni	12	2	14	13 felöltő	3	1	4
12 faragott	—	2	2	14 felső	1	1	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
12 felügyelő	1	2	3	10 firkálni	6	11	17
12 felvenni	—	2	2	10 fiú	104	118	222
14 felvidék	—	2	2	14 fivér	1	1	2
13 fenék	1	1	2	10 fizetni	10	1	11
11 fenn	2	2	4	10 fizika	9	19	28
14 fennsík	1	1	2	14 fizikus	1	1	2
11 fenyő	8	12	20	12 flamingó	1	2	3
13 fenyves	2	3	5	11 flanel	—	2	2
12 ferde	3	3	6	12 flaszter	3	—	3
14 fertőzés	1	2	3	12 fodor	—	2	2
14 fess	1	2	3	14 fodormenta	—	2	2
10 festeni	24	28	52	14 fodrász	1	3	4
10 festék	78	65	143	14 fodros	—	2	2
14 festés	4	—	4	10 fog	51	35	86
10 festmény	16	15	31	14 fogadni	2	1	3
10 festő	12	10	22	14 fogadó	1	1	2
12 fék	5	2	7	11 fogalmazni	3	3	6
11 fél	7	3	10	10 fogalmazás	2	4	6
14 félelem	2	—	2	12 fogantyú	5	2	7
13 félni	—	4	4	10 fogás	226	218	444
11 félsziget	3	2	5	10 fogás	1	1	2
10 fém	8	12	20	12 fogkefe	5	5	10
12 fény	10	12	22	13 fogkrém	2	1	3
11 fényes	3	8	11	13 foglalkozás	4	2	6
11 fénykép	3	11	14	12 fogni	2	7	9
12 fényképezni	1	3	4	11 fogoly	8	2	10
12 fényképezőgép	2	4	6	14 fogorvos	2	—	2
14 fényképész	—	2	2	11 fogó	19	8	27
12 fényleni	1	1	2	14 fogpor	—	2	2
14 féreg	2	2	4	12 fogyni	2	2	4
10 férfi	19	21	40	14 fogyókúra	1	1	2
10 fésű	21	108	129	12 fohász	1	3	4
11 fésülködni	4	7	11	12 fok	3	—	3
10 fésülni	4	15	19	10 foka	17	13	30
10 fészek	7	12	19	12 fokos	5	—	5
10 fiatal	12	8	20	11 folt	—	10	10
14 figura	3	—	3	13 foltos	2	2	4
14 figyelés	1	1	2	10 foltozni	1	3	4
11 figyelmes	—	3	3	14 folyadék	1	1	2
12 figyelmetlen	1	2	3	10 folyam	4	10	14
10 figyelni	11	16	27	12 folyékony	3	2	5
10 fillér	5	6	11	10 folyni	12	5	17
11 film	14	7	21	10 folyosó	51	56	107
13 finn	5	4	9	10 folyó	116	104	220
11 finom	7	7	14	10 fonal	10	6	16
10 fiók	20	27	47	13 fonni	—	2	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 fontos	2	—	2	10 furulya	10	4	14
10 football	49	6	55	12 futás	5	3	8
13 footballista	3	—	3	11 futkosni	1	1	2
11 footballozni	17	1	18	10 futni	116	57	173
13 footballpálya	2	—	2	10 futó	11	5	16
11 fordítani	3	1	4	14 fuvola	1	1	2
12 fordulni	3	—	3	10 fű	96	112	208
12 forgács	2	2	4	10 füge	22	11	33
11 forgó	2	—	2	14 függni	1	2	3
14 forma	1	1	2	10 függöny	22	67	89
11 forogni	1	6	7	10 fül	94	108	202
12 forradalom	2	—	2	10 fülbevaló	2	55	57
12 forrás	5	7	12	11 fülelni	2	—	2
12 forrni	3	3	6	12 fülemüle	8	6	14
10 forró	8	11	19	13 fülke	2	2	4
12 foszfor	1	5	6	11 fürdeni	8	11	19
10 fotel	7	8	15	12 fürdés	3	—	3
14 fő	4	1	5	10 fürdő	21	19	40
14 főherceg	1	1	2	14 fürdőhely	1	1	2
11 föl	3	3	6	11 fürdőkád	1	5	6
10 föld	92	82	174	12 fürdőruha	—	3	3
13 földalatti	4	2	6	11 fürdőszoba	1	6	7
11 földgömb	8	16	24	14 fürdőtrikó	—	2	2
14 földműves	4	1	5	10 fűrés	22	10	32
10 földrajz	23	30	53	10 fűrészelni	3	1	4
11 földrész	3	2	5	11 fűrg	3	6	9
11 földszint	4	2	6	10 fűrj	9	3	12
14 fölé	2	—	2	13 fűrt	1	2	3
14 fölnezn	1	1	2	10 füst	43	18	61
12 fölött	3	3	6	10 füstöl	2	—	2
11 főnév	3	5	8	11 fűszer	10	8	18
14 főnök	3	—	3	11 fűszeres	4	5	9
10 főzelék	20	31	51	11 fűteni	6	4	10
10 főzni	14	39	53	10 fűtő	7	4	11
14 főzőkanál	—	2	2	10 fűtőtest	33	28	61
14 frakk	1	1	2	14 fűtykös	1	1	2
10 francia	15	22	37	11 fűtyülés	3	—	3
10 friss	2	3	5	12 fűtyülni	6	3	9
14 frizura	—	2	2	11 fűz	6	2	8
14 fröccs	2	—	2	10 fűzet	126	166	292
11 fűjni	11	3	14	12 fűzfa	1	3	4
14 fűj	1	1	2	14 fűzni	—	3	3
14 fulladni	1	1	2	11 fűző	11	10	21
12 furcsa	1	1	2				
10 fűrni	6	—	6	12 gabona	6	7	13
11 fűró	13	4	17	13 galagonya	1	2	3

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 galamb	25	21	46	12 gombóc	1	2	3
10 gallér	49	78	127	11 gombostű	—	6	6
11 gally	3	7	10	13 gond	1	2	3
12 garázs	2	1	3	12 gondolat	5	5	10
13 gaz	2	3	5	14 gondolkodás	2	—	2
13 gazda	3	3	6	10 gondolkozni	14	6	20
10 gazdag	9	9	18	10 gondolni	11	8	19
12 gazdagság	1	1	2	14 gonosz	3	2	5
14 gazdaság	—	2	2	14 gordonka	2	—	2
14 gazember	2	—	2	12 gorilla	4	1	5
14 gágogni	—	2	2	11 goromba	4	1	5
14 gálya	2	—	2	11 gödör	8	2	10
12 gát	3	3	6	14 gögös	1	3	4
10 gáz	34	30	64	12 gömb	5	9	14
12 gázcső	2	1	3	10 gömbölyű	3	7	10
12 geometria	3	2	5	10 göndör	—	8	8
10 gereblye	20	17	37	10 görbe	9	8	17
11 gereblyézni	2	2	4	11 görény	5	2	7
13 gerely	3	—	3	13 görög	4	4	8
11 gerenda	4	8	12	10 gőz	13	4	17
13 gerinc	—	3	3	13 gőzös	4	—	4
10 gerlice	4	2	6	14 grafikon	3	1	4
12 gesztenye	8	10	18	13 grafit	10	3	13
10 gége	3	4	7	11 grammofon	9	6	15
11 gém	5	2	7	11 gránát	6	3	9
13 gémeskút	1	1	2	14 gránit	1	2	3
10 gép	75	78	153	13 gríz	—	2	2
14 gépezet	2	1	3	12 gróf	3	4	7
10 gépész	4	—	4	14 gubó	2	—	2
10 gépfegyver	16	—	16	14 gukker	—	2	2
14 gépház	2	—	2	12 gúla	5	9	14
13 gépirás	—	3	3	11 gulya	1	5	6
11 gépkocsi	8	1	9	12 gulyás	5	3	8
13 giliszta	2	2	4	10 gumi	40	40	80
11 gimnázium	4	8	12	14 gunár	1	1	2
11 gipsz	7	3	10	10 gurulni	1	3	4
10 gitár	6	4	10				
14 gitt	—	2	2	14 gyakorlat	4	5	9
14 gleccser	1	2	3	10 gyakorlatozni	1	1	2
14 gól	6	—	6	13 gyakorolni	1	2	3
14 golf	3	—	3	14 gyalog	1	1	2
10 gólya	35	31	66	13 gyalogolni	4	2	6
10 golyó	45	20	65	10 gyalu	13	5	18
11 golyózni	3	1	4	10 gyalulni	3	3	6
10 gomb	128	149	277	13 gyalupad	2	1	3
10 gomba	6	16	22	14 gyanta	2	—	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
13 gyapjú	5	4	9	10 gyümölcs	29	63	92
14 gyapot	2	1	3	10 gyűrű	25	166	191
10 gyár	47	23	70	10 gyűszű	5	20	25
11 gyáros	1	1	2				
13 gyártmány	2	—	2	10 ha	3	5	8
13 gyász	1	1	2	14 hab	—	3	3
13 gyáva	—	4	4	14 habarcs	2	—	2
11 gyenge	6	10	16	13 habüst	—	2	2
11 gyep	2	2	4	14 habverő	—	2	2
14 gyeplő	2	1	3	14 had	1	1	2
10 gyere	2	—	2	12 hadnagy	4	2	6
10 gyermek	122	131	253	14 hadvezér	2	—	2
10 gyertya	20	25	45	10 hagyma	14	17	31
14 gyertyatartó	1	1	2	14 hagyni	1	1	2
14 gyertyán	2	—	2	10 haj	111	220	331
14 gyékény	2	—	2	10 hajcsat	—	9	9
10 gyémánt	20	27	47	10 hajnal	1	6	7
10 gyík	16	8	24	12 hajnalka	—	2	2
10 gyilkolni	1	1	2	14 hajolni	1	1	2
11 gyilkos	8	1	9	10 hajó	114	60	174
10 gyógyítani	2	—	2	13 hajózni	2	—	2
13 gyalcs	—	2	2	10 hajtani	4	7	11
13 gyom	3	—	3	11 hajtű	—	10	10
13 gyomlálni	1	2	3	10 hal	78	62	140
10 gyomor	6	6	12	14 haladni	2	2	4
14 gyónni	1	1	2	10 halál	12	4	16
10 gyors	10	10	20	10 halász	8	5	13
11 gyorsan	6	1	7	14 halászní	1	1	2
14 gyorsírás	4	8	12	10 halk	1	2	3
14 gyorsíró	1	1	2	12 hall	—	6	6
10 gyökér	9	6	15	10 hallani	13	18	31
13 gyöngé	2	—	2	11 hallgatni	4	10	14
10 gyöngy	5	55	60	13 hallgató	4	2	6
12 gyöngytyúk	1	3	4	11 halott	4	10	14
10 gyöngyvirág	3	16	19	11 halvány	—	2	2
10 gyönyörű	10	21	31	13 hamar	4	2	6
12 gyönyörködni	—	4	4	13 hamis	2	4	6
14 győzni	3	—	3	10 hamu	4	1	5
10 gyufa	16	20	36	14 hamutartó	2	1	3
10 gyújtani	2	2	4	14 hamvas	—	2	2
12 gyújtó	2	1	3	11 hanem	3	1	4
13 gyúrni	1	3	4	10 hang	9	7	16
13 gyűrődészka	1	1	2	10 hangjegy	8	3	11
12 gyűjtemény	1	1	2	10 hangos	1	4	5
14 gyűjtő	2	—	2	14 hangszóró	3	—	3
14 gyűlés	1	1	2	14 hangtan	1	1	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
13 hangverseny	—	5	5	10 hála	—	3	3
12 hangya	5	5	10	10 háló	6	19	25
12 hanyag	1	6	7	13 hálóing	—	5	5
11 harag	3	5	8	12 hálószoza	1	3	4
14 haragos	2	—	2	13 hálózat	1	1	2
11 haragudni	3	2	5	13 hám	2	1	3
10 harang	6	13	19	12 hány	3	1	4
13 harangvirág	—	2	2	12 hárfa	—	3	3
10 harapni	17	10	27	10 három	12	16	28
10 harapófogó	16	4	20	10 háromszög	10	6	16
10 harc	4	5	9	12 hárs	3	3	6
10 harcolni	2	1	3	12 hártya	2	1	3
12 harcos	—	2	2	11 hát	6	10	16
11 harcsa	8	2	10	11 hátizsák	5	1	6
10 harisnya	128	222	350	12 hátra	2	1	3
12 harisnyatartó	—	3	3	11 hátul	5	1	6
12 harkály	1	1	2	10 ház	290	287	577
12 harmat	2	5	7	12 háziállat	6	1	7
10 harminc	6	2	8	10 házmeister	4	2	6
12 harmonika	1	1	2	13 házszám	1	2	3
12 harmónium	1	4	5	14 háztartás	—	2	2
10 harsanni	2	—	2	10 háztető	5	14	19
13 harsogni	2	—	2	10 hegedű	33	33	66
12 has	13	3	16	11 hegedülni	8	4	12
13 hasalni	2	—	2	14 heggesztés	2	—	2
12 hasáb	8	7	15	10 hegy	106	146	252
14 használni	2	—	2	10 hegyes	6	12	18
14 hasznos	1	1	2	10 hegyezni	3	6	9
10 haszon	2	1	3	10 hegyező	14	53	67
11 haszontalan	—	12	12	14 hegyorom	—	2	2
11 hat	5	7	12	13 hegység	2	1	3
13 hatalmas	2	1	3	14 hegyvidék	1	1	2
10 határ	6	8	14	10 hely	6	16	22
13 határozó	4	1	5	12 helyes	7	7	14
12 hatvan	3	1	4	14 helység	3	1	4
11 hattyú	4	4	8	11 henger	5	5	10
12 havas	3	1	4	11 hentes	5	9	14
11 havazni	1	4	5	13 henyélni	—	2	2
10 haza	15	10	25	12 herceg	8	6	14
13 hazamenni	1	1	2	14 here	—	2	2
10 hazudni	9	3	12	10 hernyó	5	—	5
11 hazug	4	2	6	14 heverő	—	2	2
13 hazugság	1	2	3	10 héj	—	2	2
10 háború	12	9	21	11 héjja	1	1	2
14 hágó	1	5	6	10 hét	15	9	24
10 háj	6	3	9	12 hétfő	3	3	6

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
13 hiába	1	1	2	13 homályos	—	3	3
14 hiányzók	2	—	2	12 homlok	2	2	4
10 hiba	15	11	26	10 homok	45	36	81
10 híd	48	34	82	12 hon	1	2	3
12 hidász	5	—	5	10 hónap	16	19	35
10 hideg	20	21	41	14 honvéd	1	1	2
14 hidrogén	2	2	4	10 horda	2	—	2
12 hiéna	6	3	9	11 hordani	7	1	8
14 híg	2	2	4	10 hordó	12	7	19
11 higany	11	11	22	13 horgolás	—	2	2
14 hím	1	1	2	10 horgolni	—	6	6
12 hímezni	—	5	5	13 horgolótű	1	3	4
14 himzés	—	2	2	13 horog	6	—	6
10 himnusz	—	2	2	13 horvát	1	1	2
13 hinni	2	3	5	10 hosszú	16	19	35
10 hinta	13	25	38	12 hová	4	3	7
13 hintaló	—	2	2	11 hóvirág	8	5	13
13 hintázni	3	3	6	10 hozni	9	4	13
14 hinteni	2	—	2	13 hő	5	4	9
11 hintó	5	3	8	14 hölgy	3	3	6
14 hír	1	1	2	10 hőmérő	39	58	97
12 hirdetés	3	5	8	12 hörcsög	5	2	7
14 hirdetmény	2	—	2	14 hörögni	1	1	2
11 híres	3	1	4	10 hős	1	5	6
14 hirtelen	1	1	2	14 hőség	2	—	2
14 hitoktató	—	2	2	14 húgom	2	—	2
10 hittan	9	21	30	14 hullani	4	2	6
13 hiú	—	4	4	10 hullám	6	5	11
11 hiúz	2	3	5	13 hullámos	1	2	3
11 hivatal	4	4	8	14 humor	1	1	2
14 hivatalnok	2	2	4	12 huncut	1	1	2
11 hívni	4	4	8	12 húr	2	2	4
11 hízni	2	1	3	14 hurka	2	3	5
10 hó	49	31	80	10 hús	46	48	94
11 hócipő	—	4	4	12 húsvét	4	3	7
11 hód	4	—	4	10 húsz	10	5	15
10 hogy	16	11	27	10 huszár	12	2	14
11 hogyan	3	4	7	10 huzal	1	1	2
11 hokedli	2	4	6	11 huzat	4	1	5
12 hol	6	4	10	11 húzni	21	3	24
10 hold	19	32	51	13 hű	3	—	3
11 holló	13	5	18	14 hülye	2	—	2
14 holmi	1	1	2	13 hüvely	—	2	2
10 holnap	17	7	24	12 hűvös	1	2	3
14 holnapután	1	1	2				
13 hólyag	2	2	4	10 ibolya	29	39	68

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 ide	5	6	11	11 intőkönyv	3	10	13
14 ideg	1	2	3	10 iny	2	—	2
11 idegen	3	6	9	12 ipar	1	1	2
13 ideges	2	2	4	12 iparkodó	—	2	2
14 idézni	1	1	2	14 iparos	1	2	3
10 idő	35	27	62	13 iramszarvas	1	1	2
11 idős	3	2	5	10 írás	40	45	85
12 íga	3	2	5	11 írat	12	7	19
12 igaz	2	3	5	11 iránytű	1	1	2
12 igazán	1	2	3	10 írka	130	177	307
13 igazgatni	—	2	2	11 irkatartó	1	3	4
10 igazgató	21	13	34	10 irígy	3	1	4
12 igazolvány	7	1	8	10 írni	137	161	298
10 igazság	5	11	16	14 írnok	3	—	3
13 igazságos	—	2	2	10 író	13	11	24
14 igazságtalan	—	2	2	11 iroda	8	12	20
11 íge	5	6	11	10 íróasztal	6	13	19
10 igen	19	19	38	13 irodalom	1	1	2
14 ígérfi	2	1	3	12 írógép	2	4	6
11 így	6	4	10	10 írón	21	19	40
14 igyekezni	1	2	3	13 is	3	3	6
13 ifjú	2	2	4	10 iskola	89	115	204
11 ifjúság	3	1	4	13 ismerni	1	1	2
12 illat	—	6	6	13 ismét	1	1	2
11 illatos	1	2	3	14 ismétlés	1	2	3
13 illatszert	1	1	2	10 istálló	18	11	29
12 illedelmes	2	4	6	14 istenhívő	1	1	2
10 illemhely	2	1	3	14 iştiráng	1	1	2
10 ilyen	3	5	8	14 iszap	1	2	3
11 ima	4	12	16	11 ital	8	12	20
13 imakönyv	—	2	2	10 itató	1	—	1
11 imádkozni	8	6	14	10 itatósz	29	77	106
14 imádni	1	1	2	10 ítélfi	1	1	2
14 imádság	2	1	3	10 itt	13	12	25
13 in	—	1	1	10 ív	6	3	9
11 inas	5	5	10	14 ívás	1	1	2
12 indián	8	—	8	14 izgalom	2	—	2
14 indigó	2	—	2	13 íz	1	1	2
14 induktor	1	1	2	12 izom	7	3	10
12 indulni	8	6	14	12 izzadni	5	—	5
10 ing	103	70	173				
13 inga	2	—	2	14 jaguár	5	—	5
10 inni	78	66	144	13 jaj	5	7	12
12 inteni	3	2	5	10 jajgatni	3	6	9
12 intézet	5	10	15	11 január	2	1	3
11 intő	19	8	27	12 japán	7	2	9

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 javítani	6	4	10	10 kabát	268	267	535
11 javítás	5	4	9	10 kacagni	—	3	3
10 jácint	11	14	25	14 kacér	—	2	2
14 jámbor	1	1	2	10 kacsá	56	40	96
13 járás	2	4	6	14 kacsacsőrüemlős	1	1	2
10 járda	11	4	15	10 kagyló	6	4	10
10 jármű	3	6	9	10 kakadu	4	5	9
10 jární	72	82	154	10 kakaó	11	22	33
13 járom	3	—	3	10 kakas	43	38	81
10 játék	62	81	143	10 kaktusz	4	4	8
10 játszani	100	119	219	12 kakuk	5	2	7
11 játszótér	—	3	3	14 kaland	1	2	3
14 jázmin	1	2	3	10 kalap	175	173	348
14 jegenye	—	2	2	10 kalapács	90	29	119
12 jegesmedve	2	2	4	10 kalapálni	9	4	13
10 jegy	20	8	28	13 kalapos	3	—	3
13 jeggyűrű	—	2	2	12 kalarábé	1	7	8
10 jegyzet	7	10	17	12 kalauz	8	4	12
13 jegyző	5	—	5	10 kalács	11	12	23
14 jel	1	1	2	12 kalász	3	2	5
12 jelen	2	3	5	12 kalitka	4	5	9
14 jelentés	1	1	2	14 kamat	—	2	2
13 jeles	4	1	5	12 kampó	3	1	4
11 jelző	6	3	9	11 kamara	12	16	28
10 jelvény	23	11	34	12 kanapé	2	2	4
10 jég	32	24	56	10 kanál	84	109	193
12 jégszekrény	2	—	2	13 kanális	2	1	3
12 jérce	3	1	4	11 kanári	7	12	19
10 jó	61	93	154	12 kanász	1	1	2
10 jobb	2	2	4	14 kancsal	1	1	2
14 jód	1	1	2	10 kancsó	8	9	17
11 jojó	1	5	6	10 kandalló	2	2	4
12 jókedvű	2	4	6	14 kankalin	—	2	2
10 jól	4	5	9	10 kanna	14	8	22
13 jós	—	2	2	12 kantár	7	—	7
13 jóság	1	2	3	10 kapa	47	23	70
12 jószívű	—	4	4	11 kaparni	4	3	7
14 jótanuló	1	1	2	12 kapaszkodni	2	2	4
10 jönni	39	36	75	10 kapálni	6	8	14
12 jövő	2	2	4	10 kapcsoló	35	13	48
10 juh	22	9	31	11 kapitány	6	—	6
14 juhar	—	2	2	10 kapkodni	4	4	8
11 juhász	8	6	14	11 kapni	9	7	16
11 július	2	1	3	10 kapocs	11	21	32
12 jutalom	2	1	3	12 kaptafa	2	—	2
				10 kapu	37	25	62

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 kapus	2	—	2	11 kártya	8	5	13
14 kapzsi	2	1	3	12 kátrány	3	—	3
10 kar	27	39	66	10 kávé	48	55	103
14 karaván	1	1	2	13 kávédaráló	—	4	4
13 karácsony	1	3	4	10 kávéház	6	3	9
14 karácsonyfa	2	—	2	12 kecsége	5	—	5
13 karám	—	2	2	10 kecske	49	30	79
14 karcolni	1	1	2	12 kedd	3	8	11
14 karcsú	3	—	3	13 kedv	2	4	6
10 kard	44	21	65	10 kedves	12	29	41
12 karfiol	1	1	2	10 kefe	28	69	97
13 karfiollevés	—	2	2	13 kefélni	2	3	5
10 karika	24	43	67	14 kegyelmezni	1	1	2
11 karikázni	5	—	5	11 kehely	7	2	9
10 karkötő	7	55	62	10 kel	2	1	3
11 karmolni	2	—	2	12 kelet	4	6	10
11 karó	1	3	4	12 kelkáposzta	—	3	3
11 karóra	1	6	7	13 kellemes	—	3	3
12 karosszék	1	3	4	14 kellemetlen	1	1	2
13 karperec	—	4	4	11 kelleni	10	13	23
10 karton	3	—	3	10 kelme	—	5	5
10 kas	1	2	3	12 kelni	5	9	14
10 kastély	5	13	18	10 kemence	4	10	14
11 kasza	20	2	22	10 kemény	22	18	40
11 kaszálni	5	1	6	10 keményítő	3	6	9
13 kaszárnya	5	2	7	11 kender	7	10	17
12 kassza	2	2	4	10 kendő	16	42	58
11 katedra	20	7	27	11 kenguru	8	6	14
13 katolikus	1	3	4	13 kengyel	2	—	2
10 katona	52	32	84	11 kenőcs	4	—	4
14 katonatiszt	—	2	2	12 kenőmájas	—	2	2
10 kavarni	2	—	2	10 kenyér	82	106	188
12 kaucsuk	2	—	2	11 kerek	7	10	17
10 kavics	20	13	33	12 kereset	—	3	3
11 kazal	4	1	5	12 kereskedés	—	4	4
13 kazán	4	2	6	10 kereskedő	8	3	11
10 kád	12	23	35	10 keresni	14	9	23
13 kalcium	—	2	2	10 kereszt	40	24	64
12 kálium	—	3	3	13 keresztretjtvény	—	2	2
10 kályha	228	230	458	10 keret	24	34	58
14 kályhaellenző	—	2	2	13 kerevet	5	1	6
14 kánya	3	—	3	10 kerék	59	25	84
13 kápolna	3	2	5	10 kerékpár	49	11	60
10 káposzta	10	22	32	12 kergetni	1	1	2
11 kár	5	3	8	10 kerítés	35	46	81
14 kárpit	1	1	2	10 kert	62	129	191

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
13 kertész	3	2	5	10 kiabálni	45	23	68
13 kerület	1	1	2	12 kiabáló	1	1	2
12 keselyű	2	4	6	14 kiállítás	—	2	2
10 keserű	9	8	17	14 kiáltani	—	2	2
11 keskeny	4	6	10	13 kiáltás	—	2	2
10 ketrec	7	6	13	10 kicsi	47	46	93
11 kettő	10	14	24	11 kidobni	3	—	3
13 ketyegni	2	2	4	14 kiegészítő	2	—	2
10 kevés	15	20	35	14 kié	1	1	2
13 kezdés	4	—	4	10 kifli	13	19	32
10 kesztyű	12	73	85	10 kígyó	44	15	59
10 kék	90	158	248	13 kijárat	—	2	2
12 kékítő	1	1	2	14 kikirics	1	1	2
10 kémény	87	64	151	11 kikötő	2	1	3
12 kéményseprő	5	2	7	12 kilátás	1	3	4
12 kémia	5	6	11	14 kilátó	2	2	4
13 kémikus	3	1	4	11 kilenc	8	4	12
11 kén	6	14	20	10 kilincs	107	106	213
10 kép	283	335	618	10 kiló	—	7	7
13 képes	2	1	3	13 kimenni	3	2	5
13 képeslap	1	2	3	14 kímélni	2	—	2
13 képezni	2	—	2	12 kínai	5	9	14
14 képkeret	4	—	4	11 kínálni	1	3	4
13 képráma	4	1	5	12 kincs	7	1	8
14 képviselő	2	—	2	13 kinn	—	2	2
11 képzelni	—	6	6	10 kinyitni	1	1	2
11 kérdezni	5	8	13	12 kiönteni	2	—	2
13 kérdés	2	2	4	10 kirakat	7	11	18
12 kéreg	6	—	6	10 király	33	32	65
12 kéregetni	—	2	2	14 királyipalota	1	1	2
10 kérni	16	48	64	11 kirándulás	9	10	19
10 kés	126	125	251	11 kirándulni	6	1	7
13 késni	2	1	3	12 kisasszony	—	5	5
13 késő	2	7	9	13 kísérlet	1	2	3
11 kész	3	6	9	14 kisgyerek	1	1	2
10 készíteni	8	1	9	13 kisfiú	—	2	2
13 készülni	—	2	2	11 kiskabát	—	2	2
11 kéve	7	1	8	12 kiskönyv	4	2	6
10 kéz	98	158	256	10 kisleány	1	19	20
11 kezelő	3	5	8	13 kisszakasz	1	1	2
14 kézilabda	2	—	2	12 kisszék	—	2	2
10 kézimunka	15	105	120	10 kistoll	1	3	4
10 kézimunkázni	4	26	30	14 kíváncsi	—	2	2
13 kézirat	1	1	2	13 kívánni	5	—	5
13 kézitáska	—	1	2	14 klarinét	2	—	2
10 ki	12	6	18	13 klinika	3	1	4

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 kloroform	—	2	2	10 kormányos	2	—	2
14 kobra	2	—	2	11 kormányzó	3	2	5
10 kóc	1	1	2	12 kóró	—	4	4
14 koca	2	1	3	11 korom	9	13	22
10 kocka	30	35	65	10 korona	20	18	38
11 kockás	—	4	4	12 korpa	3	—	3
12 kócsag	—	2	2	10 korsó	10	20	30
10 kocsi	189	158	347	14 kórus	1	2	3
10 kocsis	7	3	10	13 kos	4	2	6
11 kocsiút	3	1	4	10 kosár	44	79	123
11 kocsizni	7	—	7	14 kosz	2	—	2
14 kocsonya	1	2	3	12 koszorú	1	7	8
11 koffer	5	10	15	13 kosztüm	—	2	2
14 kohó	2	—	2	11 kotta	5	6	11
10 koks	13	11	24	10 kovács	12	6	18
13 kókusz	3	—	3	14 kozmetika	2	—	2
10 kolbász	14	11	25	10 kö	89	78	167
12 koldulni	1	2	3	10 köbméter	—	2	2
10 koldus	—	9	9	12 köd	4	4	8
13 kolibri	3	3	6	12 köhögni	4	1	5
13 kollégium	1	2	3	13 kökény	1	4	5
14 kolostor	1	3	4	11 kökörccsin	5	1	6
11 kombiné	—	14	14	12 köles	1	2	3
13 komoly	—	4	4	10 költekezni	2	—	2
10 komolyság	—	2	2	11 költemény	3	5	8
14 komor	—	2	2	11 költő	6	13	19
13 kondás	2	1	3	14 költözni	—	2	2
13 kongani	1	2	3	11 kölyök	2	1	3
13 konyak	2	1	3	14 köménymag	1	2	3
10 konyha	37	69	106	12 köműves	5	2	7
13 konyhaszekrény	—	5	5	12 könny	7	6	13
11 kopasz	8	4	12	14 könnyezni	1	1	2
12 kopó	3	—	3	10 könnyű	5	5	10
14 kopogni	2	2	4	10 könyv	248	305	553
11 koponya	5	1	6	14 könyvallvány	—	2	2
11 koporsó	2	4	6	11 könyvespolc	2	—	2
12 kor	1	4	5	12 könyvszekrény	—	3	3
11 korán	2	4	6	14 könyvtár	—	2	2
14 korbács	1	1	2	10 köpeny	10	19	29
10 korcsma	14	4	18	14 köpor	—	2	2
10 korcsolya	16	22	38	13 köpöcsésze	2	—	2
11 korcsolyázni	10	6	16	10 kör	35	54	89
12 kordély	2	1	3	14 körís	2	—	2
10 kórház	13	11	24	13 körisfa	1	1	2
12 korlát	15	3	18	10 köröm	44	78	122
14 kormány	3	—	3	10 körte	145	128	273

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 körút	7	6	13	14 kutyaház	1	1	2
12 körül	2	—	2	13 küldeni	2	1	3
11 körző	30	39	69	12 küllő	2	2	4
14 köszönés	1	1	2	14 külön	1	1	2
12 köszönni	2	1	3	11 kürt	9	1	10
13 köszörű	3	—	3	11 küszöb	5	7	12
14 kötet	—	2	2	12 küzdeni	2	1	3
10 kötél	43	30	73	14 kvarc	1	1	2
10 kötény	4	167	171				
13 kötés	1	1	2	10 labda	94	106	200
10 kötni	3	11	14	10 labdázni	19	18	37
14 kötött	1	2	3	12 laboratórium	1	2	3
12 kötőtű	—	3	3	13 ladik	2	4	6
13 követ	—	2	2	14 lajhár	1	1	2
10 kövezet	8	1	9	10 lakat	20	15	35
10 kövér	17	10	27	10 lakatos	8	6	14
14 köz	1	2	3	10 lakás	41	38	79
14 közben	2	—	2	13 lakk	1	4	5
12 közel	1	3	4	11 lakni	2	2	4
12 közép	2	4	6	11 lakó	1	1	2
14 középső	2	—	2	13 laktanya	4	1	5
13 közömbös	1	1	2	11 langyos	2	6	8
13 között	2	1	3	13 lant	2	1	3
12 község	6	6	12	10 lap	54	55	109
12 köztársaság	2	1	3	10 lapály	1	5	6
10 kredenc	6	13	19	10 lapát	21	20	41
10 krém	3	9	12	11 lapos	2	3	5
10 kréta	152	184	336	11 lapozni	4	1	5
14 kristály	2	2	4	11 lassan	1	1	2
14 krizantém	1	1	2	11 lassú	10	8	18
10 krokodil	14	4	18	13 latin	12	6	18
10 krumpli	14	11	25	10 lavór	6	7	13
13 kugli	4	—	4	10 láb	131	142	273
11 kukac	5	2	7	10 lábas	31	76	107
10 kukorékolni	1	1	2	13 lábfej	—	2	2
10 kukorica	37	23	60	14 lábtartó	3	—	3
10 kulacs	11	1	12	11 lábtörlő	2	4	6
10 kulcs	76	81	157	12 lábujj	3	5	8
10 kunyhó	8	12	20	10 láda	75	82	157
13 kúp	3	4	7	13 lágy	3	4	7
14 kupola	2	1	3	14 láma	5	1	6
11 kuruzsló	2	—	2	10 lámpa	130	139	269
11 kúszni	5	1	6	10 lánc	61	100	161
10 kút	37	26	63	12 lándzsa	3	1	4
13 kutatni	3	1	4	10 láng	4	5	9
10 kutya	202	161	363	12 lép	6	4	10

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 lármázni	2	—	2	10 leves	21	29	50
14 látás	1	1	2	10 levél	63	85	148
12 látcső	—	4	4	11 levél (fa)	—	10	10
13 látkép	2	—	2	14 lé	2	—	2
10 látni	21	37	58	10 lécs	8	3	11
14 látomás	—	2	2	14 lég	2	2	4
11 látszani	2	—	2	10 léggömb	3	5	8
14 láz	—	3	3	11 légghajó	13	7	20
11 le	10	6	16	10 légy	15	14	29
14 leadó	2	1	3	12 lék	2	—	2
14 leánder	1	2	3	11 lék	2	—	2
10 leány	101	104	205	11 lélek	6	7	13
12 lebegni	—	3	3	13 lélekzeni	1	1	2
12 lecke	8	10	18	13 lénia	2	2	4
11 leesni	4	1	5	14 lény	—	2	2
11 lefeküdni	3	2	5	10 lép (főnév)	9	1	10
12 legelni	6	1	7	10 lépcső	37	25	62
11 legelő	7	2	9	13 lépcsőház	1	1	2
12 legenda	—	4	4	10 lépni	4	8	12
12 legény	4	1	5	10 létra	20	23	43
12 legénység	3	—	3	10 liba	47	51	98
14 legyező	—	3	3	14 líceum	—	3	3
11 lehet	3	1	4	11 lift	7	6	13
13 lejtő	4	1	5	10 líget	10	19	29
10 lekvár	14	10	24	13 lihegni	1	1	2
14 lelenc	—	2	2	10 likőr	5	11	16
10 leltár	3	1	4	10 lila	42	72	114
13 lemaradni	2	—	2	10 lilium	18	37	55
12 lemez	5	1	6	13 limonádé	2	1	3
11 len	3	10	13	11 linoleum	5	10	15
10 lencse	17	19	36	10 liszt	24	31	55
13 lengyel	3	1	4	10 liter	2	8	10
11 lenn	4	1	5	13 litván	1	1	2
11 lenni	4	8	12	11 lóca	3	1	4
12 leopárd	11	2	13	10 locsolókocsi	—	2	2
10 lepedő	3	5	8	10 lógni	6	1	7
13 lepény	2	1	3	11 lóhere	8	1	9
10 lepke	23	12	35	10 lomb	6	21	27
10 lesni	2	2	4	13 lombik	3	—	3
14 lesülés	—	2	2	14 lopás	3	—	3
13 letörölni	—	2	2	10 lopni	11	7	18
13 leülni	2	—	2	10 ló	244	174	418
13 lett	2	2	4	14 lótetű	1	1	2
10 levegő	41	31	72	10 lovagolni	12	2	14
13 levelezőlap	2	2	4	11 lovas	6	3	9
11 levepte	7	1	8	14 lovász	1	1	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
12 lóverseny	4	1	5	14 mappa	—	3	3
13 löcs	2	—	2	13 maradni	4	1	5
10 löni	19	2	21	11 margaréta	3	4	7
11 lucerna	8	3	11	12 marha	12	4	16
10 lúd	25	12	37	14 marni	—	2	2
11 lugas	3	5	8	10 masni	1	14	15
13 lúg	—	5	5	10 maszk	2	—	2
14 lúgkő	1	2	3	13 matrac	1	1	2
10 lusta	3	16	19	10 matróz	2	3	5
10 lyuk	27	23	50	14 mazsola	1	2	3
10 lyukas	3	4	7	12 máglya	1	1	2
14 lukasztó	3	—	3	12 mágnes	8	3	11
				11 máj	16	9	25
11 ma	11	6	17	10 május	3	4	7
11 mackó	—	6	6	10 mák	8	13	21
10 macska	140	101	241	12 málé	2	—	2
10 madár	92	87	179	14 málha	1	1	2
12 madársisak	—	2	2	12 málna	6	14	20
10 madzag	2	4	6	13 mángorolni	2	1	3
10 mag	19	12	31	11 már	7	6	13
14 maga	6	—	6	11 március	3	2	5
10 magas	23	21	44	13 mártás	2	1	3
14 magaviselet	1	1	2	14 mártogatni	2	—	2
13 magánhangzó	1	1	2	11 márvány	11	9	20
13 magázni	—	2	2	14 más	2	2	4
13 magolni	1	2	3	13 második	1	3	4
13 magtár	1	2	3	11 másodperc	10	3	13
10 magyar	47	59	106	14 másolás	1	1	2
13 magyarázat	3	4	7	14 másolni	2	—	2
12 magyarázni	2	—	2	13 mássalhangzó	1	1	2
11 majális	—	3	3	14 mászás	2	2	4
10 majd	4	7	11	10 mászni	50	18	68
10 majom	41	38	80	14 mászorúd	2	1	3
13 major	1	1	2	12 máz	1	2	3
12 makacs	—	2	2	13 mázos	1	1	2
10 makk	4	1	5	14 mázsa	—	2	2
10 malac	16	5	21	12 meccs	3	1	4
10 malom	14	12	26	11 medence	3	4	7
11 malter	4	2	6	13 meddig	4	1	5
10 mama	15	19	34	10 medve	32	31	63
12 mamut	2	1	3	10 meg	9	6	15
12 mandarin	4	8	12	11 megállni	2	—	2
11 mandula	8	12	20	14 megálló	2	2	4
13 mangalica	2	—	2	11 megbeszélni	1	1	2
11 mandzsetta	—	5	5	13 megbukni	2	—	2
14 manó	1	1	2	11 megenni	3	1	4

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 megfigyelés	3	3	6	14 meszelő	2	—	2
14 megfigyelni	—	2	2	10 messze	7	1	8
11 meghalni	2	1	3	10 mező	40	45	85
10 meghülés	—	2	2	14 mezőgazdaság	2	—	2
12 megint	—	2	2	11 mécses	1	1	2
10 megjegyzés	7	—	7	13 még	2	5	7
14 megnézni	1	2	3	14 mégis	1	1	2
14 megtenni	2	—	2	10 méh	9	10	19
10 megvan	2	—	2	14 méltóságteljes	1	1	2
14 megverni	1	1	2	10 mély	4	5	9
10 megye	9	9	18	13 mélyedés	3	—	3
10 meggy	27	28	55	14 mén	3	—	3
14 meggyfa	—	2	2	12 ménes	5	6	11
14 mekkora	2	—	2	11 méreg	4	5	9
10 meleg	29	20	49	11 mérges	5	4	9
14 melegágy	1	1	2	10 mérleg	16	14	30
11 melegíteni	1	3	4	10 mérni	10	6	16
10 mell	9	3	12	11 mérnök	3	6	9
11 mellett	1	5	6	10 mértan	7	18	25
12 mellette	5	—	5	10 mész	15	19	34
14 mellék	1	1	2	13 mészáros	1	2	3
12 melléknév	2	1	3	10 méter	10	7	17
10 mellény	22	12	34	10 méz	24	20	44
13 menekült	2	—	2	11 mi	4	5	9
14 menet	3	—	3	11 miért	5	6	11
10 menni	151	128	279	10 mikor	11	7	18
14 mente	1	1	2	11 mikrofon	4	3	7
14 menteni	1	1	2	13 mikroszkop	2	1	3
13 mentő	2	1	3	11 millió	2	3	5
13 mentőtáska	2	—	2	11 milyen	2	6	8
13 menyasszony	1	4	5	13 mimóza	1	2	3
10 menyét	5	3	8	10 minden	9	3	12
10 mennyezet	26	47	73	11 mindig	3	2	5
14 mennyi	1	2	3	11 mindjárt	4	3	7
13 mennyország	2	—	2	14 miniszter	5	3	8
13 meredek	—	4	4	12 minisztérium	—	4	4
14 merész	—	3	3	10 minta	7	22	29
13 meríteni	2	—	2	14 mintás	—	2	2
10 merő	2	—	2	14 mirígy	2	2	2
11 merre	9	3	12	14 mise	1	1	2
10 mert	6	3	9	11 mit	6	1	7
10 mese	12	21	33	10 mocsár	10	10	20
10 mesekönyv	—	4	4	14 mód	1	1	2
11 mesélni	6	2	8	13 modern	2	1	3
10 mester	11	4	15	10 moGYoró	25	26	51
11 meszelni	3	4	7	12 moha	3	1	4

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 mókus	14	6	20	13 mutogatni	5	1	6
13 móló	3	—	3	10 múzeum	4	5	9
13 moly	1	1	2	11 muzsika	7	4	11
13 monda	2	1	3	13 muzsikús	—	3	3
11 mondani	5	2	7	14 mulva	2	—	2
10 mondat	8	5	13	13 mű	1	3	4
14 monokli	2	—	2	11 műhely	3	3	6
12 morcos	—	2	2	13 műtét	2	—	2
10 morzsa	2	1	3	13 műtő	2	—	2
13 mosás	—	3	3	13 művelt	6	4	10
10 mosdani	17	22	39	11 művész	5	5	10
11 mosdó	6	13	19	10 na	16	2	18
10 mosótál	3	15	18	10 nadrág	133	38	171
10 mosni	19	43	62	12 nadrágtartó	4	1	5
11 mosogatni	—	10	10	10 nagy	51	50	101
13 mosókonyha	1	2	3	10 nagyanya	—	5	5
13 mosoly	1	1	2	10 nagyapa	1	7	8
14 mosolyogni	1	3	4	13 nagyító	3	2	5
14 mosópor	1	1	2	11 nagykönyv	—	4	4
10 most	13	7	20	11 nagymama	1	1	2
12 mostoha	1	2	3	14 nagynéni	1	1	2
12 motívum	—	3	3	10 nagyon	6	4	10
10 motor	41	15	56	10 nap	49	56	105
13 motorbicikli	7	1	8	14 napernyő	—	2	2
13 motorcsónak	3	—	3	12 napfény	3	4	7
10 motorkerékpár	6	5	11	11 napló	6	4	10
14 motorozni	2	—	2	14 napozni	1	1	2
11 mozdony	32	4	36	10 nappal	1	2	3
14 mozgás	1	1	2	14 nappali	1	2	3
10 mozi	26	31	57	14 napsütés	2	—	2
10 mozogni	4	12	16	12 napszámos	2	—	2
11 mozsár	3	9	12	10 naptár	24	63	87
14 mögött	1	6	7	10 narancs	41	49	90
13 muki	1	1	2	12 narancssárga	—	2	2
14 mulatsá	—	2	2	10 nád	19	10	29
12 mulatni	2	4	6	13 nádor	1	1	2
14 mulatság	2	—	2	10 nárcisz	5	6	11
13 mult	1	1	2	14 násznép	—	2	2
10 munka	17	23	40	12 nátrium	—	3	3
11 munkás	14	1	15	13 ne	3	3	6
10 muskátli	9	9	18	14 nedves	2	2	4
12 must	1	4	5	11 nefelejts	2	14	16
13 mustár	—	2	2	11 negyven	—	2	2
14 muszáj	1	1	2	11 nehéz	14	9	23
10 mutatni	6	7	13	14 neki	1	1	2
13 mutató	6	7	13	10 nem	35	25	60

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
13 nemes	2	2	4	11 nyelni	3	—	3
14 nemez	2	—	2	10 nyelvé	16	18	34
11 nemzet	11	3	14	10 nyelvtan	2	7	9
12 nevetlen	—	4	4	12 nyereg	6	4	10
10 nevetni	11	29	40	12 nyeres	3	—	3
12 nevető	—	3	3	12 nyeríteni	2	—	2
13 neger	11	1	12	14 nyerni	5	—	5
11 négy	11	11	22	14 nyers	1	1	2
14 négyes	2	—	2	12 nyest	1	2	3
13 négyszög	2	—	2	13 nyél	2	1	3
11 négyzet	11	12	23	11 nyíl	9	5	14
13 néha	3	3	6	10 nyilni	1	5	6
11 néma	1	5	6	11 nyíló	—	2	2
11 német	43	38	81	12 nyírfa	—	3	3
10 neni	18	45	63	13 nyírni	2	1	3
10 nép	14	11	25	10 nyitni	5	3	8
10 név	41	40	81	13 nyitogatni	4	—	4
11 névjegy	1	6	7	12 nyitott	—	3	3
10 nézni	72	91	163	12 nyitva	3	1	4
13 néző	1	1	2	11 nyolc	7	5	12
11 nikkell	2	7	9	10 nyom	4	1	5
11 nincs	5	5	10	14 nyomás	2	—	2
11 nini	1	1	2	11 nyomda	10	2	12
14 nitrogén	—	3	3	12 nyomni	2	—	2
14 norvég	2	2	4	10 nyomtatvány	3	2	5
14 nos	2	—	2	12 nyugalom	2	2	4
11 notesz	16	10	26	12 nyugat	5	2	7
13 nóta	5	—	5	11 nyugágy	3	6	9
10 nő	18	20	38	13 nyugodni	2	—	2
14 nőtény	1	1	2	10 nyujtani	2	—	2
11 nőszirm	—	2	2	12 nyújtó	4	1	5
10 növény	27	35	62	10 nyúl	57	47	104
14 növénytan	1	1	2	12 nyúlai	4	2	6
14 nővér	4	2	6				
10 nyak	23	28	51	13 óceán	7	2	9
13 nyakék	—	4	4	11 ócska	3	—	3
10 nyakkendő	59	32	91	14 ocsmány	2	—	2
10 nyaklanc	3	21	24	10 oda	7	6	13
12 nyalánk	1	2	3	14 odu	1	1	2
13 nyaralni	3	—	3	12 óh	—	3	3
13 nyaraló	2	1	3	14 okmány	2	1	3
12 nyaralóhely	—	2	2	10 okos	25	39	64
12 nyáj	1	4	5	10 oktatni	—	2	2
10 nyár	11	11	22	14 oktató	3	—	3
14 nyárfa	—	2	2	14 október	1	1	2
10 nyávogni	6	7	13	10 ol	14	11	25

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 olaj	10	15	25	11 orvosság	1	5	6
11 olajfa	1	1	2	11 ostoba	1	3	4
10 olasz	18	12	30	10 ostor	10	1	11
12 oláh	5	4	9	13 ostya	2	2	4
14 olcsó	2	3	5	10 oszlop	15	17	32
12 oldal	9	4	13	14 osztani	2	—	2
14 oldani	2	—	2	10 osztály	38	53	91
10 olló	54	81	135	12 osztálykönyv	7	4	11
10 ólom	44	35	79	13 osztályozni	2	1	3
14 oltani	1	1	2	13 osztályzat	1	8	9
11 oltár	9	10	19	12 osztogatni	—	2	2
13 olvadni	2	1	3	12 osztrák	5	1	6
10 olvasás	15	13	28	10 ott	14	15	29
10 olvasmány	3	6	9	11 otthon	7	11	18
10 olvasni	84	132	216	14 óvni	—	2	2
10 olvasókönyv	1	4	5	12 oxigén	3	4	7
10 olyan	2	5	7	12 óvoda	3	4	7
14 omlik	2	—	2				
14 omnibusz	1	1	2	10 ő	7	6	13
10 ón	7	14	21	14 őből	—	2	2
13 ondolálni	—	2	2	13 öccs	2	1	3
12 opál	4	4	8	10 ökör	50	10	60
14 opera	3	—	3	12 ökörszem	6	6	12
13 operaénekesek	2	—	2	10 ölni	6	1	7
13 operálni	—	2	2	10 ölteni	—	2	2
14 operett	3	—	3	12 öltöny	2	2	4
10 óra	174	220	394	11 öltözni	8	11	19
10 órarend	10	23	33	14 ölyv	1	1	2
13 orángután	3	1	4	11 ön	2	—	2
10 órás	2	2	4	10 önteni	2	—	2
11 ordítani	11	3	14	10 öntözni	—	7	7
13 ordítás	3	—	3	13 öntudat	—	2	2
10 orgona	21	34	55	12 önző	—	2	2
10 órás	—	2	2	11 ör	12	9	21
14 óriási	4	1	5	11 ördög	7	6	13
14 orkán	3	—	3	10 öreg	11	8	19
10 orom	1	5	6	14 őrház	2	—	2
11 orosz	12	7	19	14 őrizni	1	1	2
12 oroszka	—	2	2	14 őrmester	1	1	2
10 oroszlán	72	38	110	14 őrnagy	1	1	2
10 orr	79	105	184	14 örök	3	—	3
12 orszarvú	8	1	9	10 öröm	4	12	16
11 orsó	2	4	6	10 örülni	3	8	11
10 ország	55	50	105	11 örült	4	1	5
11 országút	1	4	5	14 örvény	—	1	1
10 orvos	20	24	44	10 ősz	3	3	6

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 őserdő	4	—	4	11 parázs	4	2	6
14 ösvény	—	2	2	13 parfóm	4	1	5
10 ősz	8	10	18	13 paripa	2	1	3
14 őszibarack	2	—	2	14 paríttya	2	—	2
14 ősszeg	2	—	2	14 parizer	—	2	2
13 összeütközni	2	—	2	11 park	5	9	14
13 ösztön	—	2	2	13 parkett	2	7	9
13 öszvér	6	4	10	10 part	2	6	8
11 öt	8	8	16	10 partvis	4	6	10
12 ötven	4	—	4	13 paszta	—	2	2
10 öv	11	60	71	14 pata	2	—	2
10 öz	31	20	51	10 patak	47	40	87
				12 patent	1	2	3
11 packa	2	2	4	12 patika	7	2	9
11 pacsirta	8	11	19	10 patkány	22	8	30
14 pacsni	2	—	2	11 patkó	7	5	12
10 pad	371	402	773	14 páholy	1	2	3
10 padlás	33	35	68	10 pálca	15	23	38
10 padló	152	163	315	10 pálinka	28	12	40
14 pajta	2	—	2	11 pálma	11	8	19
10 pajzs	5	3	8	10 pályá	20	7	27
11 pala	14	5	19	11 pályázat	2	2	4
13 palacsinta	1	2	3	12 páncél	3	2	5
11 palavessző	1	3	4	12 pánt	—	2	2
14 palánta	2	—	2	14 pápa	1	3	4
14 palást	—	2	2	13 pápaszem	3	—	3
14 paletta	1	1	2	12 pár	4	1	5
10 palló	1	3	4	10 párdúc	23	6	29
11 palota	9	25	34	13 párizsi	2	1	3
11 pamacs	2	1	3	10 párkány	7	7	14
10 pamlag	4	7	11	10 párna	22	48	70
10 pamut	13	34	47	14 páros	1	1	2
10 pap	19	15	34	13 párt	1	1	2
10 papa	13	18	31	12 pásztor	2	4	6
10 papagály	14	7	21	11 páva	4	7	11
10 papiros	265	287	552	11 pázsit	2	5	7
10 paplan	5	27	32	12 pecsenye	2	4	6
10 paprika	29	36	65	12 pecsét	1	7	8
10 papucs	8	14	22	14 pedagógus	2	—	2
10 paradicsom	5	12	17	12 pedig	2	2	4
14 parafa	1	1	2	14 pehely	2	1	3
14 paraj	1	1	2	12 pelikán	2	2	4
13 parancs	3	—	3	12 penész	2	1	3
12 parancsolni	2	1	3	13 penge	5	1	6
11 paraszt	9	1	10	12 pengő	6	7	13
14 parádés	1	1	2	14 penna	1	1	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 per	2	—	2	10 plafon	5	11	16
10 perc	21	21	42	14 plajbász	1	1	2
11 perec	1	5	6	11 plakát	6	1	7
10 persely	1	5	6	12 platán	1	1	2
14 persze	1	1	2	12 platina	13	10	23
12 pertli	1	1	2	14 plébános	2	1	3
14 pesti	2	—	2	10 pléh	10	11	21
12 pete	2	—	2	14 plint	—	2	2
12 petrence	2	—	2	13 pocsolya	1	2	3
10 petrezselyem	2	8	10	11 pódium	1	1	2
11 petróleum	8	7	15	10 poéta	2	1	3
12 pettyes	—	3	3	11 pofozkodni	3	—	3
13 pezsgő	5	5	10	10 pohár	51	108	159
10 pék	21	19	40	13 pohárszék	—	6	6
12 példa	4	5	9	13 pohártörlő	—	2	2
12 péntek	2	4	6	10 pók	7	4	11
10 pénz	50	45	95	13 pokol	2	2	4
12 pénztár	1	1	2	11 pokróc	7	4	11
11 pénztárca	6	7	13	10 polc	15	15	30
13 pénztáros	1	1	2	14 polgár	3	1	4
10 pép	2	1	3	11 polgári	1	5	6
10 piac	5	17	22	14 polip	2	—	2
12 pihenni	5	3	8	12 politika	3	3	6
12 pillanat	—	4	4	12 politur	—	2	2
14 pillangó	1	1	2	14 poloska	2	3	5
11 pilóta	4	1	5	12 pólya	1	3	4
10 pince	29	31	60	12 pompa	—	2	2
14 pincsi	2	—	2	10 pont	20	29	49
11 pincér	1	3	4	13 pontos	—	2	2
13 pingvin	3	—	3	11 ponty	14	4	18
10 pipa	11	8	19	14 ponyva	3	1	4
10 pipacs	6	5	11	10 por	17	23	40
12 pipázni	2	1	3	14 pór	2	—	2
14 piramis	1	1	2	11 porc	—	7	7
14 piritani	1	1	2	10 porcellán	10	7	17
11 pirkadni	—	5	5	10 porolni	3	3	6
10 piros	123	202	325	10 poroló	2	13	15
13 piskóta	—	5	5	11 porond	2	—	2
13 pizskítani	1	2	3	14 poros	1	1	2
10 pizskos	12	23	35	14 porosz	2	—	2
11 pizsok	13	14	27	10 porrongy	—	4	4
10 pisztoly	17	—	17	12 portörlő	—	7	7
12 pizstráng	2	—	2	13 portugál	2	2	4
12 pítvar	4	2	6	11 posta	4	7	11
12 pittty-palatty	—	2	2	12 postás	2	1	3
14 pizsama	—	3	3	13 posztó	2	2	4

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 pottyanni	1	1	2	10 rajz	79	104	183
11 pózna	7	5	12	10 rajzfűzet	3	3	6
14 prakker	—	3	3	10 rajzlap	14	19	33
11 prém	2	4	6	12 rajzolás	3	2	5
14 prézli	1	1	2	10 rajzolni	43	64	107
14 prima	2	—	2	12 rajzoló	3	1	4
12 primula	1	1	2	10 rajszeg	13	14	27
10 próba	40	36	76	11 rajztábla	12	16	28
14 próbafűzet	1	1	2	14 rajzterem	1	1	2
10 próbálni	14	11	25	11 rajztömb	1	7	8
13 próza	2	—	2	11 rakéta	3	1	4
11 pucolni	4	5	9	12 rakni	2	4	6
11 puder	1	12	13	12 raktár	—	2	2
10 puha	8	11	19	14 raktárnok	—	2	2
13 puli	3	—	3	14 rang	1	1	2
10 pullover	3	7	10	10 ravasz	5	5	10
10 pult	5	5	10	12 rác	2	—	2
10 pulyka	16	17	33	10 rács	15	20	35
14 puma	2	—	2	12 rácsos	—	2	2
14 pumpa	3	—	3	10 rádió	44	36	80
12 púp	—	2	2	14 rágsálni	4	1	5
13 pupilla	1	1	2	10 rágni	3	—	3
14 púpos	2	1	3	10 rák	8	8	16
10 puska	80	16	96	10 ráma	17	17	34
14 puskaapor	2	—	2	14 rámolni	1	1	2
11 puszta	6	8	14	14 ránc	2	1	3
12 pusztaság	3	1	4	12 redőny	1	7	8
12 pusztítani	—	2	2	14 reflektor	1	2	3
14 püspök	—	2	2	14 református	—	2	2
				14 rege	1	1	2
11 rab	6	2	8	12 regény	9	8	17
10 rabló	14	1	15	10 reggel	13	18	31
11 rabolni	5	1	6	13 reggeli	3	4	7
14 rabszolga	1	1	2	11 rejtvény	11	1	12
10 radír	111	220	331	12 rekesz	1	1	2
11 rádiózni	—	7	7	14 reklám	2	—	2
12 rag	1	2	3	13 remény	2	1	3
11 ragadni	3	1	4	10 rend	1	8	9
10 ragasztani	1	3	4	10 rendes	7	25	32
10 ragasztó	6	5	11	11 rendetlen	3	15	18
12 ragályos	—	2	2	13 rendezni	1	3	4
14 ragozni	1	1	2	10 rendőr	25	13	38
12 ragyogó	1	2	3	14 rendőrség	1	1	2
14 raj	2	—	2	14 reneszánsz	2	1	3
13 rajongani	1	1	2	13 renyhe	—	2	2
11 rajta	5	4	9	14 repce	—	2	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 repedés	1	1	2	12 ronda	5	—	5
13 repedni	2	—	2	10 rongy	46	44	90
10 repülni	25	12	37	10 rongyos	2	4	6
10 repülő	47	8	55	10 rontani	2	2	4
10 repülőgép	28	22	50	14 rost	2	—	2
13 resó	2	—	2	13 rosta	3	—	3
13 rest	2	2	4	10 rossz	58	81	139
12 reszelő	7	2	9	11 rosszalkodni	4	7	11
10 retek	14	16	30	11 rosszkedvű	—	4	4
10 retikül	3	62	65	14 rosszul	1	1	2
12 revolver	14	—	14	12 rovar	5	—	5
12 rezeda	1	11	12	12 rozmaring	1	5	6
14 régen	2	—	2	11 rozmár	7	1	8
10 régi	6	7	13	10 rozs	41	35	76
12 rénszarvas	2	—	2	10 rózsa	53	104	157
10 répa	28	18	46	10 rózsaszín	10	28	38
12 rés	3	2	5	12 rozsda	—	2	2
11 rész	4	3	7	13 rögtön	3	2	5
10 rét	27	43	70	10 rövid	15	9	24
14 rétes	1	2	3	14 rövidlátó	—	2	2
10 réz	56	51	107	12 rubin	—	9	9
12 ribizli	5	7	12	10 rúd	24	15	39
12 rigli	—	2	2	10 rugdalózni	3	1	4
10 rigó	22	16	38	14 rugdos	2	—	2
14 rikácsolni	1	1	2	10 rúgni	24	7	31
14 rikkant	1	1	2	12 rúgó	3	1	4
12 ringlő	5	1	6	10 ruha	167	379	546
14 ríni	2	—	2	12 ruhafogas	—	2	2
11 ritka	2	5	7	14 ruhás	3	—	3
12 rizs	8	2	10	10 rum	20	14	34
11 robbanni	4	—	4	12 rút	1	2	3
12 robogni	1	1	2	14 rutén	—	2	2
10 ródli	4	3	7	11 rúzs	—	7	7
12 ródlizni	4	1	5	11 rügy	5	7	12
10 rohanni	15	9	24	12 rügyező	—	2	2
10 róka	29	27	56	14 rühatka	2	—	2
13 rokon	9	2	11				
10 rolló	12	42	54	10 sajt	16	27	43
12 rollni	—	2	2	12 sakál	2	1	3
12 rom	5	3	8	11 sakk	3	2	5
14 római	2	—	2	13 salak	2	1	3
12 román	3	3	6	10 saláta	14	16	30
14 rombolás	2	—	2	14 salétrom	2	—	2
10 rombolni	2	1	3	10 sapka	213	194	407
14 rombusz	2	—	2	11 sarkantyú	5	1	6
14 róna	—	2	2	14 sarló	3	1	4

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 sarok	10	12	22	10 sík	3	8	11
13 saru	1	4	5	13 sikerülni	1	2	3
10 sas	26	10	36	10 síkló	12	—	12
13 sav	3	1	4	14 síkos	2	—	2
10 savanyú	9	14	23	12 síkság	9	6	15
10 sál	18	70	88	11 síma	3	3	6
11 sámlí	12	11	23	10 sín	45	18	63
14 sánta	1	2	3	10 síp	13	2	15
11 sápadt	2	6	8	13 sípolni	4	—	4
10 sár	13	18	31	10 sír	19	23	42
12 sárcipő	1	2	3	11 sírály	4	1	5
10 sárga	90	120	210	11 sírás	1	2	3
12 sárgarépa	1	4	5	10 sírni	6	24	30
14 sárgaréz	—	2	2	12 sisak	3	2	5
11 sárgarígó	3	—	3	11 sivatag	12	6	18
11 sárkány	3	4	7	13 skatulya	3	2	5
10 sás	9	4	13	14 skorpió	2	—	2
13 sáska	—	3	3	13 smaragd	2	1	3
12 sátor	5	7	12	10 só	55	51	106
14 sáv	2	—	2	11 sóder	3	1	4
10 seb	7	5	12	11 soffőr	5	3	8
12 sebes	2	4	6	10 soha	6	6	12
11 segéd	6	2	8	10 sok	20	27	47
10 segíteni	3	6	9	11 sonka	4	8	12
11 segítség	1	2	3	10 sor	10	6	16
13 sehogy	3	—	3	13 sorhúzó	—	3	3
14 sejteni	1	1	2	14 sorompó	3	—	3
13 sellő	—	2	2	14 sós	2	1	3
10 selyem	9	31	40	14 sósav	2	—	2
14 selymes	—	2	2	10 sóska	7	10	17
11 semmi	6	5	11	14 sőtartó	2	—	2
10 seprni	3	3	6	10 sovány	16	13	29
10 seprű	16	32	48	11 söpörni	1	5	6
11 sereg	3	1	4	10 sör	44	34	78
13 serleg	4	1	5	11 sötét	11	16	27
13 serpenyő	1	1	2	10 sötétség	1	3	4
10 sertés	13	18	31	13 spanyol	5	4	9
10 sezlong	9	8	17	10 sparherd	4	3	7
12 séta	1	14	15	13 spájz	3	—	3
14 sétabot	3	—	3	10 spárga	22	18	40
13 sétatér	1	6	7	12 spenót	8	6	14
10 sétálni	35	62	97	11 spiritusz	2	6	8
14 sétány	2	—	2	11 sport	4	4	8
10 sí	5	4	9	14 sportolni	5	—	5
10 síelni	7	3	10	13 sróf	7	—	7
10 sietni	19	20	39	14 start	2	—	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
12 stélácsi	6	1	7	11 szakál	2	5	7
14 stiglic	2	—	2	11 szakfelügyelő	1	1	2
14 stílus	—	3	3	11 szakítani	3	3	6
12 stoppolni	2	2	4	12 szaladgálás	5	—	5
14 strand	1	1	2	10 szaladni	101	96	197
10 strucc	5	2	7	10 szaladgálni	3	1	4
13 stúdió	2	—	2	14 szaladó	2	—	2
13 suba	—	2	2	10 szalag	10	124	134
13 sufni	—	3	3	12 szalámi	3	9	12
11 sugár	3	3	6	10 szalma	29	23	52
14 sugárút	2	—	2	14 szalmiákszesz	—	2	2
10 súly	7	5	12	13 szalón	1	1	2
12 sujtás	—	2	2	11 szalonna	10	8	18
13 sunyi	1	2	3	14 szalutálni	2	—	2
13 súrolás	2	—	2	11 szalvéta	1	12	13
10 súrolni	1	2	3	10 számár	62	41	103
12 suszter	3	3	6	14 számóca	—	2	2
12 suttozni	1	1	2	13 szandál	1	3	4
11 süket	1	4	5	10 szappan	29	55	84
12 süldő	3	—	3	13 szappantartó	1	2	3
11 sült	3	3	6	10 szarka	7	1	8
12 sündisznó	2	1	3	14 szarkaláb	—	2	2
13 sürgöny	2	—	2	14 szaru	2	—	2
11 sűrű	2	—	2	13 szarv	?	—	2
10 sütemény	10	26	36	10 szarvas	33	23	56
10 sütni	14	15	29	14 szarvasbogár	2	—	2
12 sütő	2	5	7	10 szarvasmarha	6	3	9
11 sváb	—	2	2	14 szatócs	2	—	2
14 svéd	1	1	2	10 szavalni	4	3	7
10 szabad	7	11	18	12 szágópálma	2	1	3
14 szabadgyakorlat	1	1	2	14 száguldani	1	1	2
10 szabadság	1	1	2	10 száj	68	85	153
10 szabály	1	—	1	10 szál	6	4	10
12 szabni	1	4	5	11 szálla	4	1	5
10 szabó	8	5	13	10 szállítmány	2	1	3
12 szag	3	—	3	10 szállni	14	12	26
14 szaglászni	2	—	2	11 szálloda	2	5	7
12 szagolni	2	2	4	10 szám	73	106	179
14 szagos	2	1	3	13 számjegy	—	2	2
12 szak	—	3	3	13 számla	3	2	5
12 szakadék	3	3	6	14 számolás	3	—	3
11 szakadni	2	—	2	10 számolni	37	69	106
13 szakasz	2	—	2	12 számológép	—	5	5
13 szakács	4	2	6	10 számtan	24	39	63
13 szakácsné	—	5	5	11 számtani	—	7	7
				13 szán	2	—	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 szánkó	15	9	24	13 szentkép	1	3	4
14 szántás	2	—	2	11 szenvedni	—	5	5
11 szántani	10	14	24	13 szeptember	1	1	2
12 szántóföld	4	2	6	12 szerb	5	5	10
10 szár	1	10	11	12 szerda	2	3	5
13 száraz	1	8	9	13 szerelem	4	1	5
13 szárazföld	1	3	4	11 szerelni	5	—	5
14 szárcsa	2	—	2	11 szerelő	4	1	5
10 szárny	6	6	12	11 szerencse	3	5	8
13 szárnyas	2	—	2	13 szerencsétlenség	1	1	2
10 száz	9	8	17	12 szeretet	1	8	9
14 százados	3	1	4	12 szeretni	13	12	25
14 százalék	1	1	2	11 szerető	—	2	2
11 százszorszép	—	6	6	12 szerény	2	5	7
13 szeder	3	2	5	13 szerkezet	1	1	2
10 szedni	6	11	17	11 szerszám	15	5	20
10 szeg	24	28	52	13 szertár	3	2	5
10 szegény	10	14	24	14 szerv	2	—	2
10 szegfü	19	29	48	14 szerzetes	3	1	4
13 szegfűszeg	1	2	3	11 szesz	6	3	9
13 szekerce	3	—	3	10 szék	285	394	679
10 szekér	27	18	45	11 székely	3	—	3
10 szekrény	220	305	525	12 székhely	1	5	6
14 szelelő	—	2	2	10 szél	17	25	42
11 szelíd	2	7	9	11 széles	7	7	14
11 szellem	1	3	4	10 szén	81	82	163
12 szellő	3	7	10	10 széna	28	13	41
13 szellőző	2	6	8	10 szép	72	150	222
10 szellőztető	27	24	51	10 szépen	3	1	4
10 szem	85	144	229	11 szépség	2	4	6
14 szemafór	3	—	3	13 szérű	2	—	2
14 szemben	2	—	2	14 szidni	3	3	6
11 személy	2	3	5	10 sziget	24	9	33
10 szemét	24	22	46	12 szigorú	3	2	5
11 szemétkosár	5	2	7	10 szíj	26	8	34
10 szemétlapát	—	2	2	14 szíjgyártó	2	—	2
10 szemétláda	15	36	51	10 szikla	13	9	22
13 szeminárium	2	—	2	10 szikra	5	1	6
12 szemlélni	1	1	2	14 szilárd	1	1	2
12 szemöldök	—	8	8	10 szilva	67	73	140
10 szempilla	—	11	11	10 szín	20	21	41
12 szemtelen	3	1	4	11 színdarab	6	5	11
12 szemtelenkedni	3	—	3	10 színes	44	78	122
10 szemüveg	78	111	189	14 színesceruza	1	1	2
11 szenderegni	—	2	2	11 színezni	—	3	3
13 szent	1	3	4	10 színész	4	9	13

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 színésznő	—	4	4	14 szögletes	2	2	4
10 színház	28	32	60	12 szögmérő	2	6	8
11 színpad	4	2	6	10 szőke	9	38	47
14 szipka	1	1	2	14 szőkőkút	—	3	3
14 sziréna	2	—	2	10 szőlő	36	43	79
14 sziszegni	2	1	3	11 szőni	1	3	4
12 szita	4	5	9	10 szőnyeg	21	45	66
14 szitakötő	—	3	3	11 szőr	7	5	12
10 szív	19	22	41	11 szörme	—	4	4
10 szivacs	160	141	301	13 szöveg	1	1	2
14 szivacstartó	2	—	2	10 szövet	11	20	31
12 szivacstál	2	3	5	12 szövőszék	—	4	4
10 szivar	10	7	17	11 sztratoszféra	2	—	2
13 szivattyú	2	1	3	10 szunyog	5	4	9
11 szivárvány	4	5	9	12 szurok	—	5	5
11 szíves	—	5	5	14 szurony	1	1	2
14 szívni	9	—	9	10 szűrni	7	1	8
14 szláv	—	2	2	12 szücs	6	—	6
10 szó	22	21	43	14 szükség	2	—	2
10 szoba	69	114	183	10 szülő	7	14	21
14 szobalány	—	3	3	11 szünet	4	3	7
10 szobor	19	34	53	12 szűr	4	—	4
12 szobrász	3	2	5	10 szüret	2	2	4
13 szócső	3	—	3	10 szürke	10	29	39
11 szóda	3	10	13	13 szürkület	1	1	2
14 szokás	2	—	2	12 szűrő	1	6	7
14 szókinsz	—	2	2	13 szűz	1	1	2
10 szoknya	6	87	93	10 szvetter	5	14	19
11 szolgál	4	6	10				
14 szolgált	2	—	2	14 tag	1	1	2
11 szól	2	3	5	10 tagadni	—	2	2
13 szombat	1	4	5	10 takarítani	4	19	23
11 szomorú	3	12	15	14 takarítás	1	1	2
10 szomorúság	—	3	3	14 takarni	1	1	2
11 szomszéd	2	6	8	13 takaros	—	2	2
13 szórakozás	2	1	3	11 takaró	9	19	28
14 szórakozni	1	2	3	12 talaj	4	4	8
11 szorgalmas	3	13	16	12 találni	5	4	9
12 szórt	3	—	3	13 talán	4	—	4
13 szóró	1	3	4	14 talicska	—	3	3
14 szoros	1	4	5	11 taliga	6	—	6
14 szószék	—	2	2	10 talp	10	1	11
12 szótag	—	3	3	14 tan	1	1	2
10 szótár	5	8	13	10 tanár	69	47	116
13 szócske	2	1	3	14 tanári	1	2	3
10 szög	76	30	106	11 tanárnő	—	17	17

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 tandíj	1	1	2	14 társ	2	1	3
10 tanítani	12	10	22	14 társaság	—	3	3
13 tanítás	2	4	6	13 társasjáték	1	1	2
10 tanító	31	19	50	11 társnő	—	2	2
10 tanítónéni	—	11	11	10 táska	223	281	504
11 tanítónő	—	4	4	14 távbeszélő	2	—	2
11 tank	8	1	9	12 távirda	5	—	5
10 tanrend	20	63	83	13 távíró	4	3	7
12 tanszer	1	2	3	10 te	7	8	15
10 tantárgy	18	10	28	10 tea	26	26	52
12 tanterem	5	7	12	12 teher	4	—	4
11 tanulás	6	1	7	14 technika	1	1	2
14 tanulmány	—	2	2	11 tegnap	8	7	15
10 tanulni	69	93	162	10 tehén	124	78	202
10 tanuló	22	21	43	10 tej	84	92	176
11 tanya	7	7	14	11 tejcsarnok	—	3	3
12 tapéta	4	1	5	10 tejfel	8	13	21
12 tapintani	2	1	3	14 tejszín	2	2	4
13 tapír	1	—	1	12 tekercs	9	2	11
13 tapló	2	1	3	14 tekinteni	2	—	2
12 tapper	5	3	8	10 teknő	4	14	18
11 tarka	5	6	11	10 tele	3	2	5
13 tarló	4	—	4	10 telefon	13	18	31
10 tarsoly	—	10	10	12 telek	3	4	7
12 tartani	5	1	6	10 telep	8	4	12
14 tartály	3	—	3	11 teljes	2	—	2
10 tartó	17	25	42	12 temetés	1	2	3
14 tatár	1	1	2	12 temető	6	8	14
10 tavasz	10	9	19	10 templom	60	78	138
11 taxi	3	2	5	13 tempó	3	1	4
10 tábla	340	395	735	12 tengely	2	1	3
10 táblatörlő	1	4	5	10 tenger	55	47	102
13 tábornok	3	1	4	14 tengeralattjáró	2	—	2
12 tág	1	1	2	11 tenisz	13	11	24
12 táj	7	4	11	11 teniszezni	5	6	11
10 tájkép	3	5	8	12 teniszütő	2	1	3
10 tál	41	49	90	10 tenni	10	13	23
12 tálaló	—	8	8	11 tenyér	2	3	5
10 tálca	5	15	20	13 tepsí	—	4	4
12 tánc	6	10	16	12 teregetni	—	2	2
10 táncolni	4	21	25	10 terem	24	29	53
10 tányér	57	113	170	10 terítő	9	33	42
13 táplálék	2	1	3	13 termésy	1	4	5
10 tárca	9	3	12	12 termés	2	—	2
10 tárgy	8	14	22	11 természet	5	4	9
13 tárogató	1	2	3	10 természetrajz	2	3	5

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
14 természettan	—	4	4	13 toalett	—	3	3
14 terpentin	1	1	2	10 tojás	38	38	76
10 terasz	3	3	6	11 tok	3	8	11
14 terület	2	1	3	11 tolatni	3	—	3
12 tessék	—	2	2	14 tolás	4	—	4
10 test	26	25	51	10 toll	290	318	608
14 testgyakorlás	2	—	2	14 tollhegy	4	1	5
11 testvér	25	24	49	10 tollszár	44	76	120
10 tető	50	27	77	14 tollszem	—	2	2
11 tetszeni	1	2	3	10 tolltartó	99	124	223
13 tetű	5	8	11	10 tolltörlő	3	19	22
11 teve	23	5	28	10 tolni	17	27	44
10 téгла	51	36	87	11 tolvaj	10	3	13
10 téglalap	5	4	9	12 tompa	6	4	10
10 tél	12	5	17	10 torna	4	4	8
12 télikabát	—	2	2	10 torna	24	50	74
10 tépni	6	5	11	10 tornacipő	4	7	11
10 tér	40	64	104	12 tornaterem	4	2	6
12 térd	4	2	6	14 tornác	2	—	2
14 térdelni	2	1	3	12 tornász	5	5	10
10 térkép	226	229	455	10 tornázni	30	19	49
10 tészta	15	26	41	10 torok	6	4	10
13 téveszteni	1	1	2	10 torony	19	29	48
11 tied	—	2	2	14 torpedó	2	—	2
10 tigris	50	23	73	10 torta	12	22	34
14 tilinkó	1	1	2	11 tót	8	9	17
12 tilos	—	3	3	13 tovább	2	1	3
14 tinktúra	—	6	6	13 több	7	—	7
12 tinó	6	—	6	12 többesszám	—	2	2
10 tinta	288	310	598	11 tők	7	10	17
10 tintatartó	36	57	93	10 töke	—	3	3
12 tintás	2	1	3	10 tölcser	1	2	3
14 tintásüveg	1	1	2	12 tölgy	7	5	12
11 tiszt	6	6	12	14 töltelék	2	—	2
10 tisztá	14	32	46	11 töltény	7	—	7
13 tisztaság	3	3	6	12 töltés	3	1	4
12 tisztás	—	4	4	10 töltőtoll	13	6	19
11 tisztítani	7	11	18	11 tömb	—	7	7
12 tisztító	2	—	2	13 tömeg	1	1	2
13 tisztviselő	1	3	4	14 tömény	—	2	2
10 tíz	14	13	27	14 tömör	2	—	2
13 tizenkettő	2	—	2	14 tönk	2	—	2
12 tizenötezer	3	—	3	10 tör	19	2	21
13 tízezer	3	1	4	13 törés	2	4	6
11 tízórái	1	7	8	11 törlő	1	3	4
10 tó	59	44	103	12 törlőgumi	1	4	5

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
12 törülöruha	1	4	5	10 tűz	54	46	100
10 törni	9	10	19	13 tüzelni	4	—	4
11 török	9	3	12	11 tüzelő	2	3	5
13 törött	1	2	3	14 tüzes	2	—	2
10 törpe	1	4	5	11 tűzér	7	—	7
11 történelem	8	19	27	13 tűzhányó	—	2	2
10 történet	3	4	7	10 tűzhely	20	38	58
10 törülgetni	—	10	10	13 tűzoltó	4	2	6
11 törülközni	3	7	10	10 tyúk	68	63	131
10 törülköző	12	38	50				
10 törülni	9	9	18	10 udvar	74	64	138
14 törvény	3	—	3	13 udvarolni	1	2	3
11 törzs	15	19	34	10 ugatni	22	10	32
14 tövis	1	1	2	11 ugorka	13	10	23
12 trafik	3	4	7	10 ugrani	55	13	68
12 traktor	7	—	7	14 ugrálás	2	—	2
13 transzformátor	3	1	4	10 ugrálni	33	48	81
14 trén	2	—	2	13 ugráló	—	5	5
10 trikó	19	8	27	12 ugrás	8	2	10
11 trombita	21	6	27	13 ugró	3	—	3
11 trombitálni	3	—	3	14 ugrószekrény	2	—	2
14 trón	1	3	4	11 ügy	2	9	11
12 trónörökös	—	2	2	14 ugyanaz	2	—	2
11 tudatlan	1	3	4	10 új	37	28	65
10 tudni	1	6	7	12 újból	—	2	2
13 tudomány	1	4	5	10 ujj	32	49	81
12 tudós	3	5	8	14 újra	2	—	2
10 tulipán	22	49	71	10 újság	27	24	51
14 tundra	2	—	2	11 unalmas	1	2	3
14 túrás	2	—	2	13 unalom	1	2	3
12 turista	2	—	2	13 unoka	5	2	7
10 túró	23	24	47	14 unokatestvér	1	1	2
12 tus	16	10	26	10 úr	10	12	22
11 tutaj	10	2	12	12 úszás	2	2	4
13 tűzok	3	—	3	10 úszni	37	17	54
10 tű	45	92	137	14 úszó	2	1	3
11 tücsök	4	1	5	11 uszoda	3	5	8
11 tüdő	13	11	24	10 út	57	48	105
11 tükör	26	92	118	12 utas	4	5	9
11 túlkölni	4	1	5	10 utasítás	5	3	8
13 tüll	1	4	5	13 utazás	3	3	6
13 tündér	—	7	7	10 utazni	15	9	24
10 tündérruha	—	2	2	14 utazó	2	—	2
13 türhető	—	3	3	13 után	4	3	7
13 türkiz	—	2	2	10 utca	112	120	232
14 tüske	1	1	2	11 utolsó	1	1	2

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
10 uzsonna	11	24	35	11 vakondok	9	2	11
14 üdítő	—	2	2	14 valaha	—	2	2
13 ügetni	4	—	4	14 valami	1	2	3
13 ügy	1	1	2	11 vallás	5	5	10
10 ügyes	7	19	26	13 valódi	1	2	3
14 ügyetlen	—	2	2	11 van	13	5	18
12 ügynök	3	1	4	14 vanília	2	1	3
13 ügyvéd	4	3	7	11 varjú	7	4	11
10 üldözni	2	1	3	14 varrás	—	2	2
13 üllő	4	—	4	10 varrni	19	47	66
11 ülni	78	78	156	10 varrógép	5	29	34
11 ültetni	3	7	10	13 varrónő	—	4	4
12 ünnep	1	4	5	10 vas	148	101	249
14 ünnepély	2	—	2	10 vasalni	5	22	27
11 üreg	1	9	10	10 vasaló	14	25	39
10 üres	8	6	14	12 vasárnap	5	5	10
11 ürge	14	5	19	10 vastag	5	5	10
14 ürü	2	—	2	10 vasút	35	16	51
14 üst	2	1	3	11 vasutas	3	—	3
14 üstökös	2	1	3	13 vatta	2	5	7
13 ütés	—	3	3	13 vágány	3	—	3
10 ütni	33	13	46	10 vágni	33	19	52
10 üveg	184	210	394	13 vágatni	2	1	3
13 üveges	2	3	5	14 vágý	1	1	2
11 üzem	4	1	5	14 választék	—	2	2
12 üzenni	—	2	2	12 váll	—	4	4
10 üzlet	68	57	125	13 vállalat	3	—	3
10 vacsora	8	11	19	14 válogatni	1	1	2
12 vacsorázni	1	1	2	13 váltó	2	2	4
10 vad	11	6	17	13 vályog	1	2	3
13 vadállat	3	—	3	11 vályu	6	3	9
10 vadász	17	8	25	13 vámház	—	3	3
11 vadászni	5	—	5	14 vámör	1	1	2
11 vaddisznó	4	—	4	10 vándorolni	12	—	12
14 vadkacsa	1	1	2	12 vánkos	3	7	10
13 vadmacska	4	1	5	10 vár	33	31	64
14 vagon	3	—	3	10 vármegye	3	5	8
11 vagy	—	9	9	10 várni	12	11	23
12 vagyok	—	4	4	10 város	63	76	139
10 vaj	33	48	81	11 vásár	8	7	15
13 vak	2	2	4	10 vásárolni	6	—	6
11 vakaródzni	2	—	2	14 vásott	1	1	2
13 vakáció	1	1	2	10 vászon	9	25	34
11 vakolat	1	1	2	14 váz	1	1	2
				10 váza	7	27	34

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
11 vázlat	2	2	4	14 vélni	1	2	3
12 veder	10	—	10	13 vén	2	1	3
11 vegyes	5	—	5	10 vér	21	21	42
14 vegyész	1	1	2	11 vércse	6	—	6
14 vegyszer	2	—	2	14 véres	1	1	2
12 vegytan	3	10	13	14 vésní	3	—	3
14 vekker	2	1	3	11 véső	13	4	17
10 vendég	6	8	14	14 vész	2	—	2
12 vendéglő	4	1	5	13 vézna	2	—	2
10 venni	36	19	55	11 viasz	2	4	6
14 ventillátor	1	1	2	12 vice	3	—	3
14 venyige	2	—	2	14 viccelni	3	—	3
13 veranda	3	5	8	11 vicinális	4	4	8
12 verekedés	3	—	3	13 vidám	2	3	5
10 verekedni	19	12	31	13 vidék	5	3	8
12 verem	1	1	2	13 vidra	—	2	2
10 veréb	46	18	64	13 víg	5	4	9
10 verni	22	13	35	14 vígadni	2	—	2
10 vers	12	24	36	14 vígjáték	1	1	2
10 verseny	16	10	26	13 vignetta	3	2	5
13 versenyezni	5	—	5	11 vígság	—	2	2
13 versenypálya	2	—	2	11 vígyázni	6	4	10
11 vese	4	2	6	11 vígyázó	5	3	8
11 veszekedni	7	7	14	10 vihar	10	5	15
14 veszett	2	—	2	10 világ	12	17	29
14 veszni	1	1	2	10 világítani	4	4	8
10 vessző	13	17	30	12 világítás	3	—	3
14 vetemény	2	1	3	11 világos	11	11	22
14 vetítógép	1	1	2	10 világoosság	1	4	5
12 vetkőzni	1	2	3	10 világrész	2	1	3
11 vetni	16	10	26	10 villa	103	125	228
13 vető	1	1	2	10 villamos	154	141	295
13 vevő	1	2	3	10 villany	181	181	362
13 vezeték	8	6	14	10 villanykapcsoló	7	2	9
10 vezetni	5	2	7	11 villanykörte	7	3	10
10 vezető	18	4	22	13 villanyoszlop	2	2	4
13 vezér	4	1	5	10 villám	12	8	20
12 védelem	—	4	4	11 villámhárító	6	4	10
11 védeni	2	—	2	13 villogni	1	2	3
10 védő	7	3	10	10 vinni	18	9	27
10 vég	10	1	11	11 viola	11	24	35
14 végállomás	—	2	2	12 vipera	3	2	5
11 vége	—	3	3	10 virág	187	313	500
14 végezni	1	1	2	12 virágágy	—	4	4
14 végtag	2	1	3	10 virágállvány	2	3	5
10 vékony	5	8	13	11 virágcserep	1	3	4

Kor	F.	L.	Ö.	Kor	F.	L.	Ö.
13 virágos	—	3	3	13 zárda	—	3	3
11 virágtartó	4	7	11	10 zászló	30	66	96
14 virágváza	—	2	2	14 zászlórúd	1	1	2
12 virágzani	2	—	2	10 zebra	11	4	15
14 virsli	2	2	4	14 zebu	2	—	2
12 viskó	4	5	9	14 zeller	1	4	5
10 vissza	6	4	10	10 zene	8	11	19
11 vitéz	4	7	11	12 zenélni	3	—	3
12 vitorla	3	4	7	14 zenész	2	—	2
13 vitorlás	2	1	3	11 zeppelin	7	3	10
10 vitrin	2	7	9	13 zerge	1	1	2
14 vitriol	2	—	2	11 zivatar	3	6	9
10 vívni	2	5	7	10 zokni	18	72	90
10 víz	183	174	357	14 zománc	1	1	2
10 vízcsap	5	8	13	10 zongora	20	83	103
10 vízes	5	6	11	11 zongorázni	4	7	11
14 vízesés	—	2	2	11 zord	1	2	3
10 víziló	20	7	27	10 zöld	120	177	297
12 vízirózsa	—	2	2	10 zöldség	12	22	34
14 vízszintes	1	1	2	13 zörej	—	2	2
10 vízvezeték	9	25	34	11 zörögni	9	—	9
12 vizsga	3	4	7	13 zubbony	—	3	3
11 vizsgálni	1	3	4	12 zuhany	3	4	7
14 vizsla	2	—	2	14 zuhatag	1	1	2
11 volt	7	3	10	12 zuzmara	3	4	7
10 vonal	40	52	92	12 zúgni	1	3	4
14 vonalzás	2	—	2	10 zúzni	4	3	7
10 vonalzó	58	64	122				
10 vonat	113	78	191	14 zsindeley	—	2	2
10 vonás	3	4	7	11 zsinég	1	1	2
10 vödör	10	21	31	10 zsinór	10	23	33
13 völegény	2	3	5	10 zsír	25	16	41
10 völgy	17	27	44	11 zsíráf	14	3	17
10 vörös	20	14	34	14 zsoldár	1	1	2
14 vörösbegy	2	—	2	14 zsugori	1	1	2
13 vöröskereszt	2	—	2	14 zsakett	—	2	2
14 vulkán	1	2	3	10 zsák	25	14	39
				14 zsákmány	2	—	2
11 zab	27	19	46	10 zsámoly	2	12	14
12 zabla	4	—	4	10 zseb	24	9	33
10 zacskó	4	14	18	10 zsebkendő	32	52	84
13 zafir	2	2	4	13 zsebóra	2	1	3
10 zaj	4	3	7	10 zsemlye	16	21	37
14 zakatolni	2	1	3	12 zsilip	2	—	2
14 zápor	—	2	2				
10 zár	35	21	56				

II. Rész.

I. 200-nál nagyobb gyakoriságú szavak.

	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
ablak	311	360	671	kéz	98	158	256
ajtó	244	275	519	kilincs	107	106	213
alma	141	158	299	kocsi	189	158	347
asztal	329	420	749	könyv	248	305	553
autó	191	139	330	körte	145	128	273
ágy	75	129	204	kréta	152	184	336
állat	121	141	262	kutya	202	161	363
beruza	308	352	660	labda	94	106	200
cipő	271	359	630	láb	131	142	273
ember	170	141	311	lámpa	130	139	269
enni	122	90	212	leány	101	104	205
fa	292	299	591	ló	244	174	418
fal	145	141	286	macska	140	101	241
fehér	92	126	218	menni	151	128	279
fiú	104	118	222	olvasni	84	132	216
fogas	226	218	444	óra	174	220	394
folyó	116	104	220	pad	371	402	773
fű	96	112	208	padló	152	163	315
fül	94	108	202	papiros	265	287	552
fűzet	126	166	292	piros	123	202	325
gomb	128	149	277	radír	111	220	331
gyermek	122	131	253	ruha	167	379	546
haj	111	220	331	sapka	213	194	407
harisnya	128	222	350	sárga	90	120	210
ház	290	287	577	szekrény	220	305	525
hegy	106	146	252	szem	85	144	229
irka	130	177	307	szék	285	394	679
írni	137	161	298	szép	72	150	222
iskola	89	115	204	szivacs	160	141	301
játszani	100	119	219	tábla	340	395	735
kabát	268	267	535	táska	223	281	504
kalap	175	173	348	tehén	124	78	202
kályha	228	230	458	térkép	226	229	455
kék	90	158	248	tinta	288	310	598
kép	283	335	618	toll	290	318	608
kés	126	125	251	tolltartó	99	124	223

	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
utca	112	120	232	gallér	49	78	127
üveg	184	210	394	gép	75	78	153
vas	148	101	249	gyűrű	25	166	191
villa	103	125	228	hajó	114	60	174
villamos	154	141	295	hal	78	62	140
villany	181	181	362	ing	103	70	173
virág	187	313	500	inni	78	66	144
víz	183	174	357	ítatós	29	77	106
zöld	120	177	297	járni	72	82	154

II. 100—200-as gyakoriságú szavak.

	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
aludni	70	85	155	kalapács	90	29	119
arany	78	108	186	kanál	84	109	193
állni	67	78	145	kávét	48	55	103
baba	20	124	144	kenyér	82	106	188
barna	49	82	131	kert	62	129	191
beszélni	63	83	146	kémény	87	64	151
betű	66	53	119	kézimunka	15	105	120
bicikli	71	57	128	konyha	37	69	106
blúz	10	115	125	kosár	44	79	123
bor	61	59	120	kő	89	78	167
cérna	42	79	121	köröm	44	78	122
cukor	67	87	154	kötény	4	167	171
csatt	14	145	159	kulcs	76	81	157
cserép	61	108	169	lap	54	55	109
csirke	57	43	100	lábás	31	76	107
cső	80	55	135	láda	75	82	157
csúnya	47	66	113	lánc	61	100	161
dobogó	72	86	158	levél	63	85	148
doboz	37	96	133	liba	47	51	98
erdő	62	52	114	lila	42	72	114
ezüst	69	98	167	madár	92	87	179
fej	95	75	170	magyar	47	59	106
fekete	72	111	183	nadrág	133	38	171
festék	78	65	143	nagy	51	50	101
fésű	21	108	129	nap	49	56	105
folyosó	51	56	107	nézni	72	91	163
föld	92	82	174	nyúl	57	47	104
futni	116	57	173	olló	54	81	135
				oroszlán	72	38	110

	F.	L.	Ö.
orr	79	105	184
ország	55	50	105
pohár	51	108	159
puska	80	16	96
rajz	79	104	183
rajzolni	43	64	107
réz	56	51	107
rossz	58	81	139
rózsa	53	104	157
só	55	51	106
szaladni	101	96	197
szalag	10	124	134
szamar	62	41	103
szaj	68	85	153
szám	73	106	179
szamolni	37	69	106
szemüveg	78	111	189
szén	81	82	163
szilva	67	73	140
színes	44	78	122
szoba	69	114	183
szög	76	30	106
tanár	69	47	116
tanulni	69	93	162
tanyér	57	113	170
tej	84	92	176
templom	60	78	138
tenger	55	47	102
tér	40	64	104
tó	59	44	103
tollszár	44	76	120
tű	45	92	137
tükör	26	92	118
tűz	54	46	100
tyúk	68	63	131
udvar	74	64	138
út	57	48	105
ülni	78	78	156
üzlet	68	57	125
város	63	76	139

	F.	L.	Ö.
vonalzó	58	64	122
vonat	113	78	191
zongora	20	83	103

III. 50—100-as gyakoriságú szavak.

	F.	L.	Ö.
anya	37	37	74
asszony	27	47	74
ágyú	64	14	78
árpa	36	21	57
ásó	37	25	62
barack	47	46	93
bácsi	11	45	56
béka	28	22	50
bogár	27	28	55
bokor	36	44	80
bot	50	35	85
bőr	32	31	63
búza	56	42	98
csavar	49	16	65
csengő	39	21	60
cseresznye	43	52	95
csillag	28	36	64
csokoládé	23	36	59
csónak	53	21	74
dió	50	40	90
dolgozni	27	38	65
drót	63	34	97
egér	41	26	67
elefánt	49	31	80
eső	50	44	94
ég	25	36	61
ének	21	39	60
énekelni	18	44	62
fal	35	43	78
farkas	43	33	76
fazék	23	62	85
fecske	40	24	64
festeni	24	28	52
fog	51	35	86
futbal	49	6	55

	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
főzelék	20	31	51	kérni	16	48	64
főzni	14	39	53	kiabálni	45	23	68
függöny	22	67	89	kicsi	47	46	93
fülbevaló	2	55	57	kígyó	44	15	59
fűtőtest	33	28	61	király	33	32	65
gáz	34	30	64	kocka	30	35	65
gólya	35	31	66	kör	35	54	89
golyó	45	20	65	körző	30	39	69
gumi	40	40	80	kukorica	37	23	60
gyár	47	23	70	kút	37	26	63
gyöngy	5	55	60	lakás	41	38	79
gyümölcs	29	63	92	látni	21	37	58
hegedű	33	33	66	levegő	41	31	72
hegyező	14	53	67	lépcső	37	25	62
híd	48	34	82	liliom	18	37	55
hó	49	31	80	liszt	24	31	55
hold	19	32	51	lyuk	27	23	50
homok	45	36	81	majom	41	38	79
hőmérő	39	58	97	mászni	50	18	68
hús	46	48	94	medve	32	31	63
ibolya	29	39	68	meggy	27	28	55
idő	35	27	62	mennyezet	26	47	73
írás	40	45	85	mező	40	45	85
jég	32	24	56	mosni	19	43	62
jönni	39	36	75	motor	41	15	56
kacsa	56	40	96	mozi	26	31	57
kakas	43	38	81	naptár	24	63	87
kapa	47	23	70	narancs	41	49	90
kapu	37	25	62	nem	35	25	60
kar	27	39	66	német	43	38	81
kard	44	21	65	néni	18	45	63
karika	24	43	67	név	41	40	81
karkötő	7	55	62	növény	27	35	62
katona	52	32	84	nyak	23	28	51
kecske	49	30	79	nyakkendő	59	32	91
kefe	28	69	97	okos	25	39	64
kendő	16	42	58	ólom	44	35	79
kereszt	40	24	64	orgona	21	34	55
keret	24	34	58	osztály	38	53	91
kerék	59	25	84	ökör	50	10	60
kerékpár	49	11	60	öv	11	60	71
kerítés	35	46	81	öz	31	20	51
kesztyű	12	73	85				

	F.	L.	Ö.		F.	L.	Ö.
padlás	33	35	68	tanító	31	19	50
paprika	29	36	65	tanrend	20	63	83
patak	47	40	87	tál	41	49	90
párna	22	48	70	tea	26	26	52
pénz	50	45	95	terem	24	29	53
pince	29	31	60	test	26	25	51
próba	40	36	76	tető	50	27	77
puska	80	16	96	tégla	51	36	87
				tigris	50	23	73
rádió	44	36	80	tintatartó	36	57	93
repülőgép	28	22	50	tojás	38	38	76
retikül	3	62	65	torna	24	50	74
rét	27	43	70	törülköző	12	38	50
róka	29	27	56	tulipán	22	49	71
roló	12	42	54	tűzhely	20	38	58
rongy	46	44	90				
rozs	41	35	76	ugrani	55	13	68
				ugrálni	33	48	81
sál	18	70	88	új	37	28	65
sétálni	35	62	97	ujj	32	49	81
sín	45	18	63	újság	27	24	51
sőr	44	34	78	úszni	37	17	54
				vaj	33	48	81
szalma	29	23	52	varrni	19	47	66
szappan	29	55	84	vasút	35	16	51
szarvas	33	23	56	vágni	33	19	52
számтан	24	39	63	vár	33	31	64
szeg	24	28	52	venni	36	19	55
szellőztető	27	24	51	veréb	46	18	64
szemétláda	15	36	51	vonal	40	52	92
színház	28	32	60				
szobor	19	34	53	zár	35	21	56
szoknya	6	87	93	zászló	30	66	96
szőlő	36	43	79	zokni	18	72	90
szőnyeg	21	45	66	zsebkendő	32	52	84

FIGYELŐ.

Kornis Gyula v. b. t. t., egyetemi tanárt, a Képviselőház alelnökét, a Magyar Pedagógiai Társaság elnökét, Társaságunk díszelnökét, a pécsi m. kir. Erzsébet Tudományegyetem okt. 16-án a bölcséleti tudományok művelése terén szerzett érdemeiért tiszteletbeli doktorává avatta.

Schneller István kolozsvári, majd szegedi tudományegyetemi nyug. ny. r. tanár, a személyiség pedagógiájának kiváló magyar képviselője, aug. 3-án töltötte be életének 90. évét.

Neveléstani, gyermektanulmányi és lélektani előadások egyetemeinken az 1937/38. tanév első felében (zárójelben a heti órák száma).

1. A *budapesti tudományegyetem* hittudományi karán *Kühár Flóris*: Neveléstan (2); a jogi karon *Csorna Kálmán*: Rokonság; szülők és gyermekek közti jogviszony (2); az orvosi karon: *Ranschburg Pál*: Orvosi pszichológia (2), *Barabás Zoltán*: Gyermekgyógyászat népegészségügyi vonatkozásban (2); a bölcsészettudományi karon *Brandenstein Béla br.*: Lélektani gyakorlatok (1), prosezminárium (1), *Prohászka Lajos*: Az erkölcsi nevelés (2), Pedagógiai irányok és mozgalmak a világháború óta (2), Szemináriumi gyakorlatok a nevelésszociológia köréből (2), prosezminárium (1), *Bognár Cecil*: A nevelő hatás lélektana (2). *H. Schiller Pál*: Lélektani irodalom (1).

2. A *budapesti műegyetem* közgazdasági szakosztályán *Imre Sándor*: Szakiskolai neveléstan (2), Az iskolai élet két oldala (1), A nevelés alakjai (2).

3. A *debreceni egyetem* bölcsészeti karán *Mitrovics Gyula*: Nemzetnevelés (3), Pedagógiai szeminárium gyakorlatok (2), Lélektani gyakorlatok (2).

4. A *pécsi egyetem* orvostudományi karán: *Zsindely Sándor*: Az iskola-hygiene válogatott fejezetei, kül. tekintettel a megelőzésre (2); a bölcsészettudományi karon *Bognár Cecil*: Általános (elméleti) pedagógia (2), pedagógiai gyakorlatok (2).

5. A *szegedi egyetem* bölcsészettudományi karán *Mester János*: Lélektan (2), *Várkonyi Hildebrand*: Pedagógiai lélektan (1), Pedagógiai gyakorlatok (2), *Boda István*: Személyiség-fejlesztés (2).

Egyetemi pályatételek az 1937/38. tanévre a *budapesti egyetemen*: Az élmény fogalma az újabb pedagógiában; a *debreceni egyetemen*: A matematikai intelligencia pedagógiai vonatkozásai; a *szegedi egyetemen*: A lélektani tesztek szerepe az elemi és középfokú oktatásban és nevelésben.

Szabadegyetemi előadások a Pázmány-egyetem és Budapest székesfőváros Szabadegyetemének őszi félévében: *Noszlopi László*: Bevezetés a lélektanba (10 előadás); *Orosz Dezső*: Az anya és gyermek (10 előadás); *Szokolay Leó*: Család és törvény (5 előadás).

A Magyar Pedagógiai Társaság novemberi ülésén *Kemenes Illés* tartott székfoglalót „A környezet és az iskolák belső élete” címen, *Prohászka Lajos* pedig „Oktatás és világnézet” c. tanulmányát olvasta fel; decemberben *Bognár Cecília* a diáktípusokról beszélt, *Noszlopi László* pedig a fiatal kor életfelfogásáról és az életfelfogás neveléséről tartott székfoglalót.

A Magyar Filozófiai Társaság októberi ülésén *H. Schiller Pál* szólt a lélektan feladatáról.

A Magyar Pszichológiai Társaságban szeptemberben *Gierlich Vilmos* kölni egyetemi tanár adott elő a gangszter lélektanáról, novemberben *Domokos Lászlóné* az iskola osztályainak lelki életéről, decemberben *Cser János* a rátermettek kiválasztásának (szelekció) kérdéseiről és *Boda István* újabb értelmességi problémákról.

Az Individuálpszichológiai Társaság okt. 9-én *Adler Alfréd-émlékünnepélyt* rendezett. Ezen *Máday István* az individuálpszichológia történetéről mondott elnöki megnyitója után *Sz. Zechmeister Ida* Adler életéről és mindennapi életünkre való hatásáról, *Németh Péter* a veszélyeztetett fiatalok erkölcsi neveléséről, *Nemesné Müller Márta* az individuálpszichológiáról mint nevelő módszerről, *Fischer Ödön* a freudizmusról mint pszichoterápiai módszerről beszélt. Okt. 22-én vitaest keretében tárgyalták *Takács István* előadását egy meg nem értett serdülő esetéről, novemberben *Skultéty Antal* „Tehetség, képesség, alkalmasság”, *Ligeti Boriska* pedig „Az önuralom lélektana” címen adott elő.

A szegedi tankerület harmadik (1937—38. tanévi) tanfolyamának előadásaiból kiemeljük a következőket: *Kisparti János*: Bölcsélet és nevelés; *Miskolczy Dezső*: Átöröklés és nevelés.

A Róm. Kat. Hittanárok és Hitoktatók Egyesülete okt. 27-i ülésén *Tower Vilmos* pápai prelátus tartott előadást „A képességvizsgálatok a kat. világnézet szempontjából” címen, amely a Katolikus Nevelés c. folyóiratban is megjelent (1. folyóiratszemplénket).

Az Orsz. Közegészségügyi Egyesület Iparegészségügyi Szakosztályában októberben *Batiz Dénes* „Hivatástudományi

felvételek az OTI képességvizsgáló állomásán" címen, *S. Janovich Adél* „A londoni párizsi és bécsi pszichotechnikai intézetről", novemberben *Nónay Tibor* „A serdülő és öregedő kor szembetegségeiről" tartott előadást.

A Bűnügyi Védők Orsz. Egyesülete decemberi ülésén *Schöfer István* beszélt a jövő bűnözőiről a javítónevelés tükrében; sürgette a javítónevelés korhatárának leszállítását, önálló gyógypedagógiai intézet felállítását és az utángondozást.

A Vitézi Szék és a Budapesti Kir. Orvosegyesület előadásai keretében *Jeney Endre* a hajdúvármegyei vitézi gyermekek vércsoporttulajdonságairól, *Bókay Zoltán* pedig e gyermekek környezetének tanulmányozásáról szolt.

A Vasvármegyei Ált. Tanítóegyesület szombathelyi, valamint a Kalász Rt. budapesti közgyűlésén *Lenkei István* tagtársunk előadást tartott „A gyermekek öntevékenysége a mai iskolában" címmel.

Rádióelőadások. Július 1-én *Pécsiné Nagy Ilona*: A gyermekkori tuberkulózis; 3-án *Stadler Frida*: Hogyan szórakozzanak a leányok?; 8-án *Szondy György*: A könyv és a gyermek lelki fejlődése, *Nádas Zoltán*: A gyermek lélektana és kezelése; 12-én *Torday Ferenc*: A balatoni gyermeknyaraltatás, *Csurka Péter*: Kicsinyekről nagyoknak (csevegés); 15-én *Orosz Dezső*: A gyermekek nyaralása, *Reiter Rózsa*: Gyermekvédelem Olaszországban; 17-én *Thury Zsuzsa*: Játszanak a gyerekek (mese); 21-én *Takács István*: Kisgyermek a felnőttek között (nevelésügyi előadás); 25-én *A. Hegyi István*: Békebeli boldog vakációk, *Wanke Rudolfné*: A fiatal leányok testi nevelése; 26-án *Szitnyai Jenő*: Derű és ború a régi pesti főiskolákon; 28-án *Egry Viktor*: Daltalan ifjúság; 30-án *Kesztler József*: A csecsemő bőre és szervezete közti kapcsolatok; 31-én *Bánóczy Dezső*: Szellemi tornaóra a gyermekeknek (hanglemezekkel). Augusztusban nem volt bennünket érdeklő előadás. Szeptember 10-én *Hankiss János* egyetemi tanár beszélgetett egy mai diákkal, *Szilassy Gyulával*, *Verne Gyula* 1937-ben címmel; 15-én *Rádai Gusztávné*: Gyermektáplálkozási zavarok; 19-én *Bognár Cecil*: A tanulás egészségtana; 21-én *Szondy György*: Bezerédj Amália (halálának 100. évfordulóján); *Révész Béla*: Az erdei iskola; 27-én *Kérdő Istvánné*: Élet az elemi iskola első osztályában; 30-án *Faragóné Kincs Irma*: Az iskolásgyermek tízóraija. Október 1-én *Barabás Zoltán*: Őszi gyermekbetegségek; *Révész Béla*: Csecsemőgondozás a tanyán; 3-án: Elemi iskolások között az iskolai év elején (közvetítés a Mária Terézia-téri székesfővárosi gyakorló elemi iskolából); 5-én *Zemplényi Imre*: A gyermek és a bor;

7-én *Mácsay Károly*: A magyar óvónőképzés 100 éves jubileuma; 16-án *Bánóczy Dezső*: Földrajzi verseny gyermekeknek (gramofonlemezekkel); 19-én *Gönczy Magda*: A tallói kir. árvaház; *Benedek Elek*-est (Benedek Marcell, Ignác Rózsa és K. Boócz Lajos közreműködésével); 26-án *Pécsiné Mann Ilona*: A kisdedek fejlődése; 29-én *Trencsényi-Waldapfel Imre*: Mit köszönhet a magyar műveltség a németalföldi egyetemeknek? November 5-én *Kesztlér Tivadar*: Hasi fájdalmak a gyermekkorban; 7-én *Halasy-Nagy József*: A fegyelem; 12-én: *Waltner Károly*: Hogyan edzzük gyermekeinket?; 19-én *Csapody István*: Rosszslátású tanulók; 29-én *Gyenes Rózsa*: Nem eszik a gyerek! December 5-én *Kazacsay Tibor* gyermekdalai; 10-én *János Alfréd*: Az atyai fenytés és nevelés; 12-én *Áfra-Nagy János*: Új életcélok az érettségizett ifjúság előtt; 13-án *Fluck András*: Üdülnek a tanoncok; 17-én *Matyófalvi Ferenc*: Hogyan tanulhatunk a gyerekekkel?; 29-én *Cavalloni Ferenc*: Repülés és nevelés.

Népművelő előadások a Székesfővárosi Népművelő Bizottság kül. telepein 1937 őszén: *Baloghy Mária*: A gyermek fejlődési szakaszai, nevelő környezete, szabadideje. Ugyanő és *Dubovitz Mária*: Miért nem értem meg gyermekemet? *B. Graber Emma*: Rossz-e a gyermeked és miért? *S. Jankovich Adél*: Családkutatás és ikervizsgálat. *Malán Mihály*: Normális és kóros tulajdonságok öröklődése. *Naményi Lajos*: Mi az eugenika? *Noszlopi László*: Nem és jellem. A társasélet lélektana. *Orosz Dezső*: Korszerű csecsemőgondozás. *Sárkány Sándor*: Átöröklés és nevelés. *Sebes Gyula*: Az érzelmek nevelése. *Szabó Zoltán*: Az átöröklés alapjelenségei. *Undi Rózsa*: Gyermekfoglalkoztatás otthon. — *Kirándulások* voltak: a Montessori-játéköiskolába, az áll. gyermekmenhelyre, a vakok nevelőintézetébe és a Bszkrt képességvizsgáló intézetébe.

Orsz. Gyámügyi Kongresszus volt Szegeden szeptember 10—11-én, amelyre az ország összes árvaszéki elnökei és főtisztviselői meghívást kaptak.

Óvónőképzésünk százéves jubileumát okt. 7-én Tolnán és okt. 16-án Budapesten szép ünnepségekkel és emléktáblák leleplezésével ülte meg a Kisdednevelők Orsz. Egyesülete. Evvel kapcsolatban okt. 7-én *Mácsay Károly* óvónőképzőint. tanár a rádióban, 16-án pedig a Magyar Pedagógiai Társaságban *Végh József* tanügyi főtanácsos, az áll. óvónőképző-intézet ny. igazgatója tartott előadást a százéves multról, amelyet értékes, művelődéstörténeti jelentőségű könyvben is megírt.

A fiatalkorúak bírósága elé 1937-ben *Gadó István* buda-pesti törvényszéki elnök beszámolója szerint 7299 fiatalkorú

került. Közülük azonban a bíróságok csak 42-t (a magyar állam és társadalom erőszakos felforgatására irányuló cselekmény miatt 2-t) ítélték fogházra, 93-t dorgálásra, a többivel szemben csak nevelői intézkedéseket tettek.

Orsz. gyermek- és családvédelmi kiállítás volt szeptember 24—október 24. közt Budapesten, a Múcsarnok helyiségeiben.

A tanítói hivatás órája címen a középiskolai osztályfőnöki órák mintájára heti 1—1 órát rendszeresített egy miniszteri rendelet tanítóképző-intézeteinkben. Célja a növendékek mostani és jövő életkörülményeivel való közvetlen foglalkozás, a tanítói hivatástudat és hivatásérzet felébresztése és fejlesztése, főként az önnevelés hangsúlyozásával.

Erdei iskola-avatás volt nov. 28-án Tatabányán. Az új intézményt a Magyar Ált. Köszénbánya Rt. állította arra rászoruló gyermekek számára.

A Magyar Cserkészleány Szövetség 1939 nyarára tervezi az első leánycserkész-világösszejeövetelt (leányjamboreet). Erre kb. 30.000 leányt várnak a világ minden részéből. Az előkészületek *Anna kir. hercegnő* ő fensége irányításával már meg is kezdődtek.

Külföldi tanulmányi ösztöndíjat kaptak: *Nagy Mária Ilona* ref. vallásoktató segédlelkész Genfben gyermektanulmányi, *Zibolen Endre* középisk. tanár Németországba neveléstani, *Unghváry István* középisk. tanár Páviába közoktatásügyi és *Oltai Rezső* testnevelési főisk. hallgató Amerikába testnevelési-pedagógiai tanulmányokra.

A közoktatási kormányok nemzetközi kongresszusa 42 állam részvételével 1937 nyarán Genfben ülésezett. Tíz ülésén egyebek között a lélektan a tanító- és tanárképzésben való tanításával is foglalkoztak és a következő nagyjelentőségű megállapodásokra jutottak: Nemcsak az általános lélektant kell tanítani ezekben az intézetekben, hanem a gyermek és a serdülő lélektanára is ki kell terjeszkedni; a jelölteket be kell vezetni a különféle tesztek és módszeres mérések alkalmazásába; kívánatos a gyermek és ifjú értelmi fejlődésének és szellemi alkatának, az egyéni képességeknek és a jellemnek gondos tanulmányozására való nevelés; ajánlatos bepillantást adni a nem-normális gyermekek világába és megismertetni a környezettanulmányozás módjait is. A kongresszus mindezen területeken nemcsak elméleti kiképzést kíván, hanem elsősorban megfigyelések és kísérletek végzését, a jelölteknek gyakorlati kiképzését.

A XI. Nemzetközi Lélektani Kongresszus, mint mult számban jeleztük, Párizsban volt, Ezen *H. Schiller Pál* budapesti egyetemi magántanár a céltalan babrálásról tartott előadást. A legközelebbi kongresszus 1940-ben Bécsben lesz.

A Középiskolai Tanárok Nemzetközi Szövetségének aug. 2—6-a közt Párizsban tartott kongresszusán 31 nemzetből 200 tanár (hazánkból 6) vett részt. A kongresszus főtárgya — a szociális érzék nevelése a középiskolában — keretében *Sipos Lajos* tartott a mi viszonyainkat ismertető, érdeklődéssel fogadott előadást.

Elemi iskolai és népnevelő kongresszus volt a nyáron Párizsban. A magyar résztvevők közül *Nemesné Müller Márta* és *Nyireő Éva* szólaltak fel az ifjúsági irodalmi szakosztályban.

Az I. Nemzetközi Gyermekszociológiai Kongresszus július 7—8-án a párizsi Pedagógiai Múzeumban gyűlt össze. Két főtárgya volt: 1. A gyermekegyesületek (kül. a titkos egyesülések). 2. Hagyományok (mesék, dalok, játékok, találós kérdések, közmondások, rejtvények stb.) a gyermekek életében. A kongresszussal kapcsolatban gyermekmunka-kiállítás is volt.

A II. szláv gyermektanulmányi kongresszus szept. 2—4. közt Ljubljánában (Laibachban) ülésezett. Lefolyásáról, sajnos, értesüléseink nincsenek.

Nemzetközi Gyermekvédelmi Kongresszus volt Rómában szeptemberben, 33 nemzet részvételével. Magyar előadó — egyúttal a kongresszus társelnöke — *Csorna Kálmán* budapesti egyetemi magántanár, a székesfővárosi árvaszék elnöke; előadásának címe: Milyen jogi és szociális védelemben kell részesíteni az elvált vagy különváltan élő szülők gyermekeit?

Nemzetközi Gyermeorvos Kongresszus ülésezett Rómában szeptember végén, számos magyar orvos részvételével. A 20 magyar előadó között Társaságunk elnöke, *vitéz Duzár József* pécsi egyetemi tanár is bemutatta egy tanulmányát.

Nemzetközi Családvédelmi Bizottság alakult Párizsban július havában. A bizottság magyar tagjául *Tóth Tihamér* budapesti egyetemi tanárt, a Központi Szeminárium rektorát, a keresztény házasságról írt kitűnő könyv szerzőjét kérte fel.

A Nemzetközi Diákszociális Szolgálat (International Student Service) júl. 28—aug. 4. közt Nizzában világkonferenciát tartott; fő tárgya volt: A nevelés és a szociális fejlődés.

† **Pekár Gyula** ny. miniszter és volt közoktatásügyi államtitkár aug. 19-én 70 éves korában elhunyt.

† **Maróthy Jenő** író, székesfővárosi polg. isk. tanár, a gyermeki lélek és iskolai élet kitűnő rajzolója, nov. 21-én, életének 42. évében hirtelen elhunyt.

† **Fischer Aloys**, a müncheni egyetemen a bölcselet és neveléstudomány tanára, számos neveléslélektani tanulmány és könyv szerzője és kiadója, nov. 23-án 57 éves korában elhunyt.

I R O D A L O M.

K Ö N Y V E K.

Árpássy Gyula: *A tanító megbecsülésének alapfeltételei. Útmutató tanítójelöltek és kezdő tanítók számára. Esztergom, 1936. A szerző kiadása. 88 lap. Ára 1.20 P.*

„A kinevezett, megválasztott tanítót igyekeztem végigvezetni életpályáján egészen a nősülésig, olyan egymásutánban, amilyenben az életben csakugyan be is következik”, — mondja a szerző hasznos könyvecskéjének bevezetésében.

Először röviden jelzi: milyen jellemvonások megszerzését jelentse a tanító készülése hivatására, majd ismerteti a leendő környezetet, a maóvar-ságot alkotó fajok testi és lelki tulajdonságait, s néhány szóval általában jellemzi a magyar népet. Ezt követi a társadalmi osztályok (középosztály, egyszerűbb emberek: gazdák, iparosok, kereskedők, mezőgazdasági és ipari munkások) bemutatása és a velük való érintkezés módjára való kioktatás. A tanító a középosztály tagja; ismernie és követnie kell tehát a réteg társadalmi szokásait (külső megjelenés, látogatások, bemutatkozás, társalgás, megszólítás, étkezés, nyilvános érintkezés), de tudnia kell bánni az egyszerűbb nép öregjével-fiataljával is, értenie kell népművelő és műkedvelő előadások, daloskörök megszervezéséhez és vezetéséhez, esetleg gazdálkodnia is kell, nem kerülheti el a nép családi ünnepein és szórakozásaiban való részvételt sem. Pályája folyamán különböző természetű emberekkel kerül érintkezésbe, ezért jó, ha idejében felkészül a becsvágyó, hiú, összeférhetetlen, érzékeny, makacs, irigy és képmutató emberekkel, valamint a nőkkel való helyes bánásmódra is. Fontos az is, hogy tisztában legyen a saját magánéletében (legényélet, családalapítása, otthon és család) követendő elvekkel és szokásokkal. Mindezekon felül sohasem szabad megfeledkeznie az önevelés és önművelés szükségességéről.

Mindezekre a kérdésekre józan, egyszerű és könnyen megvalósítható tanácsokat ad a szerző, úgy, hogy joggal mondhatja: „Ha a tanító az ebben a könyvecskében hangoztatott elveket követi, akkor számíthat arra, sőt biztosra veheti, hogy megbecsült tagja lesz a társadalomnak.” K—i.

Bárány Irén S. B. M. V.: *A gyermek lényegismeretének fejlődése. Közlemények a Szegedi Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézetéből. 12. szám. 111 lap. Szeged, 1937.*

A fenti címen megjelent tanulmány bölcsészetdoktori értekezés. A szerző sorra megvizsgálja az intelligencia fogalmának eddigi meghatározásait. Ezek a meghatározások azonban nem adnak kielégítő választ arra a kérdésre, hogy miben is áll az emberi értelmesség lényege. A lényeg-kérdésre vonatkozó irodalom további tanulmányozása alapján elkülöníti mind-

azt, ami nem tartozik szorosan az intelligencia lényegéhez. Itt főleg Boda ide tartozó vizsgálataival foglalkozik tüzetesebben. Így jut el a szerző az intelligencia-vizsgálatokhoz. Bárány Irén ebben a tanulmányában nem az általános intelligencia-vizsgálatokkal foglalkozik, hanem annak egy részletével, a lényegismeret képességével. Ebből a szempontból vizsgálja Binet, Oberer és Müllernek ezen a területen végzett munkáit, kiemeli a lényegismeret jelentős szerepét és megrajzolja a lényegismeret képességének a gyermek értelmi világában való kibontakozását. A kísérletek részletes elemzése után felsorolja a saját vizsgálataiban alkalmazott teszteket, leírja azok értékelését, végül a kapott eredményekről táblázatos kimutatást készít. Ezekből vonja le Bárány Irén azt a következtetést, hogy a lényegérzék bizonyos mértékben fejleszthető. A lényegérzék rendszeres fejlesztésével az elemi iskolának kellene foglalkoznia, míg az elmaradt értelmiségűekkel a gyógypedagógiának. A lényegérzék tudatos fejlesztése még elég hiányos, aminek következménye, hogy a tanulók csak látszat-képzésben részesülnek. Ez az oka annak, hogy a tanulók nem tudják a lényegét a járulékoktól megkülönböztetni. Igen fontos feladat, hogy oktató és nevelő munkánkban a meglévő lényegismeret fokát tudatosan továbbfejlesszük.

Révész Emil dr.

Lélektani tanulmányok. Jelentés a Kir. Magy. Pázmány Péter Tudományegyetem Lélektani Intézetéből. Szerkeszti: Harkai Schiller Pál.

A pesti egyetem lélektani bűvárkodásának első kötete, amelynek bevezetőjében *Kornis Gyula* a lélektan újabb fejlődésére utal. Hangsúlyozza, hogy a mai lélektani kutatás nem kötheti meg a kezét egy módszer érdekében sem; a módszerek egyeduralma már nem jellemzője korunk lélektani gondolkodásának, azt mindenkor a tárgy természete és a probléma igényei határozzák meg. Utal továbbá a régebbi fiziológiai kapcsolatok kutatása helyébe lépő biológiai látás időszerűségére, amely a viselkedés jegyein keresztül az embert szerves egész mivoltában akarja megismerni. — *Br. Brandenstein Béla* a lélektani oktatásról szólva a bölcsészethallgatók tanulmányi rendjébe jellemteni, kifejezéstani és személyiségteni, valamint gyakorlati lélektani tanulmányok felvételét tartja kívánatosnak. Az iskolák életében felmerülő kérdések megoldását, valamint képesség- és jellemlapok vezetését terve alapján tisztára orvosokból álló iskolapszichológus gárdára bízna. (Nem hallgathatjuk el, hogy gyermekekkel állandóan foglalkozó pedagógusnak az iskolapszichológusi szerepkörtől való távollatása, valamint e hivatásnak a pedagógiában nem jártas orvosok számára való lefoglalása felülvizsgálatra szoruló elgondolásnak tetszik.) — *Harkai Schiller Pál* az intézet megalapítása óta végzett tanító, kutató munkát, valamint a más intézményekkel való kapcsolat történetét ismerteti.

Az elmúlt esztendő kutató munkáinak tanulmányai részben a cselekvés, részben a megismerés általános lélektani probléma-köréből kerültek ki. A cselekvési körben mozgó témák egyike az állandó ingereknek a munkára kifejtett hatását kutatja. Egy másik az idegességnek a cselekvési törekvésekben elfoglalt szerepét vizsgálja. Három cikk játéklélektani kísérleteket mutat be. A megismerés-problémák sorában egy cikk a tájékozódás, két cikk a kontraszthatások emlékezeti szerepét vizsgálja kísérleti eszközökkel. Végül egy dolgozat, a probléma-megoldás fázisaival foglalkozik. — A jelentés végén bő német és angol-nyelvű kivonatok tájékoztatnak a kötet tartalmáról.

Hamvai Vilmos.

Kolumbán István: A jellemnevelés irányelvei. Gyakorlati útmutatások a tanító, nevelő és szülő nemzetnevelő munkájának megkönnyítésére. Kiadja a Magyar Ünnepek tanügyi folyóirat. Szeged, 1937. 332 o.

Régen vettünk a kezünkbe ekkora érdeklődéssel könyvet. Főleg a címe vonzott nagyon. Ha valóban sikerült a szerzőnek a jellemnevelés irányelveit kitűzni — gondoltuk, — akkor értékes szolgálatot tett a

nevelésügynek. Érdeklődésünket csak fokozták azok a dícsérő elismerések, amelyek különböző folyóiratokban jelentek meg.

Nem lehetetlen, hogy éppen ezért túlságosan nagy várakozással tekintettünk tartalmára, s ez okozta csalódásunkat. Mert könyvben régóta csalódtunk ekkorát. Elsősorban csalódtunk a címben. Jóval többet ígér, mint amennyit valóban nyújt. De csalódtunk a bensejében is, mert amit tartalmaz, az sem kifogástalan. Főleg a beállítása elhibázott. Csalódtunk továbbá azoknak a folyóiratoknak ismertetésében, amelyeknek egyetlen bíráló szavuk sem volt a sok dicséret mellett.

De ne vágjunk a dolgok elé! Nézzük előbb a tartalmat!

Az *Előszó*ban azt írja a szerző: „Ez a könyv útmutatást óhajt nyújtani arra, hogyan lehet a jellemet alkotó erényeket felkutatni, ápolni, fejleszteni, amelyekből felépíthető az emberi boldogság temploma.”

Rövid *Bevezetés*ben (7—8. o.) vázolja az élet célját, hogy „a földön boldogokká, megelégedetté legyünk és másoknak is boldogságot, örömet szerezzünk”.

A *jellem* (9—12. o.) címen néhány meghatározást fejtetget s leszögezi, hogy „az erkölcsös jellem sajátosságai: jóság, jóakarát, nagylelkűség, becsületesség”. (Arranézve nem kapunk felvilágosítást, hogy miféle szempontok szerint adódnak éppen ezek a „sajátságok”).

Az *akarat művelése* (13—15. o.) részben az akarásnak a fontosságára mutat rá a jellemkialakulás szempontjából.

A *jellemnevelés az iskolában* (16—28. o.) fejezetben előbb keresi a magyar faj jellegzetes sajátosságait s ezeket a vallásosságban, hazaszeretethen, vitézségben, szabadságszeretethen, egyeneslelkűségben, őszinteségben és vendégszeretethen látja. (Hoggy tapasztalatból, kutatások nyomán, vagy mások könyve alapján jut éppen ezekhez a tulajdonságokhoz, arról megint nem szól.) Ezekre akarja építeni a „népiskolai nevelés kereteit”. A tanító személyéről beszél (a könyvnek egyik legjobb része), s azokról a kíváncsimezők, amelyeket a gyermekkel szemben támasztania kell. Elmondja még, hogyan kapcsolhatók be a növendékek az iskolai rendtartásba.

Tantárgyak a jellemnevelés szolgálatában (29.—82. o.) című fejezetben sorra veszi a népiskola tantárgyait és azok jellemnevelő erejét keresi. A legterjedelmesebb rész következik ezután *Történetek, mesék, példabeszédek stb. a jellemnevelés szolgálatában* (83—242. o.) címen. Ebben osztályok szerint csoportosítja a bibliai elbeszéléseket, történeteket és a meséket.

Jellemképező gondolatok (243—248. o.), *Iskolai ünnepélyek* (249—274. o.), *Szülői értekezletek* (275—279. o.), *A családi élet és a nevelés hatása a gyermek sorsára* (280—285. o.), *Pályaválasztás* (286—292. o.), *Jellemtanulmányozás* (293—296. o.) és *Jellemnevelést támogató versek* (297—332. o.) még az egyes fejezetcímek.

Mint azt már az előzőekben kifejezésre juttattuk, a könyv címe nem fedi a tartalmat. Pedig ez elsőrendű követelmény. A pedagógiai elv u. i. — mint azt *Dékány István: Pedagógiai elvek*, Bpest, 1936. c. könyvében kifejtette — közbülső helyet foglal el a norma és a pusztá technika között. Összekötő szerepet játszik az érték és valóság között. Az elvek még nem jelentik a megvalósítás módját, de a pusztá kíváncsimező hangoztatásánál mégis közelebb állnak a gyakorlatához. *Kolumbán* könyve pedig vagy kellősegeket hangoztat (pl. 20—21. o.), azaz normatív jellegű, vagy már kimondottan módszeres útmutatásokat tartalmaz. A jellemnevelés irányelveiről ellenben csak itt-ott találunk valamit elszórtan.

Legjobbban kifogásolható a könyvnek az a beállítása, amellyel hirdeti, hogy leginkább mesék, történetek és példabeszédek, valamint versek elmondásával lehet jellemet nevelni. Ez a felfogás — ma már jól tudjuk — téves. Alapja abban a megállapításban keresendő, amely, szerint „az akarat főmozgatója az értelem”. (13. o.) Erkölcsi nevelésünk sikertelenségének ebben az intellektualizmusban rejlik a gyökere. Századok óta innen indultak ki s még ma is vannak, akik ezt hirdetik. Márpedig az erkölcsi oktatás,

azaz az értelem útján való jellemnevelés, bár hozzátartozik a jellemképzéshez, annak csupán egyik része, s nem azonosítható az egészszel. Sok más nevelésméltató mellett legutóbb *Várkonyi Hildebrand dr.* fejtegette igen meggyőzően (*Nevelés és gyakorlati lélektan* c. közleményében A Cselekvés Iskolája VI. évf. 1—2. számában), hogy az akarás indítékai az értelem mellett elsősorban a reflex- és ösztönvilágban, a szokások hatalmában, az eszményekben és az érzelmelekben keresendők. — A nevelésnek valóban odáig kell juttatnia a növendéket, hogy egykor értelmé vezesse akarását és cselekvéseit. Az iskolai oktatás tehát betetőzője lehet az erkölcsi nevelésnek, nem pedig kiindulópontja s az elemi népiskolában főeszköze.

A „Népiskolai Tanterv és Utasítások” szintén utal erre, amikor írja, hogy „az erkölcsi életben három mozzanatot különböztethetünk meg: az erkölcsi érzést, az erkölcsi cselekvést és az erkölcsi belátást”. (80. o.) Majd másik helyen: „Eleinte a gyermeknek inkább csak homályos érzése van az erkölcsről; azután megtanulja a cselekvés módját és végül tudatosan, belátásból cselekszik... Ezt a sorrendet nem szabad a nevelésben megfordítanunk! Nem szabad a legfelsővel, az erkölcsi belátással kezdenünk, nem szabad először erkölcsi okoskodást adnunk.” (89. o.) Ezt végeredményben a szerző is hirdeti, amikor azt írja könyve elején, hogy az erényekre „nem annyira taníthatjuk, mint inkább rászoktathatjuk a gyermeket”. (11. o.) Annál meglepőbb, hogy a későbbiekben ezt a megállapítást nem követi.

Kétségtelen, hogy a mesék, mondák, bibliai történetek és hazafias versek nemcsak az értelemre hatnak, hanem érzéseket is keltenek. De ezzel szemben az is bizonyos, hogy az így felkeltett érzések legfeljebb csak az elhatározásig juthatnak, a cselekvés fokáig nem. Már pedig a jellem legfőképpen az állandó cselekedtetés és szoktatás segítségével erősödik. *Kolumbán* maga is érzi ezt, amikor írja: „A társadalmi életet szebbé, nemesebbé, jobbá csak az a nemzedék teheti, amelyik szebb, nemesebb, jobb társadalmi életet tanul élni az iskolában”. (7. o.) De ha ezt ilyen tisztán látja, miért nem jut el annak hangoztatásáig, hogy a jellemnevelés érdekében az iskolát kell gyökerében átalakítanunk, hogy igazi életközösségi iskola legyen, ahol nemcsak szóval nevelünk, hanem állandó cselekedtetéssel szoktatunk. Vagy komolyan azt gondolja, hogy mesével és elbeszélésekkel lehet a gyermeket élni tanítani?

A jellemnevelés kérdésében a legalapvetőbb lépés az, hogy a lélektani jellemet az erkölcsitől válasszuk külön. E nélkül bajos a tárgyhoz szólni. A szerző szintén megkísérli ezt: „Minden embernek van jelleme, még akkor is, ha ingadozó vagy következtelen; ez esetben megbízhatatlan jelleme van”. (20. o.) Mégsem tesz egy lépést sem abban az irányban, hogy az erkölcsi tartalomtól egyelőre független lélektani jellem erőforrásaira legalább rámutasson.

A szülői értekezletekről, a pályaválasztásról s a jellemtanulmányozásról különben sok megfigyelni valót tartalmaz a könyv. Csak helyeselhetjük pl. azt a kíváncsalmat, hogy a jellemlapok vezetése az iskolákban kötelező legyen, s azok kisérvék a tanulót osztályról osztályra. Ellenben azt hisszük, hogy az a hat megfigyelési szempont, amit hazafias meggondolás alapján állított össze, a gyakorlatban kivihetetlen.

Ezek a megjegyzések nem azt jelentik, mintha *Kolumbán* könyve nem volna értékes. Csak nem lett volna szabad a szorgalmasan összeválogatott mese-, vers- és elbeszélésgyűjteménynek ekkora keretet adnia. Minden hozzácsatolt elméleties fejtegetés elhagyásával egyszereűen és őszintén azt kellett volna hirdetnie, hogy a tanítótság munkájának megkönnyítésére összeválogatott egy csomó mesét, verset, mondát stb. Ha így adta volna közre szerzője, hasznos segítőtársat látnánk benne s örömmel üdvözlőnénk. Ilyenformán azonban azt a látszatot kelti, mintha *Kolumbán István* ezzel elintéztnek gondolná a jellemnevelés ügyét. S a nagyobb baj, hogy sok kezdő, tapasztalatlan vagy kevésbé széleslátókörű pedagógus ezt el is hiszi. E könyv elolvasása után még inkább megerősödik abbéli meggyőző-

désében, hogy mind vallásos, mind hazafias nevelői kötelességének megszemenően eleget tett, ha naponta egy bibliai történetet és egy történelmi elbeszélést vagy hazafias verset mond el tanítványainak, s abból leszúri a tanulságokat. Ha itt-ott kiérződnek a sorokból, hogy így is hozzá lehet valamivel járulni a gyermeksereg jellemének neveléséhez, s hogy mindez csak kis része annak, amit ezen a téren tenni kell, akkor nem emelnénk szót a könyv tartalmának ilyen beállítása ellen. Így azonban félünk, hogy nem az lesz a hatása, amit szerzője nagy jóakarattal és jószándékkal tőle vár, hogy t. i. a felnövő ifjú magyar nemzedék jellemesebbé acélosodjék, hanem sokak kezében az üres, jelszavas hazafias nevelés eszközévé válik. Pedig a könyvhöz írt ajánlásban *Móra László* olyan szépen mondja „minden sora egy célt szolgál: a mai jellemtelen korban jellemesre csiszolni a gyermeki és ifjú lelket”.

Észrevételeink megtételére elsősorban lelkiismeretünk kötelezett. Fel fogásunk u. i., hogy minden nyomtatott terméket, főleg azonban nevelésügyi könyvet — a köznevelésre tett hatása miatt — tárgyilagos bírálatban — nem csupán ismertetésben és dicséretben — kell részesítenünk. (L. *Néhány szó nevelésügyi folyóiratirodalmunkról* c. tanulmányunkat A Cselekvés Iskolája V. évf. 9—10. számában.) E meggyőződésünket különben *Kolumbán István* könyve is megerősítette, mert az ösztinteseget a jellem egyik alapvonásának tartja. (11. o.) Mikor munkájáról őszinte véleményt mondtunk, csak a könyvében is kifejezésre jutó kíváncsiságot és saját felfogásunkat juttattuk érvényre.

Jankovits Miklós dr.

Vitéz Komárnoky Gyula: Rajzkönyv. Kilencven oldal ábrával. Budapest, 1937. A szerző kiadása. Ára 7 P.

E rajzkönyv szerzője „a rajztanításra a pedagógia és lélektan törvényeit, szabályait alkalmazza és a rajztanítás alapjait kutatva, arra kívánja felépíteni a rajztanítást”.

Szól először a „benső szemlélet” utáni (intuitív) rajzolásról, majd, főként Eng H. magyarra is lefordított könyve alapján, de más szakmunkákat is felhasználva, vázolja a szabad gyermekrajz fejlődését, azután a „benső szemlélet” utáni rajztanítás és a gyermek rajztevékenységéből eredő rajzolás irányítása tekintetében kapunk tájékoztatót. Egy fejezet megkísérli a gyermek lelki fejlődését rajzolásának alapján megértetni és következtetéseket vonni belőle a rajztanítás elrendezésére és módszerére. Végül a tanítónak szóló, a táblai rajzra vonatkozó és a gyermek firkálásának és szabad rajzolásának irányítását elősegítő módszeres útmutatásokat kapunk. Ezek igen részletesek és a szerző kezétől származó gazdag, a leg-egyszerűbb firkavonalaktól kezdve egészen a mese- és versillusztrációig terjedő példagyűjteménnyel vannak megvilágítva.

A munka voltaképpen módszertani kézikönyv; irodalmunkban az első, amely az újabb lélektani kutatásoknak a gyermekrajz fejlődésére vonatkozó eredményeit teljes mértékben felhasználja, sőt módszeres fejtegetéseit épen ezekre építi fel. Kár, hogy ezek nem eléggé rendszeresek és helyenként megfogalmazásuk is nehézkes. Reméljük, hogy a gyakorlati értékű könyv hozzájárul a rajztanítás sikerességének fokozásához.

S—s.

Stelly Gizella: Beszélgetések 3—6 éves gyermekek számára. Kézikönyv kisdiednevelők és édesanyák használatára. Szerző kiadása. Budapest, 1937. 256 l. Ára: 7.50 P.

A magyar kisdiednevelésügy kiváló gyakorlati művelője hosszú felügyelői és övönői tapasztalatainak eredményét foglalja össze e szép és terjedelmes munkában. A gazdag anyag a gyermekkor érdeklődésének és beszélgetésének tárgykörét teljesen felöleli. A gyermek kicsiny világában megjelenő képeket egy-egy kerek teljességben látja az olvasó. A nagy művészet, mely e képek megrajzolásából kitűnik, abban áll, hogy bármily sokszínű is ez az anyag, mindig a gyermek lelki világán belül marad. Különösen érzékelteti ezt az a *szókincs és az a nyelvhasznat*, mellyel a mű

íródott. Az ösztönös és pótolhatatlan gyakorlaton nevelődött *gyermek-ismeret* kitűnő példái a kiválógatott versek és azok érzelmi tálalása. Bárhol nyitjuk is ki a könyvet, mindenütt a valóságos eleven kis gyermeket érezzük magunk előtt. A bevezető sorokban tudatosan is rámutat arra, hogy az óvodai nevelésben minden szemponton felül áll maga a gyermek. Tisztában van a gyermek figyelő képességével és azokkal a technikai fogásokkal, amelyekkel ezt esetleg még is hosszabbíthatjuk. Nem panaszkodik, de mindannyian tudjuk, hogy berendezéseinkben, felszereléseinkben sok olyan akadállyal kell küzdenünk, amelynek a megváltoztatása egyelőre nem áll módunkban. Különösen érvényes ez a gyermekismeretet legtöbbször nélkülöző szemléltető képeinkre nézve. Ezért jó tanácsot ad, hogyan tehetünk szert könnyen olcsó és örökké értékes szemléltető gyűjteményre. Ha helytálló az, hogy a gyermeknek elsősorban az az igaz ismerete, amit a maga erőfeszítésével szerez, akkor még inkább helytálló az az állítása, hogy az óvónőnek magának kell gyűjtenie az évi beszélgetésekhez szükséges szemléltető tárgyakat, képeket. Mert amit maga csinált vagy gyűjtött, azt mindig helyesen és szívesen alkalmazza. Szól a beszélgetések egyik fő táplálékáról, a képeskönyvekről is. Ezeknek hálás szolgálata különösen a gyűlekezési időben vehető igénybe.

„Az óvónéni úgy beszélgesse a gyermekkel, mint a jó mama.” Ez a legfőbb módszertani tanács. Helyesen hangsúlyozza azt, hogy ne csináljunk ezekből a beszélgetésekből súlyos tehernek érzett úgynevezett „beszéd- és értelemgyakorlatokat”. A fő az, hogy a legegyszerűbb módon, a legegyszerűbb szókincssel gyarapítsuk a megfigyelő képességet, érzékelést, szókincset és mélyítsük az érzelemvilágot. Tárgyilagosan becsüli meg a többi óvodai foglalkozások közt a beszélgetések értékét. A gyermek-ismerő tapasztalata szólal meg benne akkor, amikor a beszélgetéseket a gyermek megismerésének fontos eszközeként állítja be. Egyébként is az egész gyermekismeret alkalmazásának egyik szép eredménye és ebből a szempontból tarthat elsősorban a gyermektanulmányozó érdeklődésére és elismerésére számot.

Könyve jelentős a köznevelés szempontjából is, mert itt a tömegeket kezelő óvónők lehetőségeivel vet számot, amely kétségkívül más, mint a válogatott közönségű magánóvónké. És e jelentőségét fokozza az is, hogy olyan szülők, főleg édesanyák is nagy haszonnal olvashatják, akiknek gyermekei elháríthatatlan akadályok miatt a kisdedóvodát nem látogathatják. Így e könyvön keresztül kopogtat a magyar kisdedóvó szelleme e csatládok ajtaján. Vitéz Komárnoky Gyula rajzai is hozzájárulnak a könyv e célkitűzéseinek megvalósításához. cs. j.

Strasser János: A tanúvallomás kísérleti vizsgálata a gyermekkorban. Közlemények a Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézetéből. 10. szám. 80 lap. Szeged, 1936.

Strasser János bölcsészettudományi értekezésében nagy vonásokban összefoglalja a tanúvallomásokra vonatkozó eddigi vizsgálatok eredményét. Foglalkozik Mlle Borst, Franken, M. Zillig, W. H. Winch és Baade ide tartozó kísérleti eredményeivel. Ezek alapján állapítja meg azt a módszeres eljárást, amelyet alkalmasnak vél a kérdés további vizsgálatára. Az eddigi vizsgálatok kimutatták, hogy a tanúskodásban legfontosabb szerepe a felfogás, rögzítés és selejtezés folyamatainak van. Ezek a folyamatok szabják meg a tanúskodás értékét. A felfogás, rögzítés és selejtezés szellemi képességek, tehát teljesen megokolt annak a kérdésnek a feltevése, hogy a képességek ezek a fajtái fejleszthetők-e? Amennyiben fejleszthetők, vajon a mai nevelői eljárás alkalmas-e a tanúvallomás fejlesztésére.

Ezekre a kérdésekre keres feleletet a szerző képleirási kísérletek alapján. Strasser J. részletesen ismerteti a vizsgálatainak alkalmazott kísérleteket, leírja azok lefolyását és végül közli az értékelés módját és eredményét. Az elért eredményeket táblázatokba foglalva igyekszik szemléltetővé tenni. A kísérletek végső eredményeiből a szerző arra a követ-

keztetésre jut, hogy a tanúskodás megfelelő nevelői eljárással nagy mértékben fejleszthető.
Révész Emil dr.

Szántó Lőrinc: A magyar nyelv és irodalom tanítása. (A Gyakorló Polgári Iskola Könyvtára, XVII.) Szeged, 1937. 305 l. Ára: 12.60 P.

Anyanyelvünk pedagógiájának szakirodalmi sajátosan szegény. Ennek egyik oka — *Sándor István* szerint, aki először írt a könyvhöz — a magyar nyelv egyéni, különálló szellemi képlete, másik oka pedig a magyar nyelvi tanítás módszertanának hazafias jellegű, szónokias hatáskelésekre való beállítottsága. Szántó Lőrinc szakít a múlttal és új irányt jelöl. Elődje Mayer Blanka ismert műven, valamint Domokos Lászlóné és Blaskovich Edit úttörő alkotásán kívül nincs. Lényegében azonban mindkettőtől eltér. Az előbbtől módszeres ötleteinek gazdagságával és irodalmi tájékozottságával, a másiktól a polgári iskolai adottságok fokozottabb figyelembevételével. A polgári iskolában magasabbrendű esztétizálás helyett alapismereteket melyít. Főgondolata, hogy a magyar nyelv és irodalom a legnemesebb értelemben vett életnevelés tárgya, mert tanítási anyaga, problémái és gyakorlatai nem elvont elméleti tanulmányokat jelentenek, hanem az emberi élet szerves részeit alkotják. Az anyanyelvi oktatás szerteágazó kapcsolatait a következő csoportokban tárgyalja:

1. *Olvasmány és irodalomismeret.* Nem merül ki egyoldalúan az értékes tartalom megismertetésében, hanem a tárgyalás módjában és szempontjaiban válik jelentőssé. Lelki szükségletté teszi az olvasást, tehát olvasásra nevel. Míg azonban a magánolvasás lassan, észrevétlenül és sokszor öntudatlanul fejti ki üdvös hatását, addig a módszeres tárgyalásban mindez tervszerű tudatossággal történik. Hangsúlyozza, hogy az olvasmányok kiválasztásában lélektani szempontokat kell érvényre juttatni. Ismert szakmunkák alapján a következő fejlődési szakaszokat állapítja meg az irodalmi nevelésben: *hüvelykmatyi-kor* (2–4), *mesekor* (4–7), *Robinson-kor* (7–12), *hőskor* (13–14), *a regény és dráma kora* (15–16) és *a líra kora* (16–20 év). A fejlődési szempontokon kívül fontosnak tartja a helyi vonatkozásoknak, trianoni sorsproblémáknak, nemzeti jellemünk szemléltetésének, a mindennapi munka csendes hőseinek irodalmi ábrázolásait. Hibáztatja a historizmus túltengését és másodrangú olvasmányoknak olvasókönyvi szerepeltetését. Az olvasmánykiválasztás alapelveinek megállapítása után az olvasás forrásaival, fokozataival foglalkozik. „A tanuló akkor olvas kifogástalanul, ha az osztály a szöveg kísérése nélkül is tökéletesen megérti.” Az olvasmány módszeres tárgyalása a következő fokozatok szerint történik: I. Számonkérés. II. Ráhangolás. III. Célkitűzés. IV. Tárgyalás (bemutatás és elemzés). V. Összefoglalás és alkalmazás. Eljárását 14 jellegzetes anyagegységnek módszeres feldolgozásával szemlélteti. Elméleti fejtegetése így torkollik a gyakorlati művészi megoldásaiba.

2. *Nyelvismeret és nyelvápolás.* „A gyermek helyesen beszélő környezetben minden nyelvtani magyarázat nélkül jól megtanulja anyanyelvét. Ez a tény fontos tudást nyújt az iskolának” — írja; — azt ugyanis, hogy nyelvtanításunkat meg kell szabadítanunk a „logikai szörszállaságok lelket untató szellemétől”. A teljes leegyszerűsítés híve. Szabályok tanítása helyett az élő nyelv gyarapítása és értelmezése a cél. (Rokonértelmű szók!) A tanítás legyen szemléletes, induktív és mondattani alapú.

3. *Fogalmazás.* Nem módszertani, hanem lélektani kérdésnek tekinti. Hogyan kell a tanulóra hatni, hogy lelki tartalma kifejezésére törekedjék. Ez a titka a bátor írásbeli megnyilatkozásoknak. Ezt a lelkiállapotot érzelmi erők idézik elő s töltik meg feszültséggel. A szabad fogalmazás előtt is van tehát előkészítés, de ez nem a tartalomra, hanem az érzelmekre vonatkozik. Ismerteti Binet, Domokosné, Karstädt nyomán a különböző fogalmazványtípusokat. Dolgozatjavításnál csak néhány főhibát javított ki, a tanulók pedig csak óra végén jutnak füzetekükhöz. Bár erre máshol is láttunk példát, gondolkodóba ejt bennünket a megbeszélésnek ez a módja, mely füzetbeli hibákat füzet- és hibaszemlélet nélkül javít.

4. *Polgári ügyiratok.* Sok mondanivalója neki sincs erről az anyagról. A polgári iskolának valóban többet kellene foglalkozni velük, de talán felosztva, más tárgyak keretében is.

Szántó Lőrinc könyve korszerű munka, szerzője teljes tájékozottsággal, kiegyenlített elméleti és gyakorlati tudással csoportosította az anyanyelvi oktatás legtöbb időszéri kérdését. Módszeres elgondolásainak eredeti vonalvezetése, a historikus részeknek mai irodalmi anyaggal való helyettesítése különösen a mű első felét kitevő *részletes helyi tantervében* tűnnek fel. Túlzásai is ebben mutatkoznak, ezek azonban mitsem csökkentik munkájának értékeit.

Dobos László.

Lichtensteiger, Albert: Vom Schicksal des Sitzenbleibers. Luzern, 1937. Verlagsabteilung des Instituts für Heilpädagogik. 48 lap. Ara 3 P.

Az a népművelési szempontból megdöbbentő körülmény, hogy a svájci kisvárosi és falusi népiskolák tanulóinak 40%-a nem jut el a legfelső (nyolcadik) osztályba, indította meg szerzőnk vizsgálatait. Bár e nagyarányú elmaradásban egyéb körülmények is szerepet játszanak, egyik fő oka mégis az (esetleg többszörös) osztályismétlés; azért Lichtensteiger az ismétlő tanulók sorsának kérdését tette kutatása tárgyává, a thurgauai kanton népiskoláinak adatai alapján.

Rövid történeti bevezetés után közli tíz év (1925—35) idevágó statisztikai adatait: a tanulók és ismétlők számát általában és osztályok szerint (abszolút számokban és százalékban), majd a mulasztásokra vonatkozó kimutatásokat. Ezután bemutatja azt a 43 pontból álló kérdőívet, amelyet a kanton minden tanítójának megküldött, hogy — minden ismétlő tanulóról külön-külön — kitöltsék. Kérdései (a szükséges személyi adatok megrögzítése után) három csoportra oszlottak. Az első kérdéscsoport a családi viszonyokat kutatja: az öröklésre és a családi gondozás mértékére vonatkozó adatokat kíván; a második magának az ismétlő tanulónak, testi és szellemi képességeinek leírása; a harmadik az iskola, szülői ház, tanító és ismétlő tanuló egymás közti viszonyára vonatkozik; végül az utolsó kérdés magának a tanítónak az ismétléssel szemben elfoglalt álláspontját tudakolja.

A körkérdés eredményeként a szerző 445 ismétlő tanulóról (261 fiúról és 184 leányról) kapott használható adatokat. Ezeket az egyes kérdések sorrendjében számszerűen is csoportosítja és elemzi, majd sorra veszi az ismétlésnek a feleletekből kiolvasható okait. Ezek lehetnek: 1. külső tényezők: rossz családi viszonyok, sok mulasztás, testi gyengeség, érzékszervbeli fogyatkozások, kései beszédfejlődés, idegennyelvűség, módszer-, iskola- és tanítóváltozás, a tanító személyében rejlő körülmények, az iskolai szervezet (osztatlan iskola, nagy tanulólétszám), tantervi okok, a tanuló iskolára való éretlensége, környezete és 2. belső tényezők: általános szellemi gyengeség, az értelem (emlékezet, figyelem, felfogás) fogyatékosága, neuro- és pszichopátia, az érzelmi és akaratilag élet zavarai, jellemhibák. Igen érdekes az a 12 részletes jellemzés, amelyet a kérdőívek adatai alapján egy-egy gyermekről közöl.

Összefoglalva az eredményeket, azt találja a szerző, hogy Thurgau kanton ismétlőinek száma a kérdéses tíz év alatt 8.4%-ról 6.15%-ra esett; az ismétlés többnyire (90%-ban) az alsó négy osztályban történik; az I. osztályban az iskoláztatásra még nem érett gyermekeket éri; a gyengetehetségük kb. 75%-ot tesznek ki; a fent ismertetett külső és belső tényezők kb. egyenlő arányban szerepelnek az okok között. Végül néhány szóval arra is rámutat a szerző, hogy az állam mit tehetne az ismétlő tanulók számának csökkentésére, majd a felhasznált irodalmat sorolja fel.

Lichtensteiger alapos tanulmányának adatai területileg és számbelileg szűk körre s csak egy iskolafajra szorítkoznak; eredményei másutt és más iskolafajoknál arányaikban bizonyára eltolódónak, és ha az ismétlő előidéző tényezők minden gyermeknél sajátosan szövődnek s ezért külön is állapítandók meg, az mégis kiderült e vizsgálatokból, hogy az okok sok-

félék lehetnek és nem mindig csak a gyermekben vannak. Kikutatások, számbavételük és a megszüntetésükre való törekvés bizonyára apasztani fogja az ismétlők számát; ez pedig sem az egyén, sem a közösség szempontjából nem közömbös, mert sok az igazság Sternnek szerzőnktől is idézett szavában: az iskolai siker a legfontosabb feltétele a későbbi hivatásbeli és életsikernek.

Székelly Károly.

Müller-Freienfels, Richard: Psychologie der Wissenschaft. 254 l. Leipzig, 1936. Johann Ambrosius Barth.

Müller-Freienfels a háború utáni német tudományos irodalom egyik legtermékenyebb munkása. Megjelent műveinek száma elég tekintélyes. A szerző tekintélyét azonban munkásságának sokoldalúsága, gondolatának gazdagsága és több tekintetben újszerűsége emelik valóban megérdemelt magas fokra. A tudomány lélektanáról írt művében világos meglátással boncolja a mult és a jelen tudományának lélektani szerkezetét és megállapítja az egyes tudományok közötti szerkezeti összefüggéseket. Ezekből az összefüggésekből magyarázza az emberi művelődés mai állását.

A szerző ebben a művében is egészlélektani alapon végzi vizsgálódásait és ebből a nézőpontból rajzolja meg a tudománnyal foglalkozó embertípust. Ez a típus számos lélektani, társadalmi és lélektani szempontból meghatározott alfajban és csoportban jelentkezik. Müller-Freienfels nemcsak a meglevő tudásanyagot vizsgálja új nézőpontból, hanem ugyanazt teszi a tudományos kutatás módjának lélektani vizsgálatával is. A könyv felosztási módja is jelzi a szerző egészen újszerű tárgyalási módját. Mindig az emberiség mai teljes műveltségének összességéből igyekszik megfejteni a tudomány részkérdéseit és nem megfordítva, mint ahogy azt általában tapasztaljuk. A szerző abból indul ki, hogy a tudomány fogalma nemcsak tudást jelent, hanem jelenti azt a hatást is, amely a tudásból folyik, továbbá jelenti a kutatás tényét is. Kiemeli annak a jelentőségét, hogy minden elméletet gyakorlat előz meg, tehát minden tudomány öse a gyakorlat. Bizonyítja, hogy ma nem a régi értelemben vett tudós a tudomány képviselője, hanem a tudományának területén folyton előrehaladó kutató. Ebből következik, hogy a tudomány lélektanának vizsgálatánál nemcsak a résztudományok fejlődését és hatását kell figyelembe venni, de tekintettel kell lenni a tudomány művelőire, képviselőire, a tudományt űző embercsoportokra, társadalmi osztályokra, stb., mert mindezek rányomják a tudományra egyéniségük bélyegét. Ezért a szerző az ismeretelméleti szempontok figyelembe vétele mellett a lélektani szempontok elismertetésére törekszik. Ezek a szempontok irányítják figyelmét a valóság emberének valóban létező tudományára. Müller-Freienfels a tudomány fogalmában rejlő három mozzanatnak (tudás, kutatás, hatás) megfelelően fontosnak tartja a tudománnyal foglalkozó egyének lélektanának megismertetését, azután a tudásfolyamat és kutatás lélektanát és végül a tudás tárgyasításának lélektanát, beleértve az igazolás vagy bizonyítás tényét is.

A könyv további részében a tudománnyal foglalkozó osztályok (papok, írók, hivatalnokok, könyvtárvezetők, filozófusok, tanítók, stb.) kialakulásának és szerepének érdekes képét kapjuk. Kiemeli azt a történelmileg és lélektanilag egyaránt fontos tény, hogy majdnem minden meglevő tudománynak a tisztán gyakorlati életből való kialakítását a papoknak köszönhetjük és tőlük indul ki a világról való egységes kép kialakítására való törekvés. De nem kicsinylendő a többi tényezők szerepe sem. Érdekesen rajzolódik elénk a nemzedékek szerepe a tudományos eszmék fejlődésében. Az eszmék harca végeredményében az egyének és csoportok harca. Az eszmék fejlődése és az igazság haladása a művelődési mozzanatok részlete.

A tudományos kategóriák lélektanára áttérve részletesen és figyelmet keltően fejtegeti álláspontját a szerző. Szerinte a kategóriák nem a gondolkodásnak, hanem a cselekvésnek, a hatásnak, a gyakorlati állásfoglalásnak a formái. Véleménye szerint a kategóriák a legáltalánosabb és

legalapvetőbb fogalmak és állásfoglalások, amelyek szerint a külvilágot felfogjuk (tehát nem látja bennök az abszolút megismerés formáit) és ezért értéküket gyakorlati és elméleti alkalmazhatóságuk adja meg. Mely kategóriák a legjobbak, azt nem lehet általánosságban eldönteni, értékük az egyes tudományokon belül érvényesül. Ezért részletesen tárgyalja a megnyitástani, a szerves és szervetlen világ tudományainak kategóriáit, majd a kultúrtudományokét és végül a lélektanikat. A szerző röviden vázolja az egyes tudományok történetét alapvető kategóriáik szempontjából, és kiemeli e kategóriák közös vonásait. Elismer olyan kategóriákat, amelyek csak egyes rész tudományok szempontjából érvényesek. Ezek elismerése nem érvényteleníti a világ egységéről, vagy a tudomány egységéről alakított képet, ámbar előtérbe nyomul az a metafizikai kérdés, milyen kategóriák alapján gondolható el a világ, mint egész.

A szerző ezután a kutatás lélektanát tárgyalja, jól megvilágítva a kutatás három mozzanatának, a probléma feltevés, kidolgozás és megoldás mibenlétét. Kimutatja, hogy a tudományokkal foglalkozó egyének nem mindegyike rendelkezik egyforma képességgel a kutatás három mozzanatában, és számos esetben bizonyítható, hogy a kutatók a három mozzanat közül csak az egyikre vagy a másikra bírtak különös adottsággal. Vannak egyének, akik csak úgy ontják magukból a problémákat, a nélkül, hogy azokat rendszeres munkával meg is oldanák. Másokból meg a meglátás hiányzik, de annál kitartóbbak valamely adott kérdés megoldására irányuló munkában. Rövidre szabott ismertetésünk nem engedi, hogy a szerző ezután következő fejtegetéseit részletesebben ismertessük, de felhívjuk a figyelmet ezek rendkívül gondolatébresztő voltára. Így különösen érdekes a tudást kifejező formákról szóló, továbbá az „igaz” lélektanáról szóló rész.

Az igaz a valóságnak a megismerés által leginkább lehetséges megközelítése. Ami a tudást igazzá teszi, az a tudás értékelése, épp úgy, mint ahogy az érzéki benyomásban a szép jellegét a benyomáshoz járuló értékelés adja. Az abszolút igaz matematikai értelemben vett határfogalom, amelyet nem lehet elérni; végtelen valami, mint ahogy végtelen az a világ, amely megérteni akarja. A kutató tudós számára az igaz csak út, amely mindig újabb, csábítóbb célok felé vezet. Az igaz megismerésére való törekvés valóban tudományos célkitűzés, ismerete nagy érték, de mégsem az egyetlen, amely minden más értéket elhomályosíthatna. Az ember értelme csak a megtörténtre, valamint a létezőre vonatkozik és nem a leendőre, a majd csak létezendőre. Müller-Freienfels sorra veszi a tudomány ellen hangoztatott véleményeket, elismeri, hogy ma a tudományok számos ágában meddő tudálékoskodás kapott lábra; belátja, hogy az utolsó század tudományos lendülete olyan területen is érvényesíteni akarja egyeduralmát, amelyre még nem érett meg. De kétségtelen, hogy a tudomány nem a pusztá tudást jelenti, hanem mint élő valóság a mindenkori teljes művelődési állapotból folytonosan fejlődő valami, beleilleszkedve a meglévő művelődési anyagba, s ezt egyéni értékének feláldozása nélkül szolgálja. Az életnek a létező lehető igaz megismerésén kell felépülnie, azontúl pedig a *legyen* teremtő parancsának engedelmeskedjék.

Meggyőződésünk, hogy a „Tudomány lélektana” még sokszor lesz majd komoly megbeszélés tárgya, mert annyi gondolatot vet fel és olyan beállításban, hogy termékenyítő hatása nem maradhat el.

Révész Emil dr.

Ranschburg, Paul: Der Stand der jugendkundlichen Bestrebungen in Ungarn. (Különlenyomat a Zeitschrift für Jugendkunde V. évfolyamából.) Leipzig, Klinkhardt, 14 (187—200.) lap.

Ranschburg Pál egyetemi tanárnak ez a magyar ifjúságtanulmányról készült tömör összefoglalása első fejezetében az öröklés- és környezet-kutatás állásáról számol be, még pedig mind a kisebbértékűség megállapítására és kezelésére, mind az értékes elemek kiválogatására és védelmére vonatkozó kutatásokról és törekvésekről. A második rész azokat a hazai

intézeteket (négy egyetemi és kilenc más intézményt) és működésüket ismereti, amelyekben gyermek- és ifjúságtanulmányozás folyik; a harmadik fejezet felsorakoztatja az e körbe vágó tanulmányokkal fő- vagy mellékcélként foglalkozó legfontosabb tudományos és társadalmi egyesületeinket (szám szerint nyolcat), valamint ifjúságilektani alapon dolgozó iskoláinkat (Új Iskola, Családi Iskola stb.) és egyes szerzőknek fenti keretek közé be nem illeszthető önálló munkáit (itt helyre kell igazítanunk egy elírást: Darvas A. tanulmánya nem egy községi, hanem egy középiskolai osztály nyolcévi életéről szól).

A füzet világos és teljes képét adja hazai törekvéseinknek; nem pusztá címtár és felsorolás, hanem — amennyire a szűkreszabott terjedelem megengedte — kitűnően érzékelteti is az egyének és intézmények működésének irányait és eredményeit. Társaságunk és folyóiratunk, mint a magyar gyermek- és ifjúságtanulmányozás megindítója és központja szerve, természetesen több helyen és többféle vonatkozásban részesül a tudós szerző megtisztelő méltánylásában.

Az értékes tanulmány ugyan elsősorban a külföldieket kívánja tájékoztatni, de nagyon hasznos és tanulságos magunknak is, mert együtt találjuk benne a magyar ifjúságtanulmány törekvéseit és eredményeit, erre legilletékesebb tudósunk értékelésében.

Székelty Károly.

Szirmay—Pulszky: Genie und Irrsinn im ungarischen Geistesleben. 1935. München, Ernst Reinhardt. 212 l.

Az a pszichológiai irányzat, melyet Freud, Kretschmer elindítottak, bőven termi eredményeit. Különös szeretettel kutatják a szellemi élet nagyjainak életét és ezeken alkalmazzák elméletüket és mutatják ki, hogy mily mértékben helyes az. Az előttünk lévő könyv is a pszichiátria álláspontjáról szemléli a magyar szellemi élet kiválóságait három fejezetben. Az első fejezet az irodalmi kiválóságokat mutatja be, a második a festészet mestereit állítja elének, a harmadik pedig a két nagy magyar matematikus Bolyait boncolgatja. Az író törekvése: mindenkit beszorítani Kretschmer elméletébe és mindenkit feltalálni valami betegséget, legtöbbször szexuális természetűt, mint ezt Freud kívánja. Mert csakis ennek köszönhető, hogy Vörösmarty homoszexuális és szadista színezetű ember volt, mert szeretett férfiak közt lenni és szeretett vadászni. (41. l.) Ugyanígyen erőltetett dolog mindenütt Ödipus-komplexumot keresni. Érti maga is többször ezt a nehézséget, és ezért küzd sokszor önmagával, hogy miképpen magyarázzon akkor, amikor nem minden megy úgy, mint szeretné. Nagyon sokszor önkényes, Kossuthot teljesen egészségesnek tartja, pedig ugyanazzal az erővel, mint másoknál sikerült kimutatni betegségeket, talán nála is kimutatható volna. Az a szándéka, hogy kimutassa a zseni és az örület szoros összefüggését, nehézségekbe ütközik a festőknél is, sok hosszú életű festőnk van (III. l.), ami legalább is némi egészséget tételhez fel. Talán egyedüli elfogadható tétele, amit aláírhatunk, az, hogy a magyar irodalom külföldi ismeretlenségét nem csupán a nyelvi nehézségek okozzák, hanem a magyar érzés- és kedélyvilág, gondolkodásmód cyklothym természeté, ahová a Kretschmer-féle beosztás szerint a magyarság túlnyomó többsége tartozik. Teremtő nagyságaink mind cyklothym természetűek, kivéve Széchenyit, Madáchot és a két Bolyait.

A könyvet elolvastva az az érzésünk, hogy talán lehet ilyen szempontból is nézni az embereket, de van-e ennek egyáltalán értelme nevelői, egyetemes magyar szempontból és vajjon elméleteket szabad-e az igazság rovására felállítani. Mert a könyv elolvasása után felvetődhetik az emberben a gondolat, hogy a betegség az oka a szellemi kiválóságnak. A betegség legfőbb egy ideig lehet izgató hatás, de semmiestre sem a szellemi kiválóság oka. Mennyi örült van a nem zsenik közt és miért nem lesznek ezekből zsenik, ha a betegség kiváltó okként szerepelhet. Nem szabad okot és okozatot egymással felcserélni, mert nem szolgálja az igazságot az, aki ezt megteszi, ha még teljesen jó szándékkal is. Szellemi nagyjainknak nevelő

erejük is van, ha voltak is gyengéik, hibáik, nem való azt előtérbe állítani, nem bírja el mindenki az igazságot, főképp akkor nem, ha valaki meg nem állapodott korú. Lehet beszélni az irodalom, a szellemi élet nagyjairól akkor a fejlődő gyerekeknek, ha magában szóvirágos hazugságnak tartja mind, amit mondanak neki, mert nem szabad azt hinnünk, hogy a könyvnek a tartalma nem jut el hozzá. Nem tudom, végezhet-e külföldi viszonylatban jó szolgálatot az, aki a magyar szellemi életet ilyen beállításban mutatja be. Kapva kapnak rajta azok, akik a magyar szellem alsóbbrendűségét, betegségét hangoztatják. Még ha a legutolsó betűig is igaz lenne a könyv tartalma, akkor sem tartható helyesnek egyetemes nemzeti szempontból sem a magyar faj képviselőinek ilyen beállítása a külföld előtt. Ezt azért kell hangoztatnunk, mert hisz *német nyelven jelent meg a könyv*. Amint nem kiabáljuk ki szüleink esetleges hibáit, úgy nem állhatunk ki a világ piacára kikiabálni nemzeti életünk hibáit csupán azért, hogy egy tőlünk teljesen idegen faj elméleteit igazolni próbáljuk minden áron.

K. I. dr.

F O L Y Ó I R A T S Z E M L E.

MAGYAR FOLYÓIRATOK

A Cselekvés Iskolája. (VI. évf. 1—2. sz.) Molnár János hangsúlyozza, hogy a nevelőnek ismernie kell *a gyermek lelki fejlődése* útját, majd röviden jellemzi ennek egyes szakaszait. Vitéz Göndör Ferenc *testméreti adatok* felhasználására ad példát. A kaposvári polg. fiúiskola 732 tanulójának testmagasságát, súlyát és tudőbefogadóképességét vizsgálta meg 1932—1936 között; eredményeit táblázatokban és rajzokban mutatja be, végül e három tényező átlagos adatait képletszerűen is közli, hogy másoknak összehasonlítási alapul szolgálhassanak. (3—4. sz.) Sándor István, a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola magyar irodalom-tanára *kezdő főiskolásai és a tanári hivatás* viszonyáról számol be 70 hallgatójának írásbeli vallomása alapján (Milyen élmények és megfontolások vezettek a tanári pályára?). Kb. 30-an tisztán benső hajlamukat követve (szüleik és tanáraik példája nyomán, vagy könyvek, önképzőkörök, gyermekszeretük és tudásvágyuk ösztönzésére), a többiek nagyrésze különböző megpróbáltatások után (az állatlanság és tétlenség idegölő kényszerűségétől menekülve, a szülők ellenzésén keresztül, a kereskedelmi pályától való irtózásból, anyagi okokból és egyéb akadályokon át) került a főiskolára. Mindkét csoportban él azonban a nevelő-tanítói becsvágy, sőt többükben a szociális tanár eszményének elvszerű hitvallása is jelentkezik. — Várkonyi Hildebrand *Nevelés és gyakorlati lélektan* c. tanulmánya (11. és 12. közlemény) az akarás és érzelmi nevelés kérdéseit fejtegeti. Elemzi az akarás folyamatát, csoportosítja az indítékokat, aztán áttér a jellemalkítás szempontjából döntő jelentőségű érzelmek nevelésének kérdésére (bizonyos érzelmek elnyomása, mások felkarolása és kifejlesztése, az érzelmek szublimációja, a nevelők és a környezet szerepe), majd kiemeli és részletesen tárgyalja a gyermek- és ifjúkor sajátos érzései közül a félelem szerepét.

A Jövő Útjain 4. száma *A gyermek mint műértő* főcímet viseli. Cikktírói gyakorlati esetek bemutatásával és elemzésével azt bizonyítják, hogy a művészi nevelésnek fokozott mértékben kell figyelembe vennie a gyermek lelki világát, természetét. Az 5. számban *Lélekismeret — életismeret* főcím alatt S. Kis Terézia az individuálszichológiának a *tanyai kis magyarok nevelésében* való alkalmazásáról számol be, H. Révész Margit a *jellemfejlődés útját* rajzolja meg. Dénes Magda a *teszt módszer hatáiról* értekezik, Nyilas Vera pedig a *cselekvés és intelligencia* közti összefüggést vizsgálja a gyermek fejlődésében. A 6. füzet *Adler-emlékszáma*. Máday István összeállításában. Hazai és külföldi tudósok változatos emléksorai, Adler

mondásai és tanításai mellett több tanulmány méltatja munkásságát. Sz. Zechmeister Ida *Adler életét és hatását* vázolja, Máday István megállapítja az *individuálpaszichológia helyét a tudományok rendszerében*. Nemesné Müller Márta a *nevelés*, Seidler Regina és Zemplényi Eta a *nevelési tanácsadás*, Fischer Ödön a *pszichoterápia* területén való alkalmazását mutatja be, Takács István *egy meg nem értett serdülő* fiúnak e módszerrel való kezeléséről számol be, Spiel Oszkár azt fejtegeti; miként hasznosítható az *individuálpaszichológia az iskolában*, Krammer Jenő a rendszer szlovenszkói szerepével foglalkozik, végül egy rövid cikk adatszerűen összefoglalja a *magyar individuálpaszichológiai mozgalom történetét* 1909-től 1935-ig.

Budapesti Polgári Iskola (II. évf. 2. sz.) Szlavek Ilona arról elmélkedik, hogy a *gyermektanulmányozás jelentősége* nemzeti szempontból igen nagy, ezért ebbe a munkába való bekapcsolódásra buzdítja a tanárságot.

Búvár. (III. évf. 4. sz.) Ugron Gábor az Orsz. Stefánia Szövetség munkájáról számol be *Szociális embergondozás* c., képekkel és statisztikai adatokkal, táblázatokkal ellátott cikkben. (9. sz.) Juhász Andor *Emberismeret a laboratóriumban* c. ismerteti azokat a bécsi kísérleteket, amelyek az emberismeret lélektani vizsgálatát tűzték ki célul. Fontos magyar életkérdést vet fel Ambrus Tibor a 10. számban: két egyketérképen szemlélteti, *hol és mennyire csökken a születés hazánkban?* (12. sz.) S. Jankovich Adél írásban és képből mutatja be: *hogyan folyik a képességvizsgálat és pályaválasztási tanácsadás* az Orsz. Társadalombiztosító Intézetben.

Ethnográfia—Népelet. (2—3. sz.) Dégh Linda, Lajos Árpád és Volly István különböző nótás és egyéb *gyermekjátékokat* (betlehemezés stb.) ismertetnek.

Evangélikus Népiskola. (3. sz.) Satory Vilmos rövidségében is világosan ismerteti Jaensch eidetikáját; elmondja, hogy az *eidetikus (képrögzítő) gyermekek* száma helyenként 85—90%, testalkat szempontjából részben a tetanoid, részben a Basedow-típusúak közé tartoznak s rámutat a vizsgálatok eredményének a nevelésben és oktatásban (képzet- és fogalomalkotásban) való nagy jelentőségére. (4. sz.) Schranz Béla a *pszichoanalízis és a pedagógia viszonyát* vizsgálja; ismerteti a lélekelemzés történetét, kifejti lényegét, rámutat a túlzásokra és ajánlja tanulmányozását, mert ezáltal „sok zavaró, ismeretlen, legtöbbször kellemetlen jelenség fog megvilágosodni előttünk.” (12. sz.) Satory Vilmos a *nevelőhatás* kérdését világítja meg az öröklött hajlamok szempontjából; megkülönböztet szunnyadó, egy- és sokirányú alaptípust és tanácsokat ad a velük való bánásmódra.

Gyermeknevelés. (2. sz.) Dénes Magda a nagyon elterjedt „pletykapszichológia” miatt határozottan kívánja, hogy *laikusok ne végezzenek tesztvizsgálatokat*. Sz. Csillag Panni példákkal bizonyítja, hogy sokszor méltánylandó ok van az *engedetlenség mögött*. Kremsier Irma röviden ismerteti az *Új Iskola célkitűzéseit és alapelveit*. (3. sz.) Mérei Ferenc az iskolaválasztásnak a 10. évben felfemerülő kérdésére tájékoztatásul ismerteti a *gimnázium és polgári iskola követelményei közti különbségeket*, és kifejti, hogy az anyagi, családi és egyéb szempontokon kívül a gyermek értelmi típusát, színvonalát és általános fejlettségi fokát is figyelembe kell venni; így „polgári iskolába az a konkrét beállítottságú, átlagértelmű gyermek járjon, aki előreláthatólag 14 éves korában ki akar és tud lépni a tanulásból a munkába. Gimnáziumba viszont inkább az elvont fogalmi gondolkodásra beállított, átlagon felüli értelmű, logikai fegyelemre hajló gyermekek kerüljenek, akik 8 évet akarnak középiskolában tölteni”. Ezeket a sajátosságokat azonban szakszerű lélektani vizsgálatnak kell megállapítania. Halász Jenny a *Családi Iskola* életét ismerteti. (5. sz.) Sz. Csillag Panni a *gyermekkori félelmek* okaival és kezelésével foglalkozik.

(9—10. sz.) Nemesné Müller Márta és G. Lázár Klára arra adnak megokolt tanácsot: milyen *játékot* adjunk gyermekeinknek. Mérei Ferenc a *gombozó gyermek* mögött a fejlődésnek egy jelentős lépését látja meg; ez a 8—9. évben kezdődő, 13—14. évben virágzó, aztán hirtelen megszűnő játék egyéb tevékenységek mellett „a maga-alkotta jog” útján a konvenció kategóriája és a társadalmi realitás felé vezeti a gyermeket. A nevelő feladata nem a pusztá-tiltás, hanem inkább a gyermeknek abban az irányban való befolyásolása, hogy megtartsa a szabályokat, ne csaljon, tudjon gyűlölet nélkül veszíteni és elbizakodottság nélkül győzni. R. Goldzieher Klára megmagyarázza: mi minden magyarázata lehet annak, hogy egy gyermek *csúnyán ír*; hirdeti az íráslélektani ismeretek fontosságát a tanítóság körében, valamint azt, hogy az írászavarok vizsgálatát nem hírverő, magukat kellett, vagy műkedvelősködő álgrafológusokra, hanem tudományosan, gyermeklélektanilag képzett szakértőkre (külön megemlíti Társaságunkat) kell bízni.

Gyermekevédelem. (7. sz.) Szokolay Leó gyámsági törvényünk 60 éves jubileuma alkalmából megjelöli: melyek a *gyámsági ügy* reformjának leg-sürgősebb kívánalmai. (8. sz.) György Júlia *gyermekvédelmünk egy nagy hiányáról*: a kedélyéleti zavarokkal küzdő vagy azok veszélyének kitétt gyermekek lelki gondozásáról szól és ennek a hiánynak megoldását sürgeti; Both Antal *az osztályozás* kérdését feszegeti, (9. sz.) Ugron Gábor gyermekvédelmünk legközelebbi teendőire mutat rá, Stuhlmann Patrik a *moszkvai gyermekpalota* berendezését és életét ismertetve, kimutatja, hogy három nélkülözhetetlen tényező hiányzik belőle: az anya, az egyetemes emberszeretet és az Isten. Schmidt Ferenc *gyermekegészségügyi problémákról* értekezik. (10. sz.) Horony-Pálfi Aurélnak a *szociális gyermekvédelem* budapesti intézményeit áttekintő cikke után Felföldi János megfesti a *jó tanuló* arcképét, majd Heltai Miklós fejezi be az előbbi számban megkezdett cikkét *az osztályozás hatásáról*; sorra kerülnek benne: az osztályozás fogalma, gátló és segítő hatásai, végül a kérdés, lehetséges-e a kétféle hatás közt az áthidalás. (11. sz.) Csorna Kálmán azt fejtegeti, hogyan alakul a *gyermekorsó* a *házasság felbontása esetén* és bizonyos intézményes rendezést kíván. Fehér Gábor a *szelekció* néhány külső feltételével foglalkozik. (12. sz.) Petrányi Győző a *római gyermekvédelmi kongresszus és kiállítás* lefolyásáról számol be, Tóth Magda jól meglátott kérdést: *a gyakorló tanárjelölt, a gyermek és a tanári tekintély* problémáját veti fel, saját tapasztalatai alapján; A két utolsó számban Felkay Ferenc tanügyi tanácsnok ismerteti a fővárosnak az utóbbi két tanévben megvalósított és még tervezett *oktatásügyi rendelkezéseit*, majd Németh Péter törvényszéki tanácselnök ad gazdag tapasztalatokon épülő tanácsokat a *veszélyeztetett fiatalok* erkölcsi nevelésére.

Iskola és Egészség. Az V. évfolyam egész, 112 lapnyi terjedelmű 1. számát Németh László írta. A *Medve-utcai polgári fiúiskola* képét rajzolja meg benne az iskolaorvos szemével. Az iskola történetének rövid vázlatát követi az épület leírása, a szülővilág és a származás bemutatása, a családi életnek és színhelyének; a lakásnak rajza, a polgárista, különösen a serdülés korában levő fiú jellemzése, majd a testi adatok (hossznövés, testméretek, szerv-alkat) tanulságai, aztán a faji jellegzetességek kutatása, az értelmiség vizsgálata, a Cser-féle próbafüzetek segítségével, néhány érdekes kísérleti jellemrajz, osztályok összetétele (egyének és közösség), az egészségtanítás menete és eredményei, végül az egész tanulmányt befejezi az iskolából távozők után való kitekintés. A nagy írói készséggel megírt, érdekes műnek minélzüké miatt itt csak a fejezetcímeit sorolhattuk fel, de ezek is tanúságot tehetnek sokoldalú, gazdag tartalmáról.

Izraelita Tanügyi Értesítő. (12. sz.) Weis (Vihar) Béla megrajzolja a *zsidóság képét egy miskolci iskola körében*: a tanulók társadalmi szár-

mazását, táplálkozását, lakásviszonyait, egészségügyi gondozottságát, lelki-életét és tanulmányi eredményeit. Nemes Lipót a *bűnözésbe fejlődő zsidó gyerekek* megmentését szorgalmazza.

Katolikus Nevelés. (10. sz.) Tower Vilmos szerint a *képességvizsgálat a katolikus világnézet szempontjából* csak bizonyos fenntartásokkal alkalmazható. Értékelését abban foglalja össze, hogy „a képességvizsgálat hatalmas előnyeit az élet, a gyár, az ipar, a technika, a katonaság, az iskola kihasználhatja és használja is ki; de biztos és értékes eredményt csak mechanikai irányban, a részletekben, a felületen, a lényegtelen területeken várhat. Am többet, főképp eszményi és az egész személyiségre vonatkozó abszolút biztos eredményeket ne várjunk” tőle.

Kereskedelmi Szakoktatás. (2. sz.) Révay Zoltán az értelemnek és emlékezetnek az iskolai munkában való fontosságából kiindulva, a kereskedelmi iskolába lépő tanulók e képességeinek hamaros megismerése érdekében azt kívánja, hogy „az *értelmesség- és emlékezetvizsgálatok a felső kereskedelmi iskolában* rendszeresíttessenek; az értelmességvizsgálatokra a Boda-féle sorozat alkalmazását ajánlja, a tanulók emlékezetének sajátosságait pedig egy közömbös tartalmú vers megtanultatásával akarja kiismerni.

Kísdednevelés. (7—8. sz.) Hepp-Baján Ernő behatóan ismerteti a *magyar állami gyermekvédelem* multját és jelenét. (9. sz.) Büky Béla elmondja, miképp használható fel a *bábjáték a kísdednevelés szolgálatában*. (10. sz.) G. J.-né azt fejtegeti: miért lesz figyelmes, türelmes, nyugodt, derült a gyermek a *Montessori-rendszerű foglalkoztatás* mellett? (12. sz.) Kovács Margit pályaműve 120 gyermek környezettanulmányának adataira támaszkodva kimutatja, hogy alig 10—15% olyan család van a gyárvárosok és telepek világában, amely erkölcsi és anyagi támogatásra nem szorul, s ezért tervezetet ad arra, hogyan lehetne a gyermekek testi gondozását és nevelését a *napközi otthonok* útján ellátni.

Magyar Gyermeknevelés. (IV. évf. 3—4. sz.) Kenyeres Elemér kis-leányáról vezetett *gyermeknaplójából* özvegye közöl kivonatos részleteket: mese, vers, dal és kép a hároméves Évike életében. (5. sz.) Jászayné Holczner Magda ismertetését *Pósa Lajos* gyermekirodalmi nunkásságáról hat lapnyi szemelvény követi a nagy gyermekköltő műveiből.

Magyar Középiskola. (8. sz.) Zibolen Endre sokoldalú megvilágításban, gyermek- és ifjúságlélektani szempontokat is figyelembe véve, vizsgálja: milyen a *középiskola kapcsolata* más iskolafajokkal: a nép-, polgári és közép fokú szakiskolákkal.

Magyar Pedagógia. (7—8. sz.) Cser János az értelmességvizsgálatok negyvenéves multjának és módszereinek összefoglalása után az általa a Fővárosi Pedagógiai Szeminárium Lélektani Laboratóriumában 1934-ben megszervezett és folyóiratunk olvasói előtt egyes részleteiben már ismert *újabb magyar értelmességvizsgálatok* lefolyásáról számol be. Ismerteti az 5215 tanuló iskolafajta szerinti megoszlását, a tőle összeállított, 12 lapból álló próbafüzetet, az egyes próbákat és a vizsgálat eredményeit formai és tartalmi szempontból; különösen kiemelve a 4000 szóból álló, az előfordulás gyakoriságának számát is feltüntető korszótár jelentőségét. (9—10. sz.) Mitrovics Gyula kifejti, hogy a középiskolai *tanárképzés reformja* a szakképzés, a pedagógiai előkészítés és a helyes világnézet megszerzése terén milyen intézkedéseket kíván.

Magyar Tanítóképző. (9. sz.) Padányi-Frank Antal a *tanítói hivatás óráiról* szólva, felsorakoztatja azokat a konkrét eseteket, amelyeket diákjaival megtárgyalt. A tanulók közötti feleletei és nézetei érdekes bepillantást engednek az ifjúság lelkiületébe.

Nevelésügyi Szemle. (6—7. sz.) Zibolen Endre természetük összehasonlítása alapján megállapítja: miben álljon *a fiúk és leányok nevelésének eltérése* a középiskolában. Zentai Károly vázolja *a figyelem lélektanát és a népiszkolai tanító teendőit* a gyermek figyelmének helyes irányba terelésében és nevelésében. (8. sz.) Masszi Ferenc a mai nevelésügyi irodalomban ritkán bolygatott szorgalom fogalmát, kiváltó okait, akadályait, fejlesztésének eszközeit fejtegeti, majd tanítványainak nyilatkozataiból kiindulva azt keresi, hogy *a szorgalom erősítése a serdülőben* milyen eszközökkel érhető el. Terjék László *a gyermek és a filmoktatás*, Bodhaneczky Imre pedig, főként egy film megtekintése után tanítványainak feltett kérdések alapján *a film és a szakiskolai növendék* viszonyát világítja meg. Mindkét füzetben (6—8. sz.) Hajos Elemér számol le alkalmas, részben a saját gyakorlatából vett, nem egyszer kiáltó példákat idézve, a manapság módfelett elszaporodott *csodagyermek* kérdésével. A „túltermelés” okait az általánosan megnyilvánuló tehetséglázban, a szülők hiúságában, kapzsi önzésében, tájékozatlan elfogultságában, a családi és a gazdasági élet változásában találja meg. Nem elégszik meg azonban e „veszedelmes nevelésügyi fertőző betegség” okainak kikutatásával, hanem megfelelő tanácsokkal is szolgál a „nevelésügyi zűrzavarkeltők” hangoskodásától megtevészett szülőknek: a fejlődést nem szabad siettetni és a „feltűnő tehetséget a gyermekkorban csak mértékkel és hozzáértéssel szabad fejleszteni, különben a lángeszű gyermek saját magát égeti el.” (9—10. sz.) Várkonyi Hildebrand főként angol és amerikai lélekбúvárok szemlélésmódja alapján ismerteti *az átöröklés kérdéseit és a neveléslélektan* néhány vonatkozását, különösen a lelki átöröklés eddig szabatosan meg nem határozott fogalma tekintetében. Sorra kerül az általános intelligencia és az érzelmesség állandóságának öröklése, az öröklés törvényszerűségének pontosabb ismerete, az öröklés és környezet viszonya. Fejtegetéseiből azt a következtetést vonja le, hogy ha nem is tartunk még az öröklés és nevelés viszonyának végleges megoldásánál, mégis „világosabban látunk a részletekben, szabatosabban tudjuk a kérdéseket feltenni, egyes hibaforrásokat és balfogalmakat ki tudunk már küszöbölni”.

Néptanítók Lapja. (14. sz.) Gyulai Ágost arról elmélkedik, miben is áll *a gyermekkor boldogsága?* Úgy találja, hogy e kornak is megvannak a maga fájdalmai, a gyermekkor közmondásos boldogsága is csak illúzió. Antal Fülöp rámutat arra, hogy *a gyermek erkölcsi életének vizsgálata* kísérleti eljárással nehezen végezhető; mégis ő maga is végzett ilyen kísérleteket és sürgeti a gyermek környezetének és mindennapi életének figyelembevételével összeállított, az iskolára, otthonra, utcára, vallásra vonatkozó, saját viselkedésüket és mások magatartását megítélő kérdéseket. Be is mutat egy 41 kérdésből álló sorozatot, de hangsúlyozza, hogy a kapott feleleteket a gyermek tényleges viselkedésének állandó megfigyelésével ellen kell őrizni. (16—17. sz.) Padányi-Frank Antal gyakorlati alapon keres feleletet arra a kérdésre: igaz-e, hogy *a történelem az élet mestere*. Ezért tanítónövendékektől, középiskolásoktól és tanárjelöltektől választ kért erre vonatkozó kérdésekre; a feleleteket különféle szempontokból (a tanítás anyaga, módszere, a történelemnek az értelmi, érzelmi és akarati életre való hatása, valamint egyes történeti személyek hatása szempontjából) feldolgozta és azt a tanulságot vonta ki belőlük, hogy „a történelem erőit bele kell állítani a tanulók életébe”. Külön is kiemelik azt a megállapítást, hogy a feleletek „összességükben bizonyos állásból felvett gyermek- és ifjúságrajzot adnak. Úgyhogy itt lényegében a történelem síkján készített olyan gyermektanulmányról és ifjúságtanulmányról van szó, amely a tanítónak és tanárnak szempontokat adhat a gyermek és az ifjúság irányítására vonatkozólag”. (18. sz.) Bognár Gyula *Herczeg Ferenc és a gyermek* viszonyát rajzolja meg a nagy írónak elsősorban azon művei alapján, amelyekben a gyermek sajátos lelkivilágát, örömeit és bánatait, játékait és képzeletét állítja elénk, és megállapítja: „Herczeg Ferenc sú-

lyos nemzeti és társadalmi problémák között rajzol mindig hű képet a magyar gyermekről". Klaniczay Gyula az *Orsz. Gyermekvédő Liga üdültetési tevékenységéről* szól 1906-tól napjainkig. (19. sz.) Jankovich Miklós beszámol azokról az újabb kutatásokról, amelyek a *tanító személyisége* megrajzolását tűzték ki célul. (20. sz.) Lendvay Béla az *indirekt hatású nevelési eszközök* közt tekint szét és rámutat szerepükre a gyermek életének egyes fejlődési fokain. (22. sz.) Igen tanulságos Kilián Zoltán összeállítása: *Mit ad Európa rádióműsora a gyermekeknek?* Az összes európai államokra kiterjeszkedő beszámolója végül a magyar rádió műsorának felépítése közben szerzett belső tapasztalatokat ismerteti.

Tanulságosak a következő, külföldi tanügyi lapokból átvett vagy kivonatolt közlemények: 14. sz.: Amerikai kísérleti iskolák programja. 16. sz.: Az órák közötti szünetek hasznosítása. 17. sz.: Környezettanulmányozás tevékeny megfigyelés útján (Belgium új népiskolai tanterve). A nyughatatlan gyermek. A lengyel-sziláziai ipari telepek gyermekeinek idegessége és a baj orvoslása. 18. sz.: A munkanélküliek gyermekei és az iskola. 19. sz.: A kíváncsi magatartásra való készletés. 19. sz.: A milliomos gyermekek nevelése Amerikában. A mai gyermek. 20. sz.: Leckék a szenvedésből és a halálból. 21. sz.: Leszoktatás gyakorlat útján. A szabadkézi rajzról. 22. sz.: A közügyességek szerepe a jellemképzésben. A kezdő iskolásgyermek erkölcsi válsága. 23. sz.: A félénkség. 24. sz.: Az iskolai laboratórium tevékenysége az iskolai év elején. A gyermek tudatlansága.

Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. (71. évf. 1. sz.) Zibolen Endre a *középiskolai szelekció és a társadalom* viszonyát boncolgatja a szükséges gyakorlati intézkedésekre is rámutató tanulmányban. (3. sz.) Olasz Péter arra figyelmeztet, hogy a *szuggesztív szerepe a családi és iskolai nevelésben* végtelenül fontos, mivel „talán csak ezáltal sikerül a gyermek vagy a serdülő lelkivilágának centrumába tolni olyasmit, ami addig nála csak periférikus és kevésbé figyelemre méltatott volt”. Az a tény, hogy „a szuggesztív cselekvésfolyamat nevelést támogató vagy nevelést gyengítő, sőt megsemmisítő is lehet”, többféle — a szerzőtől pontokba foglaltan felsorolt — feladat elé állítja a nevelőket.

Pannonhalmi Szemle. (2. és 4. sz.) Várkonyi Hildebrand a *lélektani diagnosztikáról* értekezve vizsgálja „a konkrét emberismerés lehetőségeit és feltételeit, úgy, amint azok a jelenkor lélektani és jellettudományi irodalmában tükröződnek”. Vallja, hogy a minden emberismerésben benne rejlő szubjektív mag ellenére sem kell lemondanunk arról a reményről, hogy ennek módszerét exakttá tehetjük. A lelki diagnosztikának éppen az a feladata, hogy „megállapítsa a külső jelekből a benső felé irányuló megismerés hibaforrásait és azokat a feltételeket, melyektől e megismerésnek nagyobb valószínűsége függ”. Első lépésül bizonyos alapfogalmak (személyiség, jellem, jellemvonások, vérmérséklet, viselkedés) gondos szétválasztását kívánja; majd megállapítja azokat a típusokat, amelyeknek jelenlétére egyes esetekben következtetnünk kell. s gyors, de mélyre nem ható diagnosztikai jelekként a test- és koponyaalkatot, az arckifejezést, a kezét és az írást jelöli meg.

Pedagógiai Szeminárium. (4. sz.) Kováts Albert az elvek és módszerek bemutatása után előadja, hogy a Székesfevárosi Pedagógiai Szeminárium Lélektani Laboratóriumában Cser János vezetésével lefolyt s fentebb (1. a Magyar Pedagógiáról szóló beszámolónkat) már ismertetett kísérletek a korszótár összeállítása és a *külföldi és magyar gyermekek szókincsének összehasonlítása* terén azt eredményezték, hogy a 10—14 éves magyar gyermekek szókincsének zömét a nyelv leggyakrabban használt szavai alkotják.

Protestáns Tanügyi Szemle. (7. sz.) Z. Barra György a *lélektan és korszerű pedagógia* kapcsolatát keresve, előbb néhány módszertani elvet

taglal és kifejti, hogy korszerűnek azt a nevelési elvet mondhatjuk, amely a mai lélektan tételeivel igazolható; majd vázolja a lélektan fejlődését, abban mechanisztikus, fiziológiai, kísérleti, analízis- és alaklélektan korát különbözteti meg és mindegyiküket jellemzi pedagógiai értékesítésük szempontjából is. Zombor Zoltán azt kutatja: mi az *experimentális pszichológia szerepe a pedagógia kialakulásában*. Herbartból kiindulva, vázolja Wundt szerepét, aki felismerte, hogy a pedagógia sorsa a pszichológia fejlődésével szorosan összefügg és hangsúlyozza a gyermek lélektani megfigyelésének fontosságát; Meumann munkásságának jelentőségét abban látja, hogy „a kísérletet a neveléstudomány szolgálatába állította és követelte, hogy a pedagógia a gyermekből induljon ki, még pedig a gyermekpszichológia és ifjúságtanulmány eredményeinek figyelembevételével. Míg azonban ő „a kísérleti kutatások eredményeinek gyors alkalmazásával szemben mindenkor óvatosságot és higgadt tárgyilagosságot tudott tanúsítani”, addig Lay „nagyon sokszor messzemenő következtetésekre ragadtatja magát”. Rámutat a Lay és az amerikai gyermekkutatók túlzásai ellen irányuló támdásokra; azután jellemzi és a neveléstudomány szempontjából értékeli a kísérleti lélektan új útjait: „csak differenciális pszichológia segítségével juthat el a nevelő a növendék egyéniségének alaposabb ismeretéhez”, míg a wüzburgi iskola „a munkáltatásnak, az ú. n. munkaiskolának vetette meg komoly, és mély pszichológiai alapjait”. A konstitúciós pszichológiának és hatásának rövid méltatása után a szerző abban foglalja össze értékes tanulmányának eredményeit, hogy a ma divatos szellemtudományi mód-szerek sem a pedagógust, sem a lélekbúvárt nem elégíthetik ki maradéktalanul, vissza kell tehát tekinteni a kísérleti módszerek és irányok felé is, hiszen „a pedagógiában való kísérletezés óriási és azelőtt soha nem is sejtett eredményekkel gazdagította a neveléstudományt”. (8. sz.) Csanády Sándor a főváros népességének és tanulóifjúságának a vidékiekkel való, főként statisztikai alapon történt összehasonlításából úgy látja: *a magyar róna középiskoláinak hivatása* az, hogy „pihentagyú, egészséges idegzetű, friss lelkű ifjúságot küldjön a nemzet küzdőtereire”.

Székely Károly.

KÜLFÖLDI FOLYÓIRATOK

Jurnal Psihotechnica (megjelenik Bukarestben évenként ötször 32 lap terjedelemben). Szerkesztik: *J. M. Nestor* és *G. C. Bontila*. — *Vasil Pavlesen: Pályaválasztási tanács és a társadalmi rétegek* címen először a pszichotechnika elveivel foglalkozik, rámutatva arra, hogy a modern államok mind jobban számot vetnek az egyén teljesítőképességével és ennek munkafeltételeivel. A pszichotechnika ennek a két dolognak a felépítését és egymáshoz való viszonyát tanulmányozza. Az azonban, hogy az egyén tehetőségének megfelelő pályát válasszon, és az, hogy az egyének munkaal-kalmakat nyerjenek, nem a pszichotechnikus, hanem az állam feladata.

„A pszichotechnika sok vonása megegyezik a társadalomtudományokkal” mondja *Pavlesen*, ezért a pszichotechnikusnak ismernie kell annak a társadalomnak tüneteit, amelyben dolgozik. Nem lehet a pszichotechnikus egyszerű eszköze egy gyárnak, iskolának, iparosnak, vagy akármilyen intézménynek. Feladata szerinte az, hogy „végrehajtja az állam nagy terveit és ennek művelődési, gazdasági, politikai és erkölcsi jellegű érdekeit előmozdítsa”. A foglalkozási ágakról szólva beszél az e téren mutatkozó társadalmi felfogásokról. Megkülönböztet „foglalkozás”-t és „mesterség”-et. Példákkal világítja meg a ma is gyakori idegenkedést a „mesterségek”-től. Különösen a fiatal, hagyomány nélküli államokban gyakori ez a jelenség. Megjegyzi, hogy Romániában már jelszó lett, „hogy olyan országban vagyunk, ahol mindenki hivatalnok lesz”. Foglalkozik a munka eredményes vagy eredménytelen voltánál okaival, s megkísérli azután megvilágítani azt, hogy hogyan lehet segíteni e helytelen jelenségeken, a gyakorlati pályákat megkedveltetni, a munkanélküliséget megszüntetni. A különböző fog-

lalkozások értékelésében mutatkozó helytelenségeket csak az egész társadalom gyökeres megváltoztatása szüntethetné meg. Ebben pedig nagy szerepe van a hagyományoknak és az államnak. Szerinte a tudományos és hivatalnok-pályákról a fizetés csökkentésével át lehetne kényszeríteni a tömegeket a gyakorlati pályákra. Iskolareform szükségességét hangoztatja; a néptelen gazdasági iskolákat be kellene népesíteni, és erre ajánl néhány módot. Foglalkozik végül a szóban forgó „foglalkozási” ágak kedveltségének mélyebb okaival, s megállapítja, hogy, a gyakorlati foglalkozási ágakban a kereseti lehetőségeket „biztossá” kell tenni, szemben az eddigi állásokkal, ahová legtöbbször csak a „nyugdíjasság” miatt mennek.

Al. Chiapella: Katonai pszichotechnika c. tanulmányában a katonai gépkocsivezetők pszichotechnikai vizsgálatát ismerteti. Minden jelöltnek orvosi, pszichotechnikai és ismereti vizsgán kellett átesnie. A vizsgálat egyéni és csoport-vizsgálatokból állott. Az 500, nagyjából 22 éves jelöltet iskolavégzettség szerint csoportosította. Az egyéni vizsgálatok között szerepelt: szemmértékpróba, térlátás; erkölcsi hibák megkeresése (Pressey). A csoportvizsgálat: általános intelligencia, figyelem-próba, mozgás-próba, megfigyelőképesség.

Az elért eredményeket összegezték és osztályozták a jelöltek teljesítményeit s azt tapasztalták, hogy a pszichotechnikai vizsgák eredménye azonos az ismereti vizsgák eredményével.

Csiby Ágnes.

IFJÚSÁGI IRODALOM.

MIT OLVAS AZ IFJÚSÁG?

Számos magyar folyóiratnak ezzel a tárggyal foglalkozó tanulmánya után érdekes változatként az erdélyi diákság olvasmányairól számol be a Kolozsváron megjelenő *Hitel*-ben Lazányi Endre, *Mit olvas a diákság?* címmel. Szembeszáll azzal a téves nézettel, hogy „kisebbségi magyar diák ne töltse idejét regényolvasással, hanem tanuljon, úgy sincs elég ideje még a tanulásra sem”. Elégtétellel állapítja meg, hogy az erdélyi diák is szorgalmasan olvas, tehát kár, sőt bűn volna az irányítást elhanyagolni. Ujváry Lajos ismert adatgyűjtése nyomán kérdőíves módszerrel közelítette meg diákjainak irodalmi érdeklődését. A nyert válaszok, amelyeket szemléletes táblázat is mutat, nagyrészt megegyeznek a magyarországi diákokéval. Ugyanazok az írók és művek ugyanúgy és ugyanakkor válnak az erdélyi tanulók körében is népszerűvé. A névsoron meg sem látszik, hogy idegen környezetben élő magyar diákokról van szó, csupán az tűnik fel, hogy az erdélyi írók egyáltalán nem szerepelnek. Tamási Áron képviseli őket egyetlen szavazattal. A nálunk oly szépen fejlett erdélyi író-kultusznak, mely Nyirőért és Kós Károlyért színházakat töltött meg esténként, éppen Erdélyben nincs iránya és ereje az ifjúság körében? Vagy talán az iskolai könyvtárak anyaga hiányos ebből a szempontból? Viszont a tanulók ott is a legkevesebb olvasmányukat kapják ebből a forrásból. Szerző másik kérdése az volt, hogy *miért szeretsz olvasni?* „A könyvek megtanítanak élni” — felelte egy ötödikes gimnazista. Abból a szempontból, hogy találtak-e olyan regényalakot, akit eszményképül választhatnak, leginkább a 14–16 éveseket találta érzékenyeknek. Megfigyelte, hogy akire egyetlen könyv sem volt hatással, azok mind a ponyvát, a detektív- és kalandorregényeket szeretik. A legjobb könyveket — saját bevallásuk szerint — *nem* az ifjúsági könyvtárból kapják. Lazányi is megemlíti az okot, hogy a régi, elavult könyvtárak csak a kisebb tanuló igényét elégíthetik ki, a nagyobbét nem. Így kapja kézbe aztán az ifjú, irányítás nélkül, az innen-onnan szerzett olvasmányokat. Persze megakad a ponyvánál, aminek érdekfeszítő volta nem engedi figyelmét más felé irányulni. Természetesen hamis irodalmi értékelés alakul ki benne, amivel társait is károsan befolyásolja. A kisebb elit azonban szereti a jó könyveket, de azok közül is — az újakat.

A trianoni határon túl nevelt magyar ifjúság könyv-problémái tehát csaknem azonosak a miennkel. Ha van is benne nyugtalanító, ami az ellátás elégtelenségére vonatkozik elsősorban, másfelől megnyugtató is számunkra. A kiválasztott kedvenc írók és művek kivétel nélkül — magyarok.

*

A gimnazisták és polgáristák irodalmi érdeklődésének irányait több, egészen részletes adatokat nyújtó tanulmányból ismerjük. Ifjúságunk olvasmányszükségletének mennyiségi és minőségi feldolgozása szinte hiánytalanul válik egy vidéki iskola értesítőjében megjelent cikkel, amelyben *Goitein György dr. tanár Mit olvasnak a kereskedelmisták?* címmel egy eddig nem vizsgált tanulmányanyag olvasmányait ismerteti. (Különnyomatban is, *Kaposvár, 1937.*) A tanulóknak fele, sőt felső osztályokban 60—80%-a havonként átlag 2—4 könyvet olvas. Érdekes, hogy a havonta 10-nél több könyvet olvasók az alsóbb osztályok tanulói közül kerülnek ki, ami a felsősök nagy elfoglaltságával magyarázható. Akadtak még harmadikosok is, akik Jókaitól egyetlen művet sem olvastak! Viszont néhány osztályban Gárdonyi nagy olvasottsága az oka nagy mesemondónk háttérbeszorulásának, bár az ifjúság körében kétségtelenül ő a legismertebb. A vidékről Kaposvárra bejáró tanulók sokkal olvasottabbak, mint a helybeliek. Ennek oka az, hogy a vidékiek jobb tanulók, jobban kiválasztódott anyag, mint a helybeliek, akik közé sok olyan is bejutott, aki más iskolában nem boldogult, s így szellemi igényei is csekélyek. De az oda- és visszautazgatás unaloműző órái is kétségtelenül szerepet játszhatnak abban, hogy a vidékiek javára billen a mérleg. Detektívregényt 30—40%-a olvas, egyik-másik 25-öt is elolvas havonta. Ezzel szemben a mai írók közül alig ismernek egy-kettőt. A harmadikosoknak is csak egyharmada olvas mai írótól, ellenben a negyedikesek már csak tőlük! *Gulácsy és Zilahy* a legnépszerűbbek. Mai külföldi írótól csak a könnyebb fajsúlyúak jutnak el hozzánk, idegen nyelven pedig az egész iskolában csak négy tanuló olvas. A szépirodalom teljesen háttérbe szorítja a tudományos könyveket. A kedvenc művek — egy kivétellel — mind prózaiak. Utóbbi jelenségek teljesen megegyeznek a középiskolásoktól kapott adatokkal. Érdekesek a napilap- és folyóiratolvasásról nyert adatok. A tanulók 80, a negyedikesek 100%-a rendszeresen olvas újságot, legtöbben nem is egyet. Folyóiratot az alsó osztályosok 60, a harmadikosok 85, a negyedikesek 100%-a olvas. A napi eseményekkel tartott erős kapcsolat, a nagyfokú érdeklődés a ma történései iránt talán az egyedüli jellemző a kereskedelmisták olvasmányaira azon kívül, hogy színvonaluk alacsony. Ez érthető, hiszen még a polgári iskolából is a tanítóképző által lefőlözött anyagot kapja.

*

Egy gyermekkor könyvei címmel *Illés Endre*, nemrég Baumgarten-díjat nyert jeles esszéistánk visszaemlékezést írt a *Tükör* decemberi számába. Kissé érzelmes írásából őszintén csendül ki egy könyvek közt nevelkedett gyermek szépség szerete. Legnagyobb élménye, akivel valósággal együtt élt: Dörmögő Dömötör úr volt, Sebők Zsigmond halhatatlan mesehőse. A nagy élmény mellett a betű hozta számára a nagy lelki sérülést is. Mint vidéki úrifücskát apja tanította az ABC-re, idegesen, türelmetlenül. Riadtan, szégyennel és megalázkodásoktól terhelten örökké a következő anyagot tanulta délelőtt, hogy délután jobban megfeleljen. A közösségből kizárt és lombikba zárt gyermek küzdelmes lelki életére megkapó s jellemző részleteket kapunk Illéstől. Az igazi nagy csalódást Münchhausen hozta, akinek meséit a hazugság iskolájának belyégzi — méltán. De egykori könyvespolca elé állva felsorolja a többiekét is, amelyek ugyancsak nem tetszettek. Például a *Grimm-mesék*. Alakjai (Piroska, Jancsi, Juliska, Hamupipőke, Hófeherke) bután s együgyűen viselték sorsukat. Nem szerette *Hauff meséit*, amelyekből vérgőzös, kegyetlen világ riasztotta. A *Tamás bátya kunyhója* édeskés giccsnek érezte. És végül — bár maga is

érzi, hogy ezzel megbotránkoztat — nem szerette De Amicis *Szív*-ét sem. Megszégyenítőnek tartotta a sok becsületes jellemet. Elcsüggesztették. Ellenben „egy másik élet kellene ahhoz, hogy el tudná felejteni” *Ander-sent!* És a többi: Dickenst, Odysseust, Vernét, May Károlyt. Ezekbe az emlékekbe azonban már a kamaszkor első ízei vegyülnek.

Illés Endre eredeti állásfoglalása néhány ifjúsági remekmű ellen és mellett épen azért érdekes, mert *egyéni*. S mivel minden gyermek hord magában efféle nyugtalanítót, nem lehet cikkét gondolkodás nélkül félretenni.

Dobos László.

TÁRSASÁGUNK ÉLETE.

Répay Dániel (1869—1938). A magyar pedagógia és a Magyar Gyermektanulmányi Társaság egyik legbuzgóbb és legönzетlenebb munkását vesztette el Répay Dánielben. Az utolsó három-négy évtized minden nevelési mozgalmában részt vesz, alig van olyan pedagógiai megmozdulás, melynek lelkes kezdeményezői között ne látnók ott Répay Dánielt. Az agilitás talán legjellemzőbb tulajdonsága, nyugdíjas korában is figyelemmel kísérte a nevelés belföldi és külföldi mozgalmait, s mindig szenvedélyesen agitált a felismert jó érdekében magáért az ügyért is, fiatalon és öregebb korban, tehát akkor is, mikor már jól érezhette, hogy az új munka fiatalokra vár.

Nagy László munkás gárdájához tartozott, így munkásságának javarésze a század elejére esik. Nagy László fellépése jelentős fordulatot jelent a magyar nevelés történetében. Ő alapozza meg Magyarországon az eszménykereső pedagógia után az útmutató pedagógiát. Az útmutatást pedig e század elején egy fiatal tudomány, a gyermektanulmány tette lehetővé. Ament, W. Stern, Meumann, Preyer alapvető művei mellett a magyar pedagógiában Nagy László és Ranschburg Pál alapvető munkáin kívül alig találunk jelentős műveket. Annál nagyobb az érdeme Nagy Lászlónak, hogy mikor 1906-ban *A magyar gyermektanulmányozás mai állapotáról* tartott előadást a Magyar Filozófiai Társaságban, egy újkori Kazinczy lelkesedésével tartja számon mindazokat a műveket vagy értekezéseket, melyek a magyar gyermektanulmányozás ügyét felkarolják. De legnagyobb érdeme, hogy megcsinálta a tudományos seregszámlát, számbavette az embereket: *kit hogyan használhat fel legjobban a meginduló munka érdekében*. Nagy László jól fel tudta mérni az emberek értékét s meg tudta jelölni kinek-kinek az őt megillető helyet. *Répay Dánielt Nagy László szemelte ki munkatársának, s benne a Magyar Gyermektanulmányi Társaság oly lelkes agitátorra lelt, hogy a mesternek*

nem kellett csalódnia benne. Répay Dániel csaknem egy fél-századra nyúló pedagógiai irodalmi munkásságát és gyakorlati nevelő munkáját vázolni itt nincs terünk, de annál elevenebben áll előttünk Répay lelkes alakja, ha arra az agilis munkára gondolunk, melyet mint a Magyar Gyermektanulmányi Társaság és Lélektani Társaság főtitkára és a Szülők Iskolája igazgatósági szerepében végzett. Szinte gyermeki lelkesedéssel hozzánőtt a Társasághoz, hűséggel ragaszkodott hozzá, részt vett az előadásokon, vitákon, agitált pedagógusok és szülők között. Fáradhatatlan munkájáért sohasem kapott és biztosan nem is várt jutalmat. Magát a munka alkalmát érezte jutalomnak. Akár iskolai, akár adminisztratív vagy iskolán kívüli munkáról volt szó, a gyermektanulmányozás szempontja mindig irányítója volt. Elméleti munkára is ez indította leginkább. Ezért ismerteti lelkesen és fáradhatatlanul a belföldi és külföldi mozgalmakat. Meumann Zeitschrift für experimentelle Paedagogik-ját, kiemelve annak tudományos és gyakorlati szempontjait, kimerítően ismerteti 1909-ben *A Gyermekek* olvasóival. Ugyanebben az évben örömmel ad hírt a berlini gyermektanulmányi mozgalomról, melynek a mi gyermektanulmányi mozgalmunk kiváló szervezetében és gyakorlati eredményeinek sokaságával nagy erőssége és ösztönző útmutatója volt.

1913-ban részt vesz mint Nagy László munkatársa a Gyermektanulmányi Kongresszus megszervezésében. Ballai Károlylyal együtt szerkeszti a Gyermektanulmányi Kongresszus Naplóját, és ebben megjelent cikkei is mutatják, hogy kitartó híve Nagy Lászlónak, hitet tesz az induktív pedagógia mellett, levonva annak a gyermektanulmányban érvényesülő gyakorlati következményeit.

„A gyermektanulmánytól irányított pedagógia ma már az indukció útján fejlődik tovább. Tapasztalati tudománnyá lett... az adott valóságból, azaz magából a fejlődő és nevelődő gyermekből indul ki... A pedagógiának ezt az új irányú fejlődését nem hagyhatják figyelmen kívül a szakiskolák sem, ha a korral haladni akarnak s az induktív neveléstudomány megállapításait növendékeik számára értékesíteni kívánják.” És ugyane Napló egy másik cikkében mily lelkes örömeinek ad kifejezést, amiért a VI. ker. tanítóképző a lélektani laboratóriumot a nevelés ügyének szolgálatába tudta állítani.

Ha nem is volt irányadó pedagógus, de csodálatos érzékel megérezte az új irányt jelentő mozgalmak jelentőségét és az aktuális mozgalmakba még előrehaladott korában is fiatalos frissességgel tudott beilleszkedni. Nem tartotta sohasem lezártnak tudását: iskolával és élettel mindig kapcsolatban tudott maradni. A Magyar Gyermektanulmányi Társaság, kartársai és a Szülők Iskolájának résztvevő tagjai megilletődött lélekkel őrzik emlékét.

Kemény Gábor.

Igazgatótanácsi ülést hívott egybe elnökségünk 1937. december 12-én. Az ülés napirendjén az előadóesték megszervezése, szerkesztői ügyek, múzeumi ügyek szerepeltek. Az igazgatótanács elhatározta, hogy ez évi előadóestéit „Szülők iskolája” címen fogja megrendezni és az előadássorozat ügyeinek intézésére *Stuhlmann Patrik dr.* főigazgató mellé *Padányi-Frank Antal dr.* tanügyi főtanácsost és *Koszferszitz József dr.* Szent Imre-kollégiumi igazgatót kérte fel. Folyóiratunk szerkesztési ügyeiről *Cser János dr.* szerkesztő-főtítkár tájékoztatta az igazgatótanácsot. Beszámolójában kérte, hogy találjon módot az igazgatótanács az anyagi ügyek rendbehozatalára.

Nyugtázások: 1936. évre: Messzner Sebestyénné, Stelly Gizella; 1937. évre: Árpássy Gyula, Ballai Károly, Bartoniek Júlia, Blaskovich Edith, dr. Bodó Sándor, vitéz dr. Duzár József, Ekamp Nándor, Falábu Teréz, vitéz Fraknóy József, dr. Gáspár Pál, gróf Károlyi Viktorné, dr. Kárpáti Jenőné, Lechnitzky Gyula, Messzner Sebestyénné, Medgyessy Zsófia, Moravcsik Gyuláné, Paulini Ibolya, Répay Dániel, dr. Stuhlmann Patrik, Stelly Gizella, Szarvák J. Karitász, Szekula Katica, Szlavek Ilona, Takács Gyula, Tamás Viktor; Áll. Tanítóképző, Pápa; Angolkisasszonyok Tanítónőképző Int., Veszprém; Bp. VII. Áll. Tanítónőképző; Ers. Tanítónőképző Szem., Baja; Isteni Megv. L. Tanítónőképző, Sopron; Kir. Kat. Tanítóképző, Győr; M. Kir. Áll. Garay Gimnázium, Szekszárd; Polg. Isk. Tanárképző Ped. Fil. Tanszéke, Szeged; Polgári Leányiskola, Újpest; Polgári Leányiskola L., Magyaróvár; Szent Orsolyar. Tanítónőképző, Dombóvár; Szent Orsolyar. Tanítóképző, Győr; 1938. évre: Ballai Károly, Moravcsik Gyuláné, Áll. Polg. Isk. Tanárképző Főisk. Gyak. Iskolája, Szeged; Áll. Kossuth Lajos Gimnázium, Pestszenterzsébet; Angolkisasszonyok Tanítónőképző Int., Veszprém; Bp. Szföv. Pedagógiai Könyvtára.

Tavas Iván.

INHALTSANGABE. — RÉSUMÉ.

Von K. Székely.

K. Székely: Zum Gedächtnis Dietrichs Tiedemanns, des ersten Kinderforschers. (S. 49—51.) Vor 150 Jahren, i. J. 1787, erschien in den Hessischen Beiträgen eine Abhandlung vom Marburger Philosophie-Professor D. Tiedemann, worin er Aufzeichnungen über die seelischen Erscheinungen seines Sönnchens gibt und diese zu erklären sucht. Verf. charakterisiert diese frühesten Kinderbeobachtungen der Weltliteratur kurz nach Inhalt und Form und weist auf ihre Bedeutung hin.

P. Draskovits: Psychologische Untersuchungen zur Feststellung der Reife für die höhere Schule. (S. 52—70.) Verf. arbeitete mit dem 13 Tests enthaltenden Testheft Burkersrode's (s. S. 52, Anm. 2), das er — mit einigen unbedeutenden Abänderungen — ins Ungarische übersetzte. Es wurden 412 Knaben u. Mädchen aus 11 verschiedenen Schulen der Stadt Szeged untersucht und ihre Leistungen nach der Punktzahlmethode bewertet. Die Leistungen blieben zu $\frac{2}{3}$ unter dem Mittelwert (s. Tab. 2); die untere Grenze der annehmbaren Leistungen (85 Punkte von den optimalen 213) erreichten 114 Schüler (27.91%). Die Leistungen wurden nach Punktzahl und Prozent (Tab. 3), sowie nach Beruf der Eltern (Tab. 4) zusammengestellt. Verf. bespricht sodann seine Erfahrungen mit der Testreihe, die er — allerdings mit kleineren Verbesserungen, besonders in der Reihenfolge der einzelnen Tests — zur Feststellung der Reife für die höhere Schule geeignet fand. (Aus d. Pädagogisch-Psychologischen Institut der Universität Szeged. Vorstand: Prof. Dr. H. Várkonyi.)

Dr. J. Cser: Wortschatz des ungarischen Kindes im 10—14. Lebensjahr. Häufigkeitswörterbuch. (S. 71—132.) Die große Bedeutung der Sprache des Kindes für den Unterricht ist seit langem klar, doch beschäftigte man sich mit ihrer eingehenden Ausforschung erst in den letzten Jahrzehnten. Reichen Stoff in dieser Hinsicht finden wir im französischen, vor allem aber im amerikanischen Schrifttum (s. die Fußnoten S. 72—73), wo dem Häufigkeitswörterbuch Kaedings ähnliche Zusammenstellungen in großer Zahl vorhanden sind.

Den Stoff unseres Wörterbuchs sammelten wir mit der Methode der sogenannten freien Assoziation (s. S. 181—191., [deutscher Auszug S. 227—228] Jg. XXVII. [1935.] unserer Zeitschrift). Wir verarbeiteten 89.705 Wörter, die von 1000 Kindern (500 Knaben und 500 Mädchen) benutzt worden sind (s. Tab. I., S. 74). Als bekannt galten — nach Buckingham — Wörter, die mindestens 2-mal vorkommen. Die Prozentzahlen der häufigsten Wörter sind aus Tab. III. u. IV. ersichtlich; daraus erhellt, daß die häufigsten 377 Wörter rund 65% des ganzen Wortschatzes repräsentieren. Eine Zusammenstellung nach Wortarten (Tab. V.) zeigte, daß Hauptwörter in 85, Zeitwörter in 8, die übrigen Wortarten aber in 7% vertreten sind.

Als eine gute Methode für Erforschung des kindlichen Interesses erwies sich die Zusammenstellung eines Häufigkeitsindexes der gebrauchten Wörter nach Geschlechtern. Es gibt nämlich Wörter, deren Index eine beträchtliche Abweichung nach Geschlechtern zeigt. Aus der Gruppierung ergab es sich, daß bei Knaben die Wörter für Kampf, Berufe, Technik, Tiere, Getreidearten, Metalle, bei Mädchen aber diejenigen für Eßwaren, Blumen, Farben, Kleidung, Haus und Möbel, Schulsachen in größerer Zahl vorkommen.

Das Wörterbuch besteht aus zwei Teilen. Der I. enthält die gebrauchten Wörter in alphabetischer Reihenfolge; die Ziffer vor dem Worte gibt das Alter, in welchem das Wort bekannt wird, an, die nachstehende erste Ziffer ist der Häufigkeitsindex der Knaben (F), die zweite der der Mädchen (L), die dritte gibt die Gesamtzahl des Vorkommens an. In II. Teil wurden die 377 häufigsten Wörter zusammengestellt.

(Aus dem Psychologischen Laboratorium des Pädagogischen Seminars zu Budapest. Leiter: Dr. J. Cser.)

A kiadásért felel: Dr. Cser János.

12128Sárkány Nyomda R.-T. Budapest, VI., Horn Ede-utca 9. Tel.: 122-190
Igazgatók: Dr. Wessely Antal és Wessely József

